

Prihodnost rejništva

Spoštovani bralke in bralci!

Rejniški glasnik je nastajal v času koronavirusa. Rejniki in rejnice ste v tem času dobili še nove naloge in vloge: od vzgojiteljev, učiteljev, zdravnikov, psihologov, svetovalcev do tolažnikov, staršev, varuhov in skrbnikov za materialne potrebe otrok. Za vse ste ostali sami in vse te naloge morate opravljati 24 ur dnevno, v dobrem in slabem, če je otrok zdrav ali ne, vodljiv ali ne, če imate težave pri stikih s starši ali ne ... Res je, da so vam po telefonu na razpolago svetovalci, vendar vam to ne more dati trenutka oddiha ali tiste prave pomoči, ki bi jo potrebovali.

Skrb za otroke, ki niso mogli živeti s svojimi biološkimi starši, je obstajala od nekdaj in se je skozi čas spreminjala predvsem z vidika organiziranosti in zakonodaje. Kakšna sta danes položaj rejništva in njegova prihodnost? Ali država dobro skrbi za organizacijo rejništva in spodbuja ljudi, da bi postali rejniki? Ali sploh potrebujemo nove rejniške družine? Kaj danes motivira ljudi, da se odločijo za to humano delo?

Čeprav se je kvaliteta skrbi za otroka v rejništvu, recimo v zadnjih dvajsetih letih po moji oceni, zelo izboljšala, na tem področju stroka ter organiziranost družbe in države nikoli ne smejo zaspiti.

Življenje se spreminja, tudi v družinah, in tudi dejavnost rejništva postaja drugačna, za rejnike vedno zahtevnejša. In upam, da boljša za otroke.

V zadnjih letih opažamo, da za veliko ljudi izvajanje rejništva ni več zanimivo. Rejnice, ki so prejele letošnje priznanje za delo v rejništvu, sem v intervjuju med drugim spraševala tudi o tem, kako ljudje v njihovem okolju ocenjujejo rejništvo in njihovo delo z otroki. Lahko boste prebrali, da so odzivi različni, nekateri jih spoštujejo, drugi jih še vedno pogledujejo po strani, predvsem otroke, češ, kaj je pa njih treba v njihovi bližini. Vse tri nagrajenke (in verjetno bi tako dejala ali dejal še marsikdo izmed vas) so poudarile, da veliko ljudi komentira njihovo rejniško delo nekako takole: "Kako se vam sploh da ukvarjati in mučiti s tujimi otroki?"

Mogoče je ta stavek postal karakterističen pri odločanju za rejništvo in morda je v njem tudi skrit razlog, da se ljudje skoraj ne odločajo več za rejništvo. Kaj se dogaja?

Za izvajanje rejništva se že nekaj let skoraj ne prijavljajo tako imenovane klasične rejniške družine: to je kmečka ali pol kmečka družina s svojimi otroki, kjer je eden od partnerjev zaposlen, drugi doma, v rejništvo pa so vstopili praviloma, ko so njihovi otroci odraščali ali že zapustili svoje matično gnezdo. Te družine so potrebovale manj podpore države za zagotavljanje varstva otroka in ureditve ustrezne delovne in druge zakonodaje: večina otrok ni hodila v vrtec, rejniki niso potrebovali dopusta ali drugih ugodnosti iz delovnega razmerja ... Seveda pa so potrebovali strokovno podporo in pomoč ter svetovanje strokovnih delavcev, pravila delovanja v svoji stroki, sposobnost za razumevanje otroka ...

Danes se v večini prijavljajo za rejništvo kandidati in kandidatke, ki nimajo svojih otrok, ki imajo višjo izobrazbo od že delujočih rejnikov, ki imajo svojo poklicno kariero in so zaposleni. Večinoma so to pari ali samske osebe, ki si želijo otroka posvojiti ali se zanimajo za dolgotrajno rejništvo, ker si želijo živeti skupaj z otrokom. In še teh ni veliko.

Želje novih rejnikov so povsem drugačne, kot je osnovno vodilo stroke, da naj bi bilo rejništvo kratkotrajno institucionalno varstvo za otroka, ki začasno ne more živeti pri svojih starših. Potrebe teh rejnikov opozarjajo na to, da potrebujemo nov način organizacije rejništva in tudi strokovne podpore ter v nekaterih delih prenovu zakonodaje. Praviloma so ti rejniki zaposleni, potrebujejo varstvo otrok, več dopusta, čas ob vstopu otroka v družino, več podpore države v smislu prilagajanja delovnega časa različnih služb, zlasti centrov za socialno delo. Potrebujejo več strokovne podpore in dobro strokovno pripravo pred vstopom v rejniško dejavnost, da njihove želje ne postanejo glavno vodilo rejništva in da osnovni cilj, da se otrok vrne k staršem, ne ostane v senci ali celo pozabljen. Rejniki postajajo tudi bolj zahtevni pri iskanju strokovne podpore za svoje delovanje in tudi pri skrbi za otroka ... Vse te novosti nas opozarjajo, da bo v bodoče potrebno razmišljati o novem načinu delovanja v rejništvu, da bo potrebno v nekaterih delih spremeniti organizacijo dela in tudi zakonodajo, ne le rejniško, pač pa predvsem tisto, ki se s svojimi pravili pomembno dotika rejništva.

Strokovni delavci večkrat omenjajo, da nimajo na razpolago dovolj rejniških družin. V nekem radijskem intervjuju sem slišala izjavo direktorice CSD Koper, da bi samo Koper potreboval 10–15 novih rejniških družin na svojem območju; v preteklem letu pa se je za celotno Slovenijo usposobilo le 8 novih rejniških družin.

Kje začeti in kako povabiti ljudi k temu delu? Mislim, da je prvi korak pozitivna promocija rejništva. V naši družbi velja, da je humano dejanje naredil tisti, ki je dal nekaj evrov za uboge otroke. Malokdaj pa nekdo, ki ne pozna najbolje rejništva, pomisli, da se to humano dejanje ne more niti malo primerjati s tem, da v svojo sredo sprejmeš otroka s težavami, skrbiš zanj in se zraven velikokrat ubadaš še z njegovimi starši. Ne pomislijo, da moraš imeti za to delo predvsem veliko srce, potem pa še zelo veliko moči in znanja, da vse to zmoreš. Rejništvo bi morali znati prikazati ljudem in celotni družbi. Nenehno bi morali prikazovati pozitivne prakse, dobre izkušnje vseh udeleženih v rejništvu, strokovni delavci bi morali nenehno poudarjati pomen odraščanja otroka v družini, posebej v rejniški družini in ne v zavodu itd. Skratka, potrebne je več pozitivne promocije in predvsem jasno izdelan načrt le te tako na državnem kot lokalnem nivoju. Ni dovolj le nekaj televizijskih oddaj za materinski dan ali morda ob božiču. Pozitivna promocija mora biti prisotna ves čas: potrebujemo pogovore o rejništvu v knjižnicah, okrogle mize v šolah in drugih institucijah, intervjuje z ljudmi, ki imajo pozitivne izkušnje iz življenja v rejniški družini, zgodbe rejnikov, ki se jim je spremenilo življenje na lepše, ko je k njim prišel otrok, knjige, zgodbe ljudi, ki so uspešni, "čepprav" so bili v rejništvu ... Le tako bo rejništvo morda počasi dobilo pozitivno noto in ne bo več mišljeno, da so rejniki ljudje, ki skrbijo za tuje otroke za denar. Takšna definicija je menda napisana celo v učbeniku za učence 4. razreda OŠ in na osnovi takšnih opisov družba sistematično oblikuje neke ambivalentne občutke ali negativen odnos do rejništva in s tem tudi do rejnikov, otrok v rejništvu in tudi strokovnih delavcev itd. Rejništvo potrebuje načrtno pozitivno promocijo.

Kot drugo pomembno nujno spremembo za kvalitetno rejništvo v prihodnje potrebujemo dovolj dobro usposobljenih strokovnih delavcev na centrih za socialno delo, ki bodo imeli dovolj časa za delo na področju rejništva in ne bodo obremenjeni še z vrsto drugih nalog. Imeti morajo znanje in čas, da se lahko v miru pogovorijo z otrokom, z rejniki, z otrokovimi starši, da večkrat kot enkrat letno skličejo IPS in ne rešujejo le kriznih situacij. Rejništvo najbolje načrtujemo in v njem

delujemo, ko ne hitimo, smo umirjeni in se spoštljivo lahko pogovarjamo z vsemi pomembnimi ljudmi za otroka v rejništvu. Strokovni delavec ali strokovna delavka CSD je ena ključnih oseb za otroka v rejništvu, je "njegova socialna delavka" in zelo pomembno je, da se dobro poznata, velikokrat pogovarjata in da ima strokovni delavec res dovolj časa in znanja za to delo. Ne mislim, da strokovni delavci znanja nimajo, menim pa, da bi bilo prav, da ves čas osvežujejo svoje znanje in se jim omogoči več možnosti za nenehno izobraževanje v okviru njihovega dela. In nenazadnje strokovni delavci morajo imeti vedno kot prioriteto pri delu v rejništvu v mislih pogovor, stik z ljudmi in šele nato birokratske obveznosti.

Rejništvo je deklarirano kot institucionalno družbeno varstvo otrok, ki iz različnih razlogov ne morejo živeti v svoji lastni družini. Menim, da bi morala država dejansko zadostiti tej definiciji in rejnike podpreti z ustrezno zakonodajo, organizacijo in pomočjo tam, kjer to potrebujejo. Rejništvo danes ni več le skrb za obleko in hrano, pač pa se od rejnikov zahteva, da imajo ustrezno zagotovljene lastne materialne potrebe in da jih zagotovijo tudi za otroke, ki prihajajo v rejništvo. To ni več le kotichek v sobi, ki jo uporabljajo tudi drugi, otrok mora v okviru rejniške družine poleg svoje sobe imeti tudi svoje osebne stvari (knjige, računalnik, igrače), da ne govorimo o tem, kako pomembno je, da rejniki znajo začutiti otrokove interese in ga tam tudi podpreti, mu zagotoviti ustrezne pogoje in rekvizite za razvijanje teh dejavnosti (glasbena šola in inštrumenti, vključevanje v treninge športa ...) Rejniške družine so praviloma velike družine, ki imajo vse izdatke večje, najbolj pa se to izraža pri tem, da morajo večinoma nabaviti večji avto (kombi) in več avtosedeev za otroke, večjo mizo in več stolov v kuhinji, več računalnikov in še marsičesa ... Vemo, kakšna je danes višina rejnine, ki se zadnje leto ni usklajevala niti tako kot ostali transferji. Plačilo za delo rejnika ali rejnice je primerljivo z družbeno denarno pomočjo. Četudi rečemo, da rejniško delo ne sme biti motivirano z materialnimi sredstvi in niti ne ustrezno plačano kot drugi poklici, bi bilo po moji oceni prav, da bi država rejnike podprla tako, da bi jim omogočila podporo pri nakupu stvari, ki jih družina potrebuje izključno zato, ker so v rejništvo sprejeli otroka. Tako je tudi zapisano v **R e s o l u c i j i** o družinski politiki 2018–2028 »Vsem družinam prijazna družba« ..., kjer so rejniške družine opredeljene kot družine, ki jim je treba nuditi prioriteto skrb in pomoč.

Država in stroka bi bili dolžni nenehno spremljati položaj rejništva in zagotavljati pozitivno spreminjanje razmer v njem. Zakonodajalci bi morali biti bolj fleksibilni

in odzivni, saj ni potrebno, da na določeno spremembo, ki je v prid otroku v rejništvu ali rejniku, čakamo leta in leta. Da se da hitro odzivati, je dokazal ravno čas v obdobju koronavirusa. Žal so bile tudi tokrat rejniške družine prezrte in na pobudo našega Društva in morda še koga so dobile dodatek šele v drugem zakonskem paketu pomoči.

Dotaknila bi se še besedice "rejništvo".

Mislim, da jo je potrebno spremeniti in posodobiti ter poiskati izraz, ki bo vseboval definicijo sodobnega "rejništva". Morda bi sprememba le-te tudi doprinesla k temu, da bi kdo bolje razumel, kaj je vsebina rejniškega dela, in mu ne bi prišli na misel le hrana in obleka ali celo reja živali, v povezavi s čimer se največkrat omenja ta izraz. Mislim, da je že skrajni čas, da posodobimo besedno terminologijo in začnemo iskati nov ustrežnejši in prijaznejši izraz za rejniško delo. Ni opravičilo, da ga je težko najti, da nekako ne bo ločevanja med rejništvom in skrbništvom ali kaj podobnega. Mislim, da mnogi razmišljajo, da bi morala prihodnost prinesiti tudi to spremembo. Morda bo kakšnega otroka tudi rešila stigme in prizadetosti zaradi označevanja z rejencem.

Mogoče se vam bo ob branju celotnega Rejniškega glasnika utrnila še kakšna misel o tem, kako bi bilo potrebno s skupnimi močmi pozitivno spreminjati rejništvo in mu dati pozitivno vsebinsko promocijo. Dejstvo, na katerega ne smemo pozabiti, pa je, da smo tisti, ki smo kakor koli udeleženi v rejništvu – ali kot strokovni delavci, kot otroci, kot rejniki in rejnice, kot biološki starši ali druge pomembne osebe za otroka, najbolj odgovorni, da se bodo pozitivne spremembe na področju rejništva sploh zgodile. Mi moramo nanje opozarjati, rejništvo pozitivno promovirati ter tudi na nivoju stroke in države delovati tako, da bodo vsi pomembni vidiki rejništva ustrezno vgrajeni v zakone in družbeno organiziranost.

In nenazadnje: najboljša promocija rejništva je dobro opravljeno delo rejniških družin in dobro počutje otrok v družinah. In če bodo tako otroci kot odrasli, ki so živeli v rejništvu, povedali, da so bili srečni, zadovoljni, da imajo lepe spomine na to obdobje, da so se počutili ljubljene in da se radi vračajo v rejniško družino, bo to najboljše sporočilo družbi ...

Maksimiljana Mali

Spoštovani,

0,5 % dohodnine, ki bi vam jih v vsakem primeru odvedla država, lahko namenite Rejniškemu društvu Slovenije. Izpolnite spodnji obrazec, ga izrežite in pošljite na pristojni finančni urad ali na: Rejniško društvo Slovenije, Benica 1a, 9220 Lendava. S tem se strinjate, da vaše podatke pristojnemu finančnemu uradu posredujemo mi.

Najlepše se zahvaljujemo za vaš prispevek dela dohodnine, s katerim bomo preko prostovoljskega dela pomagali ljudem, ki so se znašli v stiski.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

_____
(ime in priimek davčnega zavezanca)

_____
(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

_____
(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

_____
(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA

za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oz. naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
Rejniško društvo Slovenije	76827089	0,5 %

V/Na_____, dne_____ podpis zavezanca/ke:_____

Kazalo vsebine:

REJNIŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE	9
Poročilo o izvedenem programu v letu 2019 (mag. Darko Krajnc, predsednik RDS).	9
13. tradicionalno srečanje rejniških družin Slovenije (Vanja Vidič, rejnica).....	22
Navijali smo za Darka Đurića v Londonu (mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.)	26
Moji vtisi iz Londona 2019 (Darko Đurić).. ..	28
STROKOVNI ČLANKI	29
Ocena enoletnega dela na podlagi novosti v družinskem zakoniku, intervju z g. Dušanom Mikužem (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.)	29
E-vzgoja in njen pomen za varno odraščanje (Špela Reš, univ. dipl. psih., svetovalka na LOGOUTu)	47
Z dokazi podprti programi pomoči v pomoč staršem/rejnikom – programi starševstva Neverjetna leta (Ana Mirković & Marija Anderluh)	57
Zagovorništvo otrok (Nataša Zidar, zagovornica otrok)	68
Kaj nam pomenijo naši rejniški tabori (mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.) ..	72
IZ ŽIVLJENJA REJNIŠKIH DRUŽIN	76
Krompirjeve počitnice v Portorožu (Nena in Valentina)	76
Ko posije prav poseben sončni žarek (Mateja A. Kegel)	77
Naključje ali usoda oz. kako je fant našel svojo družino (družina Šuc)	80
Pot reke ljubezni (Dušanka Visenjak)	82
Soča (Dušanka Visenjak)	82
Življenje 6-članske družine v obdobju karantene (Jožica Goričan, rejnica)	83
Obdobje koronavirusa: prispevki otrok	84

Prejemnice priznanja za izvajanje rejniške dejavnosti v letu 2019 (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.)	85
REJNIŠTVO V SVETU	97
Skrb za otroke migrante (Irena Zemljič, univ. dipl. soc. del.)	97
ZGODBE O USPEHU	103
Vili Resnik, pevec, glasbenik, umetnik (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.) ...	103
NAŠI DONATORJI	118

POROČILO O IZVEDENEM PROGRAMU V LETU 2019

Rejniško društvo Slovenije deluje že od leta 2006. S svojim programom in projekti si prizadeva doprinesti k višji kakovosti bivanja otrok, ki so iz matičnih družin premeščeni v rejniške družine. Želi pomagati otrokom, rejniškim družinam, strokovnim delavcem in biološkim staršem, javnosti pa želi približati realno sliko rejništva, razbiti tabuje in ljudem pokazati, da gre za družine, ki opravljajo srčno dejavnost in otrokom nudijo varno zavetje, čustveno toplino in vse, kar potrebujejo v obdobju odraščanja.

Namen društva je, da posvetimo večjo pozornost tistim vsebinam, ki jih stroka ne uspe ali ne more izvajati: to so srečanja rejniških družin, razni tabori za rejniške otroke, dodatno izobraževanje izvajalcev rejništva, informiranje in tudi opozarjanje na težave v rejništvu ter posledično vplivanje na sprejem zakonodaje in na nastajanje strokovnih smernic. Društvo daje poudarek tudi pozitivni medijski promociji rejništva.

Rejniško društvo Slovenije ima s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pridobljen status društva, ki deluje v javnem interesu na področju izvajanja družinske politike.

V letu 2019 smo povečali tudi število članov, trenutno jih imamo 251.

Glavni cilj Društva je povezati vse somišljenike in jih organizirati v obliki različnih aktivnosti z namenom doseči čim boljšo kakovost rejništva.

Ostali cilji:

- povezovanje rejniških družin z namenom izmenjave izkušenj in opozarjanje na odprta vprašanja v rejništvu,
- povezovanje in pomoč otrokom, ki se nahajajo v rejništvu,
- informiranje,
- izobraževanje rejnikov in rejnic ter nudenje strokovne pomoči otrokom,
- pozitivna medijska promocija rejništva,
- povezovanje in sodelovanje z institucijami, ki skrbijo za izvajanje rejništva,
- opozarjanje na odprta vprašanja in težave pri izvajanju rejništva,
- povezovanje z društvi in drugimi asociacijami iz drugih držav.

UPORABNIKI PROGRAMA REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE:

Naši uporabniki so otroci iz rejniških družin, rejniki in rejnice s svojimi biološkimi družinami, strokovni delavci (CSD, šole ...) ter vsi, ki jih rejništvo zanima. Pogojev za vključitev v naš program ni bilo, lahko so sodelovali člani in nečlani Društva.

POROČILO O IZVEDENIH DOGODKIH / PROJEKTIH

SREČANJE IN DRUŽENJE REJNIŠKIH DRUŽIN IN ČLANOV REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE NA DOLENJSKEM, 12. oktober 2019

12. oktobra 2019 smo vse rejniške družine in člane Rejniškega društva Slovenije povabili na srečanje in druženje na Dolenjskem. Srečanja se je udeležilo 31 udeležencev. Zbrali smo se v kraju Krka, nato nas je pot vodila do izvira reke Krke in do kraške jame. Ogledali smo si tudi cerkev v Krki, Slakovo domačijo, kjer so snemali slovensko nadaljevanko Reka Ljubezni. Nadaljevali smo do vasi Mirna Peč, kjer smo v muzeju Lojzeta Slaka izvedeli veliko o njegovem življenju in karieri. Obiskali smo tudi dom Toneta Pavčka, Pavčkov spomenik in cerkev v Šentjuriju.

Ves dan je sijalo sonce in vsi udeleženci smo si bili enotni, da smo veseli, da smo si ogledali te zanimive, lepe kraje, ki jih je večina obiskala prvič.

SREČANJE IN DRUŽENJE POSAVSKIH REJNIŠKIH DRUŽIN IN ČLANOV REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE V BREŽICAH, 28. september 2019

V soboto, 28. septembra 2019, se je 30 otrok in odraslih zbralo ob sotočju rek Krke in Save, pod obronki Gorjancev na kmetiji Zevnik v Brežicah. Namestili smo se pod kozolcem, kjer smo poskrbeli tudi za jedačo in pijačo, pa tudi nekaj sladkega je pristalo na mizah.

Otroci so bili navdušeni nad konji. Takoj se je naredila vrsta za jahanje. Medtem ko so nekateri jahali, smo si ostali ogledali hleve, kjer je prostora za dvajset konjev. Otroci so pred začetkom jahanja konja spoznali, vzpostavili z njim kontakt. Vsak otrok si je naprej nadel čelado in potem so vodniki popeljali konja z mladim jahačem po areni. Tako je bilo za varnost otrok dobro poskrbljeno. Otroci so uživali v jahanju, pri igri z žogo in igranju triodomina.

Odrasli smo se pogovarjali o rejniško družinskih temah in vmes z veseljem opazovali otroke pri jahanju in sproščenem druženju. Niti nekaj dežnih kapelj ni uničilo tega čarobnega dne.

Obiskale so nas tudi strokovne delavke iz CSD Brežice, Krško in Sevnica ter podžupan občine Brežice g. Jurij Pezdirc.

SREČANJE IN DRUŽENJE REJNIŠKIH DRUŽIN IN ČLANOV REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE V MARIBORU, 22. december 2019

22. decembra 2019 smo rejniške družine in aktivne člane Rejniškega društva Slovenije povabili na srečanje in druženje v Bowling center Strike v Maribor. Srečanja se je udeležilo 10 družin, skupno 37 oseb.

Mag. Darko Krajnc, predsednik Rejniškega društva Slovenije, je zbrane nagovoril in se zahvalil za sodelovanje in uspešno delo v Društvu. Članica upravnega odbora, mag. Minka Žiberna je predstavila kratko poročilo o dogodkih Društva v iztekajočem letu, še posebej je poudarila pomen druženja rejniških družin ob podobnih dogodkih in na organiziranih taborih.

Po kosilu je sledil aktivni del srečanja na »bowling stezah«. Mlajši udeleženci so se igre izjemno veselili. Ostale udeležence, ki morda še niso imeli izkušenj z metanjem krogle, pa je s svojimi animatorskimi veščinami vzpodbujal predsednik. Ura in pol na bowlingu je minila kot bi trenil, saj smo se vsi neizmerno zabavali. Kljub zabavi je bilo v zraku čutiti tudi zdrav tekmovalni duh. Tudi tisti, ki so se prvič preizkusili v igri, so zagotavljali, da zagotovo ni bilo zadnjič.

Sproščenost, prijateljski klepet, smeh na obrazih otrok in odraslih je bil povsod. To je bistvo druženj, ki organiziramo. Na tak način se stkejo vezi, ki pomagajo pri premagovanju izzivov rejništva. To nas navdaja z optimizmom in zaradi tega bomo tudi v prihodnje skrbeli za to, da se družimo in srečujemo na podobnih dogodkih.

2. OTROŠKI TABORI

Med **28. in 30. aprilom 2019** so se v **Vrbju pri Žalcu** na rejniškem taboru družile štiri rejniške družine s socialno delavko Minko Žiberna; dve družini sta v zadnjem hipu ostali doma. V Karitasovem domu smo si naredili prijetno, intenzivno druženje s skupino za rejniške starše, skupino za mladostnike ter se podali na potopisno potovanje v

Ameriko, v Miami na košarkarsko tekmo NBA, kjer sta pred množico slovenskih navijačev nastopila Goran Dragić in Luka Dončić.

Telo in duha smo krepili tudi z večernim sprehodom okrog jezera, dopoldanskim pohodom v Žalec, kjer smo si ogledali fontano piva, mladi so se razgibavali na igrišču in v igralnici. Družili smo se v pogovorih in se zabavali ob igranju remija in triodomina.

Ob koncu smo ugotovili, da smo se v času tabora bolje spoznali, veliko pogovorili, nekaj novega naučili. Postali smo skupina, ki se ji je bilo kar težko raziti in smo že načrtovali naslednje srečanje.

Rejniško društvo Slovenije je v sodelovanju z Rotary klubom Emona Ljubljana organiziralo tabor za rejniške družine v lastni režiji. Tabor je potekal v **Soči** med **29. 7. in 2. 8. 2019**, udeležile so se **ga tri družine**. Nastanjene so bile v Podružnični šoli v Soči. Najbolj pogumni so se celo okopali v Rabeljskem jezeru v Italiji.

Med krompirjevimi počitnicami smo v **Karitasovi Sončni hiši v Portorožu** organizirali tabor za rejniške družine, ki je potekal med 28. in 30. novembrom 2019. Tabora se je udeležilo 39 oseb.

Ponedeljkov popoldan smo izkoristili za dolg sprehod proti Luciji in se ustavili

pri igralih, kjer so se otroci igrali in družili, odraslim pa seveda nikoli ni zadosti pogovorov o rejništvu in dogajanju v družini. Večer pa smo izkoristili za to, da smo se predstavili, bolje spoznali in dogovorili o poteku tabora.

V torek dopoldne nas je z motivacijskim predavanjem počastila Dragica Korenjak, uspešna poslovna ženska z izkušnjo rejništva. S svojim znanjem in življenjskimi izkušnjami nas je vse, predvsem pa otroke iz rejniških družin, vzpodbujala, da se učimo, delamo, da vstanemo, če pademo, in

gremo naprej. Da si zastavljamo cilje in jih z delom tudi dosegamo. Da nismo race, ampak galebi, ki letijo v nebo. Z igro sestavljanja stolpa v skupini smo dokazali, da imamo večjo skupinsko moč kot nekateri managerji. Hvala Dragici za vse vzpodbudne besede in njenemu možu Marjanu za podporo. In vsekakor bomo sodelovali tudi v prihodnje, saj ima ga. Dragica precej predlogov, kako bi izboljšali rejništvo v Sloveniji.

Popoldne smo imeli skupino rejnic in rejnikov, ki jo je vodila Minka Žiberna. Toliko si imamo povedati, če smo zbrani tisti, ki podobno mislimo in delimo podobne življenjske stiske, da smo kar težko zaključili naše delo. In ob tem ugotovili, da bi rejniški starši potrebovali taka izkustvena izobraževanja, kot je ta tabor. Rejnice in rejniki so povedali, da na teh rejniških taborih pridobijo zelo veliko znanja, moči, idej za iskanje rešitev in podpore za nadaljnje rejniško delo.

Po večerji nam je zdravnica Jadranka Vrh Jermančič pripravila delavnico o jezi, zamerah in odpuščanju. To je življenjska tema, ki se je vsakega posebej dotaknila na svoj način. V pogovoru so bili najbolj aktivni naši mladostniki in nas tako pozitivno presenetili s svojim razmišljanjem, reševanjem težav, pogledi na življenje. Delavnica je trajala dve uri, z nekaterimi rejniškimi starši

pa smo pogovor nadaljevali še v pozne večerne ure. Z Jadranko smo tokrat sodelovali drugič in planirali temo delavnice že za naslednje leto.

V sredo dopoldne smo si vsi skupaj ogledali film Ivan, ki obravnava temo rejništva in v njem igrata tudi dve deklici iz rejniških družin. Film je kar pretresljiv, tematika težka in tudi čustva in besede, ki so jih izrazili naši otroci po filmu, so bili zelo pomembni.

V času druženja smo postali ena velika družina, ki se zna pogovarjati, poslušati, igrati, sprehajati, jesti, pospravljati, si pomagati. Za to veliko družino je z ljubeznijo v velikih loncih kuhala dobrote Majda Koban Justinek, za kar smo ji zelo hvaležni. V teh dneh smo skupaj praznovali tudi Andrejev in Patrikov rojstni dan. Udeleženci so potovali na tabor s svojimi avtomobili, saj prihajamo iz vseh koncev Slovenije, zato skupnega prevoza ni možno organizirati. Družina Kumer je zaradi prehlada zapustila tabor v torek zjutraj, a smo se skupaj odločili, da je srednješolka Lea ostala do konca in bila ob odhodu zelo vesela, da je bila z nami, spoznala nove prijatelje in doživela veliko lepega. Po koncu tabora jo je Minka odpeljala do Ljubljane, kjer jo je predala rejnici.

Vodji tabora Majda in Minka bosta na podlagi dosedanjih izkušenj pripravili oz. predlagali nekaj pravil za potek tabora, nekaj smernic za čim kvalitetnejšo organizacijo rejniških taborov.

Ure našega tabora so se iztekle zelo hitro, zato smo še pospravili dom, se v sredo, 30. oktobra ob 14. uri z besedami in objemi zahvalili za vse lepo, kar smo skupaj doživeli, in že načrtovali, da se čim prej srečamo.

3. OKROGLE MIZE

28. februarja 2019 je bila v sodelovanju s Centrom za socialno delo Ptuj organizirana okrogla miza z naslovom **Povezovanje in razumevanje med dvema družinama**. Okrogla miza je potekala v prostorih Centra za socialno delo Spodnje Podravje – enota

Ptuj, s pričetkom ob 9. uri. K sodelovanju smo povabili tudi enoto Ormož. Okrogla miza je bila namenjena strokovnim delavcem iz vladnega in nevladnega sektorja na področju socialnega varstva, rejnicam in rejnikom ter prostovoljcem.

Po kratkem sprejemu in pozdravu udeležencev s strani mag. Darka Krajncja (predsednika Rejniškega društva Slovenije), je bila na okrogli mizi predstavljena naslednja tematika:

- Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del - **Povezovanje in razumevanje med rejniško in biološko družino** (strokovni del).
- Majda Koban Justinek (rejnica) - **Izkušnje rejniške družine**.

Sledila je razprava z vprašanji in mnenji. Udeležba na strokovnem srečanju je bila brezplačna. Udeležencev na okrogli mizi je bilo 31, potrdila o udeležbi so prejeli naknadno. Okrogla miza je bila zaključena ob 11.30.

22. oktobra 2019 je bila v sodelovanju s Centrom za socialno delo Pomurja organizirana okrogla miza z naslovom **Ohranjanje dobrega odnosa v času odraščanja**. Okrogla miza je potekala v prostorih Hiše Sadeži družbe Murska Sobota s pričetkom ob 10. uri. Okrogla miza je bila namenjena strokovnim delavcem iz vladnega in nevladnega sektorja na področju socialnega varstva, rejnicam in rejnikom ter prostovoljcem. Sledila je razprava z vprašanji in mnenji. Udeležba na strokovnem srečanju je bila brezplačna. Udeležencev na okrogli mizi je bilo 35. Okrogla miza je bila zaključena ob 13.00.

19. novembra 2019 je bila v sodelovanju s Centrom za socialno delo Celje in Centrom za socialno delo Laško organizirana okrogla miza z naslovom **Čustva in komunikacija v rejniški družini**. Okrogla miza je potekala v prostorih Hiše generacij v Laškem s pričetkom ob 15. uri. Okrogla miza je bila namenjena strokovnim delavcem iz vladnega in nevladnega sektorja na področju socialnega varstva, rejnicam in rejnikom ter prostovoljcem.

Po kratkem sprejemu in pozdravu udeležencev s strani podpredsednice Rejniškega društva Slovenije Majde Koban Justinek je bila na okrogli mizi predstavljena naslednja tematika:

- Majda Koban Justinek (rejnica) - **Izkušnja rejniške družine**
- Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del. - **Čustva (strokovni del)**.

Sledila je razprava z vprašanji in mnenji. Udeležba na strokovnem srečanju je bila brezplačna. Udeležencev na okrogli mizi je bilo 10, potrdila o udeležbi so prejeli naknadno. Okrogla miza je bila zaključena ob 18. uri.

Uporabniki naših programov v letu 2019:

- srečanje rejniških družin v Dobrovniku: 200 udeležencev,
- srečanje rejniških družin na Dolenjskem: 31 udeležencev,
- srečanje rejniških družin v Brežicah: 30 udeležencev,
- srečanje rejniških družin v Londonu: 10 udeležencev,
- srečanje rejniških družin v Mariboru: 37 udeležencev,
- okrogle mize in posveti: 76 udeležencev,
- strokovno-zabavni tabori za otroke iz rejniških družin in za rejniške družine: 61 udeležencev,
- Rejniški glasnik: 1000 izvodov

Medijsko smo bili aktivni. Novinarji so obiskali tradicionalno, letos že 13. srečanje rejniških družin v Dobrovniku ob Bukovniškem jezeru, članki o delovanju Društva in njihovih dogodkih so bili objavljeni v: Pomurec.com, Slovenska tiskovna agencija, RTV Slovenija.

Spletno stran Rejniškega društva Slovenije sproti posodabljam.

Prostovoljci, ki sodelujejo pri izvedbi posameznih programov:

Zap. št.	Ime in priimek	Izobrazba	Navedba dela, vloga v programu	Način dela v programu
1.	Andrej Omulec	magister zakonskih in družinskih študij	organizacija in izvedba strokovno-zabavnih taborov za otroke, sodelovanje pri okrogli mizi	prostovoljec
2.	Darko Krajnc	magister sociologije in socialnega dela, kot otrok v rejništvu	stiki z javnostjo, sodelovanje pri okrogli mizi, delovanje društva	prostovoljec
3.	Maksimiljana Mali	univerzitetna diplomirana socialna delavka	stiki z javnostjo, stiki s Centri za socialno delo, sodelovanje pri okrogli mizi, urednica Rejniškega glasnika, pisanje člankov v Rejniškem glasilu	prostovoljec
4.	Majda Koban Justinek	Komercialist, rejnica	sodelovanje pri okrogli mizi, pisanje člankov v Rejniškem glasilu	prostovoljec
5.	Minka Žiberna	magistrica sociologije in socialnega dela	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa	prostovoljec
6.	Katja Dunaj	profesor sociologije in geografije	pomoč pri organiziranju programa, pomoč pri izdaji Rejniškega glasnika	prostovoljec
7.	Dušan Vidič	diplomirani upravni organizator, rejnik	pomoč pri organiziranju celotnega programa, informiranje	prostovoljec
8.	Vanja Vidič	ekonomski tehnik, rejnica	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa	prostovoljec
9.	Majda Čeh	ekonomski tehnik	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa, informiranje, skrb za koordiniranje programa, urejanje evidenc	prostovoljec
10.	Tamara Fordan	turistični tehnik	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa, informiranje, skrb za koordiniranje programa, urejanje evidenc	prostovoljec

Mag. Darko Krajnc, predsednik RDS

13. TRADICIONALNO SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN SLOVENIJE

Bukovniško jezero spada v občino Dobrovnik in je od kraja oddaljeno dober kilometer. Okolica jezera je obdana s prekrasnimi kostanjevimi in bukovimi gozdovi, ki nudijo domovanje srnam, jelenom, fazanom, prepelicam, jerebicam, zajcem, ob vodi lahko zagledamo tudi čapljo in vodomca. V tem prekrasnem, idiličnem, skoraj sanjskem kraju je v soboto 8. junija 2019 v prelepem sončnem vremenu potekalo že **13. tradicionalno srečanje rejniških družin Slovenije.**

Enkrat letno Rejniško društvo Slovenije pripravi srečanje rejniških družin. Nanj smo tudi letos povabili rejnike s svojimi družinami, naše strokovne delavce, simpatizerje in podpornike rejništva. Tudi to leto se nam je pridružilo več simpatizerjev, ki so nam s svojo prisotnostjo izkazali spoštovanje do našega dela.

Posebej smo bili počaščeni s prisotnostjo naših gostov, ki so zbrane tudi nagovorili.

- Državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ga. Breda Božnik je zbrane ob tej priložnosti lepo pozdravila in v nagovoru povedala, da se zaveda pomembnosti dela rejniških družin, zato upa, da bomo tudi v prihodnje delovali pri izvajanju rejniške dejavnosti in se skupaj trudili za izboljšave v korist otrok.
- Varuh človekovih pravic g. Peter Svetina se je ob tej priložnosti zahvalil vsem, ki sodelujejo v rejniškem sistemu, in njihovim podpornikom: rejnicam, rejnikom, strokovnjakom, ki delujejo v rejništvu, socialnim centrom, šolam ter vsem ostalim, ki podpirajo rejništvo in pomagajo otrokom, ki iz različnih razlogov ne morejo živeti v svoji biološki družini. Pozdravil je tovrstna srečanja, na katerih se ljudje z enakimi izkušnjami družijo, povezujejo in izmenjujejo izkušnje.
- Župan občine Dobrovnik g. Marjan Kardinar je povedal, da je zelo vesel, da je lahko naš gostitelj. Počaščen je, da smo za kraj srečanja izbrali občino Dobrovnik in krasno naravo ob Bukovniškem jezeru.

Poudaril je, da se zaveda pomembnosti dela rejniških družin in na kratko predstavil svojo izkušnjo iz mladosti. Živel je na kmetiji, kjer so za pomoč pri delu sprejeli dva otroka iz Hrvaške. Živel so skupaj, se razumeli in podpirali kot bratje in sestre. Zato je vesel, da je eno dekle zdaj uspešna hotelirka v Švici.

Iz te svoje izkušnje še bolj ceni rejniške družine in se zaveda, da je v njihovo uspešnost vloženega veliko truda in podpore.

- Paraolimpijec Darko Đurić, ki je tudi sam odraščal v rejniški družini, je med drugim v svojem nagovoru podal tudi nasvet oz. misel za rejniške starše:

»Seveda ni vedno vse poslano z rožicami in tudi življenje ni vedno potica, ampak ko so krize, je potrebno otroke spodbujati, mogoče soočiti s težkimi situacijami in mu dati vedeti, da ima podporo staršev, da se v življenju marsikaj da, če se potrudi.«

Vse zbrane je pozdravil tudi predsednik Rejniškega društva Slovenije mag. Darko Krajnc. Za rejniške družine in ostale udeležence smo s kulturnim

društvom Dobrovnik pripravili pester program, ki ga je vodila in povezovala Urška Horvat Ritlop. Bilo je več glasbenih točk, nastopili so ljudski godci iz Dobrovnika, pevski zbor Hiše Sadežev družbe Murska Sobota in ansambel Vita, ki ga sestavljajo otroci iz rejniške družine: Samo, Dušanka in Teja. Po zaključenem uradnem delu je zbrane zabaval Duo Mix. Sledile so

ustvarjalne delavnice, pohod okoli jezera, obisk kapele svetega Vida, ki se nahaja na hribu ob jezeru v bukovem gozdu, ob njej pa izvira zdravilni Vidov studenec, obisk energijskih točk.

Najbolj pogumni otroci in odrasli so se preizkusili v adrenalinskem parku, kjer so lahko pokazali vse svoje spretnosti. V parku so na voljo tako lažji kot težji elementi. Športni navdušenci so lahko uživali na kar 8 metrov visokih elementih. Posebno doživetje pa je predstavljal 27 metrov dolg štorkljin let.

Ob vsem tem dogajanju smo poskrbeli tudi za hrano. Obložene mize so vabile z mamljivim pecivom, domačimi kifeljčki, slanimi dobrotami, tudi hladna pijača nam je pomagala premagovati vročino. Za kosilo se je tokrat izkazala osnovna šola Dobrovnik, ga. Martišek nam je pripravila izvrstno kosilo. Njena usklajena ekipa je poskrbela, da nihče ni bil lačen. Za popolno končno presenečenje pa so bile lučke, ki so razveselile vsakega otroka, pa tudi mi odrasli se jih nismo branili.

Naše skupno druženje je trajalo od 10. ure do poznega popoldneva, zbralo se nas je okrog 200 iz vse Slovenije. Ob prijetnem klepetu in spodbudnih besedah, sklepanju novih poznanstev ali ponovnih snidenjih smo preživeli čudovit dan in lahko rečemo, da je bil to **»popoln dan«**.

Vanja Vidič, rejnica

NAVIJALI SMO ZA DARKA ĐURIĆA V LONDONU

Septembra 2019 je potekalo svetovno prvenstvo v plavanju za invalide v Londonu. Iz Slovenije smo imeli le enega predstavnika, Darka Đurića. Darko je naš podpornik, ambasador, saj rad spregovori o rejništvu in pomaga pri motiviranju otrok in mladih, ki imajo podobno kot on izkušnjo življenja v rejniški družini.

In ker nas je Darko Đurić že dvakrat obiskal na našem Srečanju in nagovoril tako otroke kot tudi rejniške starše, smo se na pobudo predsednika RDS, mag. Darka Krajncja, odločili (sklep IO RDS z dne 23. 8. 2019), da gremo z rejenci navijat za našega prijatelja, rejenca, paraolimpijca Darka Đurića. Po dogovoru IO smo povabili otroke in družine aktivnih članov RDS, ki so v tem času sploh bili zainteresirani udeležiti se dogodka.

Predsednik RDS je organiziral nizkocenovne lete, vstopnice in cenovno zelo ugodno nastanitev za 10 članov RDS (5 odraslih in 5 otrok). Leteli smo iz Budimpešte v London in nazaj. Da smo si v treh dneh ogledali čim več znamenitosti tega starega lepega mesta, smo se vozili z

podzemno železnico, z avtobusi in seveda naredili veliko korakov tudi peš.

V petek, 13. septembra, pa je imel Darko Đurić močno podporo na tribuni, saj smo se združili prijatelji iz RDS in njegovi navijači z Gorenjske. Pomagali smo mu k uvrstitvi v finale, kjer je dosegel končno 7. mesto.

Darko Đurić je imel prvič na tekmovanju svoje navijače, zato je bil zelo vesel našega obiska in podpore. Sredi Londona smo mu tudi zapeli za rojstni dan in mu podarili šal NK Maribor, saj je Darko rojen v Mariboru. Z našim navijanjem smo ga še dodatno vzpodbudili k udeležbi na olimpijskih igrah v Tokiu, za kar si je že priplaval normo.

Ob druženju z optimističnim Darkom smo tudi mi prepričani, da se VSE DA!

mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.

MOJI VTISI IZ LONDONA 2019

Svetovno prvenstvo v Londonu septembra lani je bilo zame že peto tekmovanje na tej ravni. Že tekom leta me je nekaj najbližjih prijateljev obvestilo, da bodo prišli navijat zame. Potem pa kar naenkrat, kot strela z jasnega, klic Darka Krajncja, češ da bo nekaj članov Društva rejniških družin priletelo v London navijat zame.

Kot športniku mi je takšna gesta izjemno polepšala ne samo to svetovno prvenstvo, ampak celotno kariero. Ekipa petnajstih navijačev me je vzpodbudila, da sem dodal še nekaj stotink in odplaval lepo tekmo na 50 metrov prosto.

Za vašo požrtvovalnost in entuziazem sem vam iskreno hvaležen, res ste mi pripravili nepozabno izkušnjo.

Darko Đurić

OCENA ENOLETNEGA DELA NA PODLAGI NOVOSTI V DRUŽINSKEM ZAKONIKU

INTERVJU z g. Dušanom Mikužem, v. d. generalnega direktorja Direktorata za družino na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Spoštovani g. Dušan Mikuž, v. d. generalnega direktorja Direktorata za družino na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kot predstavnika Ministrstva bi vas ob obletnici uvedbe Družinskega zakonika prosila za oceno o tem, kaj so nam prinesle novosti, zlasti na področju rejništva, o trenutni situaciji v rejništvu in kako ga vidite v prihodnje.

Kmalu bo leto dni, odkar smo začeli uporabljati Družinski zakonik, ki je prinesel precej sprememb na področju delovanja socialnega varstva in urejanja razmerij v naših družinah. Ali se izvajanje teh sprememb družinske zakonodaje načrtno spremlja, kdo to izvaja in kakšni so učinki, če ocenimo na splošno? Je to področje našega življenja z novim zakonom bolje urejeno, je manj birokratiziranja, pridemo ljudje prej do svojih pravic in so pravice vseh, zlasti otrok, bolje zavarovane?

Glede na to, da je materija Družinskega zakonika zelo široka, smo se takoj po sprejemu Družinskega zakonika v letu 2017 začeli pripravljati na implementacijo. Tako je bila že v letu 2017 ustanovljena medresorska *Implementacijska delovna skupina za lažjo uveljavitev in izvajanje Družinskega zakonika*, katere člani so poleg predstavnikov našega Ministrstva tudi predstavniki Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, centrov za socialno delo, sodstva, Policije. Naloga medresorske skupine je bila čim boljša priprava na implementacijo Družinskega zakonika, pri čemer so bila ključna področja priprava oziroma spremembe drugih predpisov v povezavi z Zakonikom, kadrovska in organizacijska vprašanja ter izvedba izobraževanj tako za strokovne delavce centrov za socialno delo kot sodnikov.

Poleg tega je bila pri Vrhovnem sodišču RS ustanovljena še posebna implementacijska delovna skupina, kjer so potekale priprave v okviru sodišč (organizacija dela, kadri, vzpostavitev dežurne službe in vzpostavitev učinkovite varne komunikacijske poti med centri za socialno delo in sodišči).

Od sprejema Družinskega zakonika do danes je bilo nedvomno opravljenega ogromno dela – pripravljene so bile potrebne spremembe drugih zakonov in podzakonskih predpisov, na katera posega Družinski zakonik, pripravljene so potrebni podzakonski predpisi na podlagi Družinskega zakonika, sprejeta je bila Resolucija o družinski politiki 2018–2028, pripravljene so bili protokoli sodelovanja med centri za socialno delo in sodišči, izvedena so bila usposabljanja strokovnih delavcev centrov za socialno delo in sodnikov ter številna druga opravila, vse z namenom čim bolj tekočega prehoda na novo zakonodajo.

Na zadnjem srečanju Implementacijske skupine v začetku februarja 2020, torej slabo leto po začetku uporabe Družinskega zakonika, je bilo na podlagi izkušenj ugotovljeno, da so se predhodne priprave na uveljavitev Družinskega zakonika nedvomno obrestovale, seveda pa se zaznavajo tudi določene težave. Ena najbolj perečih je zagotovo pomanjkanje sodnih izvedencev, težave so pri nameščanju otrok s hudimi vedenjskimi in čustvenimi težavami, ker je premalo kapacitet oz. so obstoječe prezasedene (zavodi), problem je pomanjkanje brezplačnih terapevtskih programov za starše in otroke, prav tako se na terenu zaznavajo težave glede nameščanja otrok v rejniške družine.

Kot ste izpostavili, se Družinski zakonik uporablja slabo leto in v tem času smo vsekakor pridobili nekaj izkušenj – tako centri za socialno delo kot sodišča so že izoblikovali nekaj prakse, pokazalo se je tudi, kje so še težave. Za temeljitejšo analizo učinkov nove družinske zakonodaje pa bo vsekakor potrebno nekoliko več časa.

Naše bralce verjetno najbolj zanima področje rejništva in z njim povezana področja dela. Ali se na tem področju z novim sistemom dela že kažejo kakšne bistvene spremembe?

Vsebinsko se institut rejništva z novim Družinskim zakonikom ne spreminja. Kot veste, samo izvajanje rejniške dejavnosti ureja poseben zakon, to je Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti.

Ena bistvenih novosti, ki jo prinaša Družinski zakonik, je prenos stvarne pristojnosti za odločanje o vprašanih iz razmerij med starši in otroki na sodišča. Zaradi izvajanja Družinskega zakonika so bile potrebne nekatere postopkovne in terminološke spremembe v Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti, zato je

bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD-B), ki je zaradi same uveljavitve Družinskega zakonika prinesel naslednje spremembe:

- spremembe v postopku pridobitve t. i. izrednih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti na podlagi 14. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti: po Družinskem zakoniku se izvršljiva sodna odločba o namestitvi otroka v rejništvo k sorodniku ali izjemoma k drugi osebi šteje za izdano dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti in pomeni podlago za vpis sorodnika oz. druge osebe v evidenco izdanih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti, vendar le za čas izvajanja, ko določen otrok potrebuje namestitve v rejniško družino, kot je določeno v sodni odločbi. Po prejšnji ureditvi je dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti sorodniku ali drugi osebi izdalo naše Ministrstvo.
- Družinski zakonik določa pristojnost sodišča glede razrešitve rejnika potem, ko je otrok nameščen v rejniško družino. Prejšnja ureditev instituta razrešitve rejnika ni urejala (ampak je določala načine prenehanja rejniške pogodbe, med drugim tudi z razvezo ali odpovedjo rejniške pogodbe), zato ZIRD-B ureja razloge za razrešitev.
- V skladu z ureditvijo v Družinskem zakoniku so bile potrebne nekatere terminološke spremembe, in sicer se namesto »roditeljska pravica« uvaža nov izraz »starševska skrb« in namesto »odvzem poslovne sposobnosti« izraz »oseba, ki ni poslovno sposobna«.

Poleg zgornjih sprememb, potrebnih zaradi začetka uporabe Družinskega zakonika, smo v ZIRD-B vključili še nekatere popravke in spremembe, vse izključno z vidika večje fleksibilnosti izvajanja rejniške dejavnosti in doprinosa k izboljšanju tega področja. Te spremembe so:

- jasneje je določena možnost vključitve rejnic in rejnikov, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic, v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz več naslovov;
- uvedena je nova možnost podaljšanja bivanja v rejniških družinah mladostnikom, ki po zaključku srednješolskega izobraževanja aktivno iščejo zaposlitev in nimajo druge možnosti bivanja, in sicer za največ 12 mesecev neposredno po zaključku srednješolskega izobraževanja, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti;
- za 9 evrov se je povišala višina plačila dela kot dela rejnine, ki pripada rejniku, in sicer s 123,51 evra na 132,50 evra.

Največja težava na področju rejništva je, da zanimanje za rejništvo upada, to pomeni, da je malo novih rejnic in rejnikov. Centri za socialno delo se srečujejo s težavo, da v predlogu sodišču ne morejo predlagati rejnice oz. rejnika, saj ga nimajo oz. niso pripravljeni sprejeti določenega otroka. Sodišča včasih takšne predloge zavržejo, to pa pomeni, da mora otrok nazaj domov, kar ni v redu. Po drugi strani strokovni delavci centrov za socialno delo poročajo, da se rejniki včasih počutijo kot šibkejša stran, sploh v postopkih pred sodiščem. Centri za socialno delo opažajo tudi podaljševanje postopkov od uveljavitve Družinskega zakonika.

Najbolj nas zanima dolžina trajanja rejništva. Z omejitvijo rejništva na tri leta in z jasnim usmerjanjem bioloških staršev v sanacijo svojih razmer smo vsi pričakovali, da bo rejništvo dejansko postalo kratkotrajno in se bo več otrok vrnilo nazaj v svoje matične družine. Ali so ta predvidevanja morda že nakazujejo?

Rejništvo je v osnovi začasen ukrep, katerega namen je poskrbeti za otroka v nadomestni družini v času, dokler starši ne zagotovijo pogojev za zdrav psihofizični razvoj otrok.

Od začetka uporabe Družinskega zakonika je preteklo premalo časa, da bi lahko napovedovali učinke glede skrajševanja rejništva. Primerjava statističnih podatkov glede zaključevanja rejništva pred uveljavitvijo Družinskega zakonika in po njej trenutno (še) ne kaže tovrstnega trenda.

Ali menite, da biološki starši razmere, iz katerih prihajajo otroci v rejništvo, dejansko lahko uredijo v obdobju od enega do treh let? Kje imajo starši možnost dobiti pomoč? Ali imajo v vseh slovenskih regijah na razpolago ustrezne programe, kjer se lahko usposabljaajo predvsem kot primerni starši? Ali so ti programi uporabni tudi za rejniške družine in bi tam lahko dobile pomoč pri vzgoji svojih pogosto zelo oškodovanih otrok, ki poleg skrbnega varstva rejniške družine potrebujejo še strokovno pomoč in vodenje?

Upamo, da se starši otrok v rejništvu zavedajo omenjene omejitve ukrepa na tri leta in da bodo resneje in hitreje pristopili k reševanju težav, kot je bilo to zaznati v marsikaterem primeru do uveljavitve Družinskega zakonika, ko te omejitve ni bilo.

Starše, katerih otroci so v rejništvu, primarno obravnavajo na centrih za socialno delo, kjer so jim na voljo različne storitve in svetovanja. Poleg tega na ravni države financiramo ali sofinanciramo številne programe s področja socialnega, družinskega in invalidskega varstva (dodajamo povezavo na spletno stran: <https://www.gov.si teme/socialnovarstveni-programi/>).

V okviru programov v podporo družini trenutno financiramo 11 centrov za družine in 15 programov psihosocialne pomoči otrokom in njihovim družinam, ki so prednostno namenjeni otrokom, mladostnikom oziroma njihovim družinam, prav tako je vzpostavljena mreža 15 večgeneracijskih centrov po vsej Sloveniji, ki so namenjeni socialnemu vključevanju ranljivih družbenih skupin in preprečevanju zdrsa v socialno izključenost. Vse storitve so za uporabnike brezplačne. Dodajamo povezavo na programe v podporo družini:

<https://www.gov.si/podrocja/druzina-otroci-in-zakonska-zveza/programi-v-podporo-druzini/>

V okviru centrov za družine je omogočen prostor druženja različnih generacij, prostor za kakovostno nadgradnjo pri krepitvi socialnih vlog posameznika, podporo pri lažjem usklajevanju družinskega in poklicnega življenja ter prostor za izmenjavo dobrih praks in pozitivnih izkušenj. Programi psihosocialne pomoči otrokom, mladostnikom oziroma njihovim družinam so namenjeni izboljšanju medsebojnih odnosov in zmanjševanju čustvenih stisk otrok, mladostnikov, mladostnic oziroma njihovih družin. Vsebine programov so namenjene učenju učinkovite komunikacije, izboljšanju odnosov in pozitivne navezanosti v družini, izboljšanju socialnih kompetenc otrok in mladostnikov, izboljšanju sposobnosti obvladovanja čustev, gradnji pozitivne samopodobe, preventivnemu učenju za reševanje raznovrstnih problemov, preventivnemu zmanjševanju vedenjskih in čustvenih težav, zagotavljanju pomoči pri učenju, zmanjšanju čustvenih stisk ipd.

Morda velja na tem mestu omeniti društvo Vzgon z Jesenic, ki izvaja izkustveno-edukativne delavnice za rejnike in starše vedenjsko in čustveno težavnih otrok in mladostnikov.

Za programe v podporo družini namenjam o iz slovenskega proračuna okoli 700.000,00 EUR, kar pa žal ne zadosti potrebam. Načrtujemo tudi črpanje EU sredstev v novi finančni perspektivi (2020–2027).

Predvideli smo tri ukrepe: pri večgeneracijskih centrih nameravamo okrepiti vsebine, z drugim ukrepom želimo na CSD-je vpeljati znanstveno dokazane programe za krepitev pozitivnega starševstva. Na CSD-jih bi v ta namen zagotovili kadrovske okrepitve (strokovne in administrativne). Zagotovili bi tudi izobraževanja strokovnih delavcev. S tretjim ukrepom pa želimo na CSD-je uvesti nove koncepte dela na področju dela z družinami (krepitev delavcev na CSD-jih). Inštitut RS za socialno varstvo bo v letu 2020 naredil raziskavo, kakšno je trenutno stanje na terenu glede programov, kakšne so potrebe, katere vsebine se že izvajajo in katere vsebine so potrebne.

Kar nekajkrat sem že slišala o težavah, ko rejniki ocenijo, da se starši še niso uredili do te mere, da bi otroka zaupali biološkemu staršem, sodišče pa odloči, da se rejništvo zaključi. V takšnih primerih je situacija težka za rejniško družino, najtežja pa za otroka, ki s strani rejnikov morda celo ne dobi ustreznega čustvenega dovoljenja za odhod. Kdaj so po vašem mnenju razmere dovolj dobre, da se otrok vrne v biološko družino in se rejništvo zaključi? Ali morda spremljate, katere parametre upošteva sodišče pri odločitvi, da so starši že sanirali svojo težavo do te mere, da otrok lahko neobremenjeno spet živi s svojimi starši? Ali imajo sodniki enake kriterije, kot so jih imeli prej centri za socialno delo, ali pa so ti kriteriji morda bolj ohlapni? Ali imamo v Sloveniji dovolj sodnih izvedencev, ki lahko kvalitetno pokrivajo to področje? Kakšne so možnosti rejnikov v takšnem primeru?

To je zelo kompleksno vprašanje, na katerega seveda ni enoznačnega odgovora. Vsako rejništvo je primer zase. Gre pa seveda pri rejništvu za številne interakcije in pogosto tudi nasprotujoča si stališča. Pri rejništvu je zato

zelo pomembno, da se kontinuirano sodeluje z vsemi vpletenimi od namestitve v rejništvo pa do zaključka rejništva. Zato tako poudarjamo pomen individualnih projektnih skupin, kjer se dogovarja o konkretnih nalogah vseh udeleženi, pomen usposabljanj rejnic in rejnikov, pomen dobrega sodelovanja med rejniško družino in socialno službo, pomen sodelovanja otrokovih staršev. Zelo pomemben del rejniškega procesa je zaključevanje rejništva, kjer gre za proces, ki mora biti skrbno načrtovan v sodelovanju z vsemi udeleženi.

Glede odločanja o prenehanju rejništva želim poudariti, da morajo sodniki v postopkih po Družinskem zakoniku po uradni dolžnosti ukreniti vse, da se zavarujejo pravice in pravni interesi otrok, zato menim, da je skrb, da se v sodnih postopkih ne bi zasledovala korist otrok, odveč.

Poleg tega želim izpostaviti, da so v času, odkar je bil Družinski zakonik sprejet, pa do začetka njegove uporabe – to pomeni v obdobju od 15. aprila 2017 do 15. aprila 2019 – na več ravneh izvajane poglobljene priprave. Verjetno najpomembnejše so bile izvedbe izobraževanj oz. skupnih delavnic za sodnike in strokovne delavce centrov za socialno delo v organizaciji Centra za izobraževanje v pravosodju in Skupnosti centrov za socialno delo Republike Slovenije. Izvedenih je bilo osem sklopov delavnic, udeležilo pa se jih je 270 udeležencev s strani centrov za socialno delo in 120 s strani sodišč ter so bile ocenjene kot zelo uspešne.

Pereč problem je, da je v Sloveniji pomanjkanje sodnih izvedencev. V zvezi s tem je Center za izobraževanje pri Ministrstvu za pravosodje vložil veliko naporov, žal pa odziv po njihovem poročanju ni bil po pričakovanjih.

Rejnice večkrat omenijo, da imajo sedaj poleg sodelovanja s centri za socialno delo zelo veliko sodelovanja s sodišči, kar jim včasih povzroča stiske, ko se znajdejo pred vprašanji sodnikov in odvetnikov. Ali se predvideva, da bi tudi one dobile kakšno pomoč odvetnikov, ki bi jih zagotovila država?

S tem vprašanjem smo na ministrstvu seznanjeni, saj na ta vidik opozarjajo tudi centri za socialno delo. *V zvezi s tem smo že podali na resorno Ministrstvo za pravosodje pobudo za ureditev možnosti brezplačne pravne pomoči za rejnice oz. rejnike, ki so v sodnih postopkih vabljeni na sodišče kot stranke ali udeleženci v postopku. Sistemske rešitve na tem področju še nismo dorekli.*

Mnoge rejnike in rejnice tudi zanima, če se bo v kratkem uredilo povračilo potnih stroškov za te naloge, saj stroški poti na sodišča in tudi udeleževanja IPS v kraju bivanja bioloških staršev praviloma presegajo višino zvišanja materialnih stroškov?

Veljavna zakonodaja že ves čas omogoča zvišanje oskrbnine v višini 25 % materialnih stroškov (kar trenutno znaša 74,57 evrov mesečno) ob izrednih izdatkih za potrebe otroka, med drugim tudi izdatkov, povezanih s stroški obiskovanja matične družine, če ta živi v oddaljenem kraju in ne more zagotavljati za to potrebnih sredstev. Sprememb v tem segmentu trenutno ne načrtujemo.

Želim pa na tem mestu izpostaviti, da je institut rejništva sistemsko umeščen na številna druga pravna področja, kot so: pravica do brezplačnega vrtca za otroke v rejništvu; v celoti subvencionirana malica in kosilo za osnovnošolske otroke v rejništvu; subvencionirana šolska malica za dijake; dodatne točke v okviru meril za subvencioniranja bivanja študentov; zaposlene rejnice oz. rejniki imajo za otroka v rejništvu pravico do nadomestila zaradi nege otroka; v okviru delovnopravne zakonodaje je zagotovljeno posebno varstvo v zvezi z nočnim in nadurnim delom za zaposlene rejnice in rejnike; pravice iz naslova starševskega varstva in družinskih prejemkov in nenazadnje izvetost rejnine in prispevkov za poklicne rejnice in rejnike iz plačila dohodnine. Od 1. 1. 2020 ima rejnica oz. rejnik ob namestitvi otroka, ki še ni zaključil prvega razreda osnovne šole, tudi pravico do 30 dni starševskega dopusta.

Na drugi strani je z uresničevanjem Družinskega zakonika pričakovati več posvojitvev otrok, saj je precej verjetno, da vse biološke družine ne bodo imele moči, da bi se uredile do te mere, da bi bile sposobne skrbeti za svoje otroke. V teh primerih naj bi sodišče odločilo o odvzemu starševske pravice staršem. Vemo, da je še zgodaj za takšne ocene, pa vendar, ali se morda kaže trend višanja števila posvojitvev v primerjavi s preteklimi leti?

Na podlagi podatkov o posvojitvah, s katerimi razpolagamo, trenutno tovrstnega trenda ni zaznati, saj število posvojitvev v Sloveniji v letu 2019 ne odstopa od števila domačih posvojitvev v preteklih letih. V letu 2019 je bilo po podatkih iz Matičnega registra izvedenih 30 posvojitvev v Republiki Sloveniji, medtem ko je bilo v letu 2018 31, v letu 2017 40, v letu 2016 pa 34 posvojitvev v Republiki Sloveniji.

Opažamo, da v zadnjih letih ni prav velikega interesa ljudi za to, da bi postali rejniki. Močno je upadlo število kandidatov za rejništvo.

Na zadnjem izobraževanju je sodelovalo le osem družin iz celotne Slovenije. Tudi struktura novih rejniških družin se spreminja – za rejništvo se ne prijavljajo več »klasične rejniške družine«, to so družine s svojimi otroki, ki želijo polepšati življenje še kašnemu otroku v stiski, pač pa družine, ki so brez bioloških otrok in je njihov osnovni interes otroka posvojiti? Kako komentirate te spremembe?

Strinjamo se z vašim opažanjem in se s tem vprašanjem precej ukvarjamo tudi na Ministrstvu. Menimo, da gre pri tem za več faktorjev – od spremembe življenjskih navad, tempa življenja, strukture današnjih družin in nenazadnje tudi pričakovanj, ki jih imajo rejnice in rejniki.

Dejstvo je, da se institut rejništva spreminja – »klasičnih« rejniških družin je vse manj, veliko je t. i. sorodniškega rejništva, v zadnjih letih zaznavamo povečano zanimanje za rejništvo s strani oseb, ki so hkrati tudi kandidati za posvojitev.

Zavedati se je potrebno, da sta institut rejništva in institut posvojitve različna instituta in da rejništvo ni in ne sme biti bližnjica do posvojitve otroka. Tukaj imam v mislih situacijo, da bi nekdo postal rejnik le zaradi tega, da bo tako lažje in hitreje posvojil otroka. V takšni situaciji je hitro zaznati težave – če ilustriram: težave bodo verjetno nastale že pri omogočanju stikov otroka z njegovo matično družino – pri rejništvu je zelo pomembno, da rejniška družina spodbuja in ohranja stik z otrokovo matično družino oz. njenimi člani, če je seveda to v otrokovo korist, velikokrat rejniška družina poleg otroka »vzame pod okrilje« še otrokove starše; če pa je primarni cilj posvojitve, ni pričakovati, da bo takšna rejnica oz. rejnik stike vzpodbujal. Bolje pa bi vam verjetno svoje praktične izkušnje predstavili strokovni delavci na centrih za socialno delo.

Menim tudi, da v osnovi ni nič narobe, če je nekdo hkrati kandidat za rejnika in za posvojitev; seveda pa se mora zavedati in razlikovati med obema institutoma. Vprašanju oz. razlikovanju med institutom rejništva in institutom posvojitve namenjajo posebno pozornost tudi centri za socialno delo že v samem postopku priprave kandidat in kandidatov na rejništvo.

Iz zadnjega letnega poročila (za leto 2019) izvajalca usposabljanj za rejnice in rejnike ter kandidate za izvajanje rejniške dejavnosti (Skupnost CSD Slovenije) izhaja opažanje, da se je trend kandidatov, ki se odločijo za rejništvo z željo po posvojitvi otroka zmanjšal in da se je izboljšala predpriprava kandidatov na rejništvo, kandidati so dobro opremljeni z znanjem in so seznanjeni z namenom rejništva – vrnitev v biološko družino; opažajo pa, da je še vedno prisotno razmišljanje in močna želja kandidatov o možnosti posvojitve otrok. Prav tako opažajo, da se razvijajo nove generacije rejnikov, ki so izmed vseh oblik starševstva izbrale rejništvo za obliko starševstva, ki omogoča izkušnjo družinskega življenja oz. izkušnjo življenja z otrokom.

Veliko govorimo tudi o pozitivni promociji rejništva, ki bo morda povečala zanimanje za rejništvo. Kako naj bi se jo izboljšalo in katere ukrepe v rejništvu bi bilo potrebno še sprejeti, da bi postalo rejništvo zopet zanimivo za več družin?

Na področju družine in družinskega življenja smo tudi v Sloveniji v zadnjem desetletju ali dveh priča pomembnim spremembam – zaznavamo pluralizacijo družinskih oblik in družinskega življenja, spremembe odnosov med starši in otroki, spremembe na področju partnerskih odnosov in delitvi družinskih vlog. Rejniške družine niso pri tem nobena izjema.

Rejništvo ima dolgoletno tradicijo, žal pa ima še danes vse prevečkrat negativni predznak. In to po krivici. Menim, da v veliki večini rejniške družine dobro in primerno skrbijo za otroke, verjamem pa tudi, da kakšno rejništvo ni bilo v redu in da so se zgodile krivice; v takšnih primerih je prav, da se o tem spregovori in če je potrebno, tudi sankcionira v za to predvidenih postopkih.

Prepričan sem, da se je v zadnjih dvajsetih letih rejništvo kakovostno izboljšalo, pri čemer ni sporno, da gre največ zaslug rejnicam in rejnikom, ki se v sodelovanju s strokovnimi službami trudijo, da se otrokom v čim večji meri zagotavlja primerno varstvo in vzgoja. Velika prelomnica za področje rejništva je bila zagotovo uveljavitev Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti konec leta 2002, ki je jasno določil delo vseh vpletenih v sistem rejništva. Od 2003 dalje mora vsaka rejnica oz. rejnik pred začetkom izvajanja rejniške dejavnosti pridobiti dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, uzakonjeno je obvezno sprotno spremljanje vsakega otroka v rejništvu v okviru individualnih projektnih skupin in priprava individualnega načrta za vsakega otroka, uvedeno je bilo obvezno usposabljanje za rejnice in rejnike tako na državni kot na lokalni ravni in nenazadnje smo sistemsko uredili tudi financiranje rejništva. Na ministrstvu rejništvo kontinuirano spremljamo in sodelujemo s centri za socialno delo ter se trudimo sistem rejništva izboljševati in ga narediti privlačnejšega za morda še kakšno družino ali osebo, ki bi želela v svoj dom sprejeti otroka ali otroke, ki zaradi različnih razlogov ne morejo živeti s svojimi starši.

Na normativni ravni je bilo sprejetih več ukrepov, s katerimi se želi rejnicam in rejnikom olajšati usklajevanje družinskega in poklicnega življenja – od možnosti izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic, fleksibilnost pri vključevanju poklicnih rejnic in rejnikov v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz več naslovov hkrati, možnost dodatnega dneva letnega dopusta za otroka v rejništvu do 15 let, zagotovljeno je varstvo v zvezi z nočnim in nadurnim delom za zaposlene rejnice in rejnike. Poleg rejnine je rejnik ob prvi namestitvi otroka lahko upravičen tudi do enkratnega prejemka v višini 286,72 evrov, če center otroka oceni, da je ob namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka. Da se ne ponavljam – nekatere pravice otrok ter rejnic in rejnikov so navedene že pri odgovoru na vaše sedmo vprašanje.

Poleg tega na državni ravni minister, pristojen za družino, vsako leto podeli do tri priznanja za dolgoletno in uspešno izvajanje rejniške dejavnosti. V lanskem letu so bila priznanja rejnicam in rejnikom podeljena že 17. leto zapored.

Prav tako centri za socialno delo na lokalni ravni izvajajo številne aktivnosti, s katerimi želijo predstaviti rejništvo in na ta način pridobiti nove rejniške družine. Vendar istočasno tudi ugotavljajo (Enota Domžale), da pri pridobivanju novih rejniških družin ne morejo neposredno povezati učinkov določene akcije (npr. objave v časopisu) z večjim številom kandidatov, ki pokažejo interes za delo v rejništvu. Ob enakem ali podobnem delovanju interes niha in je v zadnjem desetletju v upadu. Pogosto novi kandidati poznajo rejništvo preko prijateljskih družin, ki že izvajajo rejniško dejavnost, znancev z izkušnjo življenja v rejniški družini ali pa izhajajo iz družin, ki imajo dolgoletno tradicijo v rejništvu.

Konec lanskega leta smo na Ministrstvu izvedli srečanje strokovnih delavk in delavcev s področja rejništva, ki je bilo namenjeno kratkemu pregledu opravljenega dela, okrepitvi medsebojnega sodelovanja in aktivnejšemu skupnemu iskanju sistemskih rešitev na področju rejništva. Eden ključnih izzivov na tem področju je zagotovo, kako pridobiti več rejniških družin in okrepiti pozitivno promocijo rejništva v javnosti. V zvezi s tem smo se dogovorili, da bomo na Ministrstvu preko službe za odnose z javnostmi skušali okrepiti sodelovanje z mediji z vidika pozitivne promocije rejništva ter da bodo v okviru vsakega centra za socialno delo pripravili nabor aktivnosti, ki jih izvajajo na področju promocije rejništva in pridobivanja novih rejniških družin; na Ministrstvu bomo pripravili skupni pregled dobrih praks, ki ga bomo posredovali vsem centrom za socialno delo.

Nekaj pa je nesporno – če vsi mi, ki smo neposredno ali posredno povezani s sistemom rejništva, sami vanj ne bomo verjeli in bomo v sistemu iskali samo napake, ne moremo pričakovati pozitivnega odziva v ožjem ali širšem okolju. Seveda se zavedamo, da je rejništvo področje, kjer delo ni nikoli končano in kjer so vedno možna izboljšanja.

Ob spremembi zakonodaje je bila poudarjena razbremenitev strokovnih delavcev na centrih za socialno delo, ki so prej delovali v dvojni vlogi – enkrat kot svetovalci, drugič kot »odločevalci«. Kako se kaže dejstvo, da so strokovni delavci razbremenjeni odločanja – ali imajo kaj manj obremenitev, manj birokratskih nalog ter več časa za komunikacijo z vsemi udeleženi v rejništvu in za delo na terenu?

V času priprave nove družinske zakonodaje so bili vključeni tudi centri za socialno delo kot strokovna javnost in ločitev te dvojne vloge centrov za socialno delo – svetovalca in odločevalca – ni bila sporna.

Po družinskem zakoniku tako center za socialno delo odloča le o nujnem odvzemu otroka, v vseh ostalih primerih pa o ukrepih za varstvo koristi otroka odloča sodišče.

To seveda ne pomeni, da imajo strokovni delavci centrov za socialno delo manj dela, pač pa le, da so razbremenjeni odločanja. Center za socialno delo mora še vedno pripraviti dokumentacijo za sodišče, ki je podlaga za odločanje, namen je bil tudi, da centri za socialno delo okrepijo svojo strokovno in svetovalno dejavnost.

In za konec:

- **Kaj je po vašem mnenju najpomembnejše za kvaliteten razvoj rejništva, na kar bi morali biti v prihodnje pozorni ter bi temu morali dati poudarek tudi v razvojnih dokumentih in zakonodaji?**
- **Kje deluje rejništvo najboljše in kaj je največja težava rejništva?**
- **Kaj rejniške družine v tem trenutku najbolj potrebujejo za dobro in kvalitetno opravljanje svojega dela?**

Menim, da je za kvaliteten razvoj rejništva v Sloveniji najbolj pomembno, da nadaljujemo načrtano pot v skladu s cilji, ki so zapisani tudi v Resoluciji o družinski politiki 2018–2028, ki je strateški dokument na področju družinske politike. Ti cilji pa so: *zagotavljanje zadostnega števila usposobljenih rejniških družin, skrb za usposobljenost rejnic in rejnikov, strokovnih delavcev/delavk na centrih za socialno delo in sodnikov/sodnic ter zagotavljanje primerne podpore rejnicam in rejnikom.*

Ne bi mogel izpostaviti, kje rejništvo deluje najboljše – dejstvo je, da rejništvo v Sloveniji deluje in je zaenkrat edina oblika nadomestnega družinskega varstva,

kamor je trenutno nameščenih 840 otrok in mladostnikov, od tega števila je za 176 oseb podaljšanja namestitev v rejniških družinah po doseženi polnoletnosti, v večini primerov zaradi nadaljevanja šolanja. Kot je že predhodno izpostavljeno, je trenutno pred nami izziv glede zagotavljanja zadostnega števila rejniških družin tudi v prihodnje, da bomo ta institut lahko ohranili in ga tudi nadgrajevali. Istočasno bo potrebno razmišljati tudi o alternativnih oblikah namestitve.

Glede vašega vprašanja, kaj rejniške družine v tem trenutku najbolj potrebujejo, menim, da je to predvsem kvalitetna strokovna podpora, kar je še posebej pomembno, ko se pojavijo težave, in seveda dobra medsebojna komunikacija in zaupanje s strani strokovnih služb. Trenutno v zvezi s strokovno podporo rejnicam in rejnikom skupaj s centri za socialno delo preučujemo potrebe glede zagotovitve supervizije rejnicam in rejnikom.

Dovolite mi, da se ob tej priložnosti zahvalim vsem rejnicam in rejnikom in njihovim družinam, da so odprli vrata svojega doma otrokom, za katere starši iz različnih razlogov niso zmogli ali ne zmorejo poskrbeti, in da se seveda zahvalim tudi strokovnim službam, predvsem strokovnim delavcem na centrih za socialno delo, za strokovni in človeški prispevek, ki pogosto presega službene obveznosti.

Intervju pripravila

Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.

E-VZGOJA IN NJEN POMEN ZA VARNO ODRAŠČANJE

Uvod

Sodobna spletna tehnologija je v zadnjih mesecih pokazala, da je še kako pomembna, potrebna, skoraj nepogrešljiva v našem vsakodnevnem življenju. Najsi bo to za informiranje, za vzpostavljanje reda, nudenje pomoči, za opravljanje dela kot tudi za preživljanje prostega časa, zabavo, sprostitvev in medsebojne stike.

V krizi »koronavirus« se je pokazalo, da je tudi druženje prek spleta v takih razmerah čisto sprejemljivo, potrebno in do neke mere zadovolji potrebo po druženju. Pokazalo se je tudi, da se lahko s spletnimi vsebinami in spletno komunikacijo zasičimo, se teh celo naveličamo. Ko smo ostali v svojih domovih, ko so bile možnosti za gibanje omejene, smo doumeli pomen raznolikosti in uravnoveženosti naših dnevnih aktivnosti: delo in učenje, gibanje, druženje v živo, sprostitvev in zabava, tudi prostor za umik.

Uravnoveženost aktivnosti je tudi glavna, ključna beseda, ko govorimo o zasvojenosti s spletom.

Od tehnologije, od spleta je bolj ali manj odvisna že večina ljudi in pričakovati je, da bo tudi v prihodnje tako. Nekateri pa so s spletom tudi zasvojeni. Ranljive ciljne skupine za razvoj zasvojenosti s spletom so otroci, mladostniki in osebe s posebnimi psiho-socialnimi potrebami.

Kar je nekoč veljalo za televizijo – namreč, da otrokom skoraj ne moremo preprečiti, da bi jo gledali, če ne doma, pa kje drugje – danes še toliko bolj velja za spletne vsebine, ki jih največkrat spremljamo prek mobilnih telefonov. Tehnološki napredek je neustavljiv in otroci so privlačna ciljna skupina. Za današnje otroke bo v odraslosti vse to namreč popolnoma normalen del njihovega vsakodnevnega življenja.

Od nas, otrokovih odraslih danes, je odvisno, kako bomo prek **e-vzgoje** vplivali na otrokov odnos do spletnih vsebin in uporabe naprav; na to, ali jih bo uporabljal pretežno za učenje, iskanje informacij, delo ali pa pretežno za sprostitev in prosti čas, ali se bo k zabavnim spletnim vsebinam zatekal vsakič, ko mu bo hudo, bo razočaran, prestrašen ipd. Pri delu z mladostniki opažam tudi, da je dinamika razvoja zasvojenosti s spletom povezana tudi z motivom približevanja ugodju (*želim, da mi je ves čas prijetno in udobno*), ne zgolj z motivom umika pred neugodjem (*s prijetno spletno vsebino pomirim neprijetno čustvo*).

Starši, rejniki se ob e-vzgoji naših otrok in mladostnikov znajdemo pred kopico vprašanj: Je uporaba naprav za otroka res nujna? In če že, kdaj je pravi čas? Kaj in koliko? S kom? S takšnimi in podobnimi vprašanji smo na dobri poti: **o spletu, aplikacijah in njihovih nosilcih je treba začeti razmišljati takrat, ko se otrok rodi.**

Kaj oz. kdo je LOGOUT?

Nepridobitna organizacija Zavod Nora – Center sodobnih zasvojenosti (LOGOUT) je bila ustanovljena leta 2011 kot prva specializirana organizacija v Sloveniji, ki obravnava področje prekomerne uporabe ter zasvojenosti s spletom in digitalnimi tehnologijami. Ustanovljena je bila z namenom, da bi naslovili potrebe številnih oseb, ki potrebujejo pomoč pri reševanju težav na področju vzpostavljanja ravnotežja med spletnimi in ne-spletnimi aktivnostmi. Poslanstvo organizacije je ozaveščanje o zdravi, varni, uravnoreženi, ustvarjalni, poučni in koristni uporabi tehnologij na eni strani ter na drugi strani strokovna pomoč in svetovanje tistim posameznikom, ki imajo zaradi intenzivnosti ter nekontrolirane uporabe tehnologij in spleta težave s preobremenjenostjo ali celo z zasvojenostjo. V organizaciji zato izvajamo izobraževalne programe, namenjene širši in strokovni javnosti, ter svetovalne programe, namenjene rizičnim skupinam.

Trenutno delujemo v štirih ambulantah po Sloveniji: Ljubljana, Izola, Celje in Radeče, v naslednjih treh letih se predvideva tudi vzpostavitev nove ambulante na območju Zgornje Gorenjske. V naših ambulantah izvajamo individualno in skupinsko psihološko svetovanje tako za otroke, mladostnike ali odrasle s težavo zasvojenosti s spletom kot za njihove svojce (starše, rejnike, partnerje ...). Poleg zasvojenosti s spletnimi vsebinami (računalniške igre, spletna omrežja, spletno nakupovanje, videi, serije, filmi, spletne stave, spletna pornografija ipd.) obravnavamo tudi primere rizičnih spletnih vedenj, kot so spletno nasilje, spletne spolne zlorabe, druge spletne zlorabe ipd. V Logoutovih ambulantah pomoč nudijo pet psihologov, socialni delavec in socialni pedagog, vsi dobro podkovani tudi z znanji in informacijami s področja spletne kulture mladih in odraslih. Program podpirajo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za zdravje ter Občine Ljubljana, Celje, Koper in Piran, zato so programi pomoči za naše svetovance brezplačni.

Kaj je zasvojenost s spletom?

Zasvojenost s spletom je ponavljajoč vzorec določenih vedenj (simptomov), ki jih posameznik ponavlja kljub zavedanju, da bodo zaradi teh vedenj nastopile neke za osebo negativne posledice na delovnem/šolskem, socialnem, družinskem, fiziološkem področju. Navadno človek te vzorce vedenj izvaja z namenom lajšanja neprijetnih čustvenih stanj, kot strategijo umika, kot obrambni mehanizem ipd. ali pa z namenom povečevanja občutka ugodja. Efekt pomiritve, umika, preusmeritve pozornosti pa tudi efekt ustvarjanja takojšnjega občutka ugodja imajo večinoma osebi prijetne spletne vsebine.

Zasvojenost s spletnimi vsebinami se kaže v naslednjih simptomih (spremljamo prisotnost več simptomov):

- **preokupacija z internetom in računalnikom/telefonom/igralno konzolo** (oseba ob napravi preživi veliko časa, izgubi nadzor nad časom in/ali zaključevanjem spletne aktivnosti),
- **socialen in fizičen odmik od prijateljev in družine,**
- **konflikti in prepiri z domačimi, povezani z uporabo naprav,**
- **opuščanje aktivnosti, ki so osebo včasih veselile,**
- **upad delovne ali učne učinkovitosti in uspešnosti,**
- **izostanki od dela ali iz šole,**
- **ostajanje na napravah pozno v noč** (spremembe spalnega vzorca),
- **prehranjevanje na hitro, pogosto poleg računalnika/ob telefonu, ali opuščanje obrokov** (sprememba prehranjevalnih navad),
- **nihanje razpoloženja** (ko je na napravi – motiviran, optimističen, lahko vzhičen, ko ni na napravi – potr, anksiozen, razdražljiv ipd.),
- **laganje o času, preživetem na napravi,**
- **burni, čustveni, lahko tudi verbalno in/ali fizično agresivni odzivi ob odvzemu dostopa do spleta in/ali računalnika/telefona,**
- **odtegnitveni simptomi: doživljanje občutka nemirnosti, anksioznosti, brezzvoljnosti tudi depresije ob prenehanju z aktivnostjo na napravi,**
- **nezmožnost vzpostavitve nadzora nad vedenjem** (neuspeli poskusi prenehanja).

Dejavniki tveganja

Raziskave kažejo, da so osebe, ki so osebno bolj introvertirane in zadržane v socialnih stikih, bolj rizične za razvoj neuravnotežene uporabe spleta, saj jim internet olajša komunikacijo z drugimi ljudmi. Pogost razlog za intenzivno uporabo spleta je tudi osamljenost in kompenzacija pomanjkanja osebnih stikov v vsakdanjem življenju (Young, 2015). **Nezadovoljivi medosebni odnosi so tako pogosto pomemben motivacijski dejavnik za pogosto uporabo spleta,**

predvsem klepetalnic, družabnih omrežij in timskih spletnih iger. **Med pomembne dejavnike tveganja za razvoj zasvojenosti s spletom spadajo različne duševne težave, zlasti depresija, anksiozne motnje, motnja pozornosti s hiperaktivnostjo ADHD** (Wu et al., 2015). Raziskave potrjujejo tudi povezanost osebnostnih lastnosti in težav na področju uporabe spleta, med dejavnike tveganja se tako uvršča visoka izraženost osebnostne dimenzije nevroticizma (ali čustvena labilnost) (Wu et al., 2015), visoka impulzivnosti (Tsai et al., 2009), visoka odprtost za izkušnje (Servidio, 2014), nizka izraženost prijetnosti, visoka introvertiranost in nizka izraženost poteze vestnosti (Kuss et al., 2013). Pomemben dejavnik tveganja za razvoj težav z uporabo spleta predstavlja več dejavnikov znotraj družine, kot so medosebni konflikti, pomanjkanje zaupanja, pomanjkanje strukture časa in kvalitetnih prostočasnih dejavnosti, neustrezni vzgojni slogi, ločitev ali razveza staršev (Li, Garland in Howard, 2013).

Pri otroku, mladostniku, odraslem, ki je bolj introvertiran, zadržan, morda osamljen, z nizko socialno samopodobo, ki je čustveno labilen (hitro spreminja svoja čustvena stanja, težko nadzira čustvene reakcije, močno čustveno reagira, pre-močno nadzira doživljanje čustev in/ali izražanje čustev), radoveden in odprt za nove izkušnje, **je torej potrebno še toliko več pozornosti posvetiti ustrezni e-vzgoji in uravnoteženosti uporabe, saj je taka oseba bolj rizična za razvoj zasvojenosti s spletom.** Če so prisotne še posebne potrebe, kot so motnja pozornosti s hiperaktivnostjo ali brez nje, motnje na spektru avtizma in različne čustvene težave, je potrebna še večja pozornost.

Varovalni dejavniki in preventivni ukrepi

Poznavanje dejavnikov tveganja za razvoj težav na področju uporabe spleta nam omogoča učinkovitejše zgodnje prepoznavanje oseb, ki so rizične za razvoj težav s spletom, in seveda celovitejše preventivno ukrepanje. **Med ključne preventivne ukrepe spadata kontinuirano izobraževanje in strokovno delo s**

starši, skrbniki s ciljem spodbujati razvoj zdrave, varne in ustvarjalne uporabe spleta in digitalnih naprav pri njihovih otrocih. Naj izpostavim predvsem **zgled uporabe naprav, ki ga starši, rejniki in skrbniki predstavljajo svojim otrokom** in pa družinske **dogovore oz. pravila o omejitvah ter pogojih časovne in vsebinske uporabe spleta.** Slednja morajo biti prilagojena razvojnemu obdobju otroka ter se skozi čas in odraščanje spreminjajo. Poleg dela z družinami je pomembno tudi preventivno delovanje na širši družbeni ravni, v obliki sistematičnega in kontinuiranega izobraževanja izvajalcev vzgojno-izobraževalnih programov, različnih strokovnih služb ter ozaveščanja širše javnosti o smernicah za zdravo uporabo spleta.

Kaj lahko naredimo starši, rejniki in druge otroku pomembne osebe?

Pomembno je, da kot starši, rejniki najprej razmislimo sami, kako pomembne so mobilne tehnologije za nas. Jih uporabljamo vsakodnevno, zmoremo kdaj brez njih ali nikakor ne? Kaj z njimi počnemo, za kaj jih uporabljamo? Tako kot pri večini reči na področju vzgoje, je tudi tukaj najpomembnejši zgled, ki ga dajemo svojim otrokom. Težko bomo prepričali otroka, da ne sme igrati video iger ali gledati Youtube, če nas opazuje, kako sami veliko prostega časa preživimo za televizijo ali za računalnikom, telefonom. Če pa mu pokažemo, da je računalnik lahko veliko več kot le zabava, da nam omogoča povezovanje (pošta), poslovanje (e-banka), ustvarjanje (programiranje) in raziskovanje (spletni brskalniki), mu bomo dali popotnico v kreativno rabo računalnika in spoznavanje njegovih brezmejnih možnosti. Z jasnimi (tudi napisanimi) pravili uporabe in pogovori o varnosti in bontonu na spletu pa bomo spodbudili ustrezno in kritično ter varno uporabo. Tudi na spletu lahko zaidemo v »temne ulice«, smo žrtev kaznivega dejanja, vrstniškega nasilja ipd. **Predvsem otroci tu potrebujejo veliko starševskega nadzora, informiranja in učenja, mladostniki pa veliko starševske podpore, razumevanja in empatije, ko bodo prej naučeno že samostojno preizkušali in kdaj tudi »padli«.**

Čim kasneje tem bolje

Otroci do 3. leta potrebujejo predvsem pristen osebni in čustveni odnos s pomembno drugo osebo, zato v tem času uporaba spleta ni priporočljiva. Po 3. letu otrok ob prisotnosti staršev lahko že uporablja spletne aplikacije, namenjene učenju in razvijanju spretnosti, npr. fine motorike, učenja črk, števil. **Naprava naj ne nastopa v funkciji varuške. Uporaba interneta, računalniških iger naj ne bo nagrada za ustrezno vedenje niti sredstvo za pomirjanje ali uspavanja otroka. V otroški sobi naj ne bo naprav, povezanih s spletom. Pomembno je, da otrok aktivno preživi prosti čas tudi z drugimi aktivnostmi, predvsem gibanje, igra v živo, »crkljanje«, počitek.**

Za krajšo samostojno uporabo ob predhodni odobritvi in nadzoru starša, rejnika je otrok zrel šele po 9. letu. Z otrokom se je treba pogovarjati o varnosti, bontonu na spletu in skleniti dogovor o pravilih. Pravila v tem obdobju postavite starši, rejniki in jih otroku predstavite na njemu razumljiv način. Pravila lahko narišete, zapišete, zapojejo ipd., odgovorijo pa naj na naslednja vprašanja:

- **KAJ?** - katere naprave točno? - katere vsebine da, katere ne,
- **KDAJ?** - kdaj v dnevu JE oz. NI na napravi (ponoči, učenje ...), - kdaj med tednom/kdaj med vikendom, počitnicami (s katerim dnevom se začne/konča vikend), - kdaj E-POST, - po katerih aktivnostih (prioriete),
- **KOLIKO?** - koliko časa JE oz. NI na napravi, - lahko koliko iger,
- **KJE?** - v katerih prostorih DA, v katerih prostorih NE (npr. kopalnica, wc, cesta, za mizo ...),
- **KDO?** - za koga veljajo pravila (tudi družinska!),
- **ZAKAJ?** - smisel (pogovor, skozi odnos, negujoče, - izogib posledici (kateri (odvzem)!, koliko časa!), - pridobiti nagrado (katero (ne dodatni čas!) po koliko časa!).

Nakup telefona se priporoča po 9. letu starosti

V drugi triadi osnovne šole starši, rejniki že razmišljajo o nakupu (pametnih) telefonov za otroka. Tu velja pravilo, čim kasneje tem bolje. Če otrok sam ne povprašuje po telefonu, lahko z nakupom počakate. Otrok naj naprav ne dobiva za darilo niti naj jih ne kupuje z lastnimi prihranki. Nakup naj opravi starš, rejnik oz. skrbnik, jasno pa naj otroku izpostavi tudi, da je naprava last skrbnika ter da se boste dogovorili za pravila.

Ko se odločate za nakup, preverite zrelost otroka, pri čemer si lahko pomagate z naslednjimi vprašanji (več odgovorov »da« odraža večjo zrelost otroka):

- ali na splošno upošteva pravila,
- ali vpraša za dovoljenje, ko gre iz hiše,
- ali pogosto izgublja / pozablja stvari,
- ali je nagnjen k redu in sistematičnosti ali nasprotno,
- ali je upošteval pravila, ko je uporabljal vaš telefon,
- ali je brez težav zaključeval s spletnimi aktivnostmi na vašem telefonu,
- ali vpraša za dovoljenje pri aktivnostih, pri katerih potrebuje vaše soglasje,
- ali zna dobro argumentirati, zakaj potrebuje telefon ...

Najlažje se e-vzgoja odvija skozi medoseben odnos

Ko se z otrokom pogovarjate o spletu, razvijate tudi medosebni odnos in zaupanje. Veliko se pogovarjajte o varovanju zasebnosti na spletu, o varovanju osebnih podatkov, o spletnih nevarnostih, o tem, da na spletu veliko informacij ni resničnih ipd. Prisluhnite njegovim potrebam in izkažite interes za njegove spletne interese. S tem boste razvijali pozitiven odnos in zaupanje. Otrok, ki vam bo zaupal, vas bo ob neprijetni izkušnji poprosil za pomoč.

Po 13. letu starosti se mladostniku začnejo odpirati družabna omrežja. 13 let je namreč starostna omejitev za uporabo večine družabnih omrežij. V tem spletnem okolju mladostnik še posebej potrebuje vašo pomoč, razumevanje in podporo. Mladostnika seznanite:

- naj ne objavlja, kje se nahaja, naj ima izključeno lokacijo na mobilnem telefonu in naj se ne odziva nepoznanim številkam;
- da na spletu ne delimo osebnih podatkov, npr. kje smo doma, davčne številke, številke TRR, rojstnega dne, kam bomo odšli na dopust, kje živijo stari starši ipd.;
- kako ustvariti močna gesla, ki vsebujejo velike in male črke, številke, znake ipd,
- da gesel ne delimo nikomur, niti najboljšim prijateljem ne,
- naj na spletu oziroma družbenih omrežjih ali telefonu ne potrjujejo / se ne javljajo nepoznanim osebam,
- ne objavljajo fotografij, ki kažejo, na kateri lokaciji so, oziroma fotografij, ki bi bile preveč osebne ali intimne;
- kje na ekranu so običajno reklame in da se nanje ne klika. Pojavljanje reklam lahko tudi blokirate;
- naj ne opravljajo nakupov na spletu;
- kako se spoštljivo pogovarjati na spletu.

Zaključek

E-vzgoja je naporno delo, polno vzponov in padcev. Nič ne gre na hitro, nič ne gre enostavno. Tehnologija se razvija hitro, prav tako spletne vsebine, aplikacije, zato je včasih težko biti »na tekočem«. Tu lahko medgeneracijsko posežemo po znanju in informacijah naših mladostnikov, včasih tudi otrok, in se pustimo kaj tudi naučiti od njih. S tem bomo krepili dober medsebojni odnos, skozi katerega bomo naše otroke in mladostnike lažje e-vzgajali in jih varno napotili v svet spleta.

Pri tem smo vam v pomoč na LOGOUT-u: www.logout.si

Literatura in viri

Kuss, D. J., Van Rooij, A. J., Shorter, G. W., Griffiths, M. D., van de Mheen, D. (2013). Internet addiction in adolescents: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29(5), 1987–1996.

Li, W., Garland, E. L., Howard, M. O. (2013). Family factors in Internet addiction among Chinese youth: A review of English- and Chinese-language studies. *Computers in Human Behavior*, 31, 393–411.

Servidio, R. (2014). Exploring the effects of demographic factors, Internet usage and personality traits on Internet addiction in a sample of Italian university students. *Computers in Human Behavior*, 35, 85–92.

Tsai, H. F., Cheng, S. H., Yeh, T. L., Shih, C. C., Chen, K. C., Yang, Y. C. (2009). The risk factors of Internet addiction - a survey of university freshmen. *Psychiatry Res.*, 167, 294–299. doi: 10.1016/j.psychres.2008.01.015.

Wu, C. Y., Lee, M. B., Liao, S. C., Chang, L. R. (2015). Risk Factors of Internet Addiction among Internet Users: An Online Questionnaire Survey. *PLoS ONE* 10(10): e0137506. doi:10.1371/journal.pone.0137506.

Young, K. (2015). The Evolution of Internet Addiction Disorder. V: Montag, C. and Reuter, M. (eds.), *Internet Addiction: Neuroscientific approaches and Therapeutical Interventions* (str. 3–17). Berlin, Heidelberg, Germany: Springer International Publishing.

Špela Reš, univ. dipl. psih., svetovalka na LOGOUTu*

spela.res@logout.si

*Zavod NORA, center sodobnih zasvojenosti/LOGOUT, Križna ul. 12, 1000 Ljubljana

Z DOKAZI PODPRTI PROGRAMI POMOČI V POMOČ STARŠEM/REJNIKOM PROGRAMI STARŠEVSTVA NEVERJETNA LETA

Vzgoja otrok – izziv današnjih družin

Starši verjetno še nikoli niso bili tako negotovi glede vzgoje otrok kot v zdajšnjem času. Način življenja postaja vse hitrejši, čas, ki ga družina preživlja skupaj, je zaradi dolgih delovnih urnikov vse bolj razdrobljen. Mobilni telefoni, računalniki nadomeščajo čas, ki so ga otroci včasih preživeli v druženju, v naravi, medvrstniški odnosi se odvijajo na družabnih omrežjih. Raziskave kažejo, da postaja dostop do svetovnega spleta in družabnih omrežjih nov socialni razslojevalec otrok in mladih. Otroci iz socialno prikrajšanih okolij uporabljajo moderno tehnologijo drugače od otrok iz družin z veliko podpore in možnosti. Raziskave kažejo, da postajajo ranljivejši še ranljivejši v primerjavi z njihovimi zdravimi vrstniki, ki veliko spretnjeje izkoristijo prednosti dostopa do informacij in socialnega povezovanja. Za otroke z več izzivi je tudi šolski prostor zelo obremenjujoč, šolska neuspešnost otroka zaznamuje ne samo na šolskem področju, ampak vodi tudi v šibko samopodobo in pogosto tudi v stigmatizacijo med vrstniki. Otroci postajajo staršem in tudi učiteljem vse večji izziv. Vemo, da je telesna kazen neprimeren in prepovedan način vzgoje, potrebujejo pa starši, nadomestni starši in vzgojitelji več orodij, kako usmerjati otrokovo vedenje.

Izzivi otrok, izpostavljenih slabemu ravnanju v zgodnjem otroštvu

Zgodnje okolje in izkušnje, ki jih otrok doživlja v svojem primarnem okolju, močno zaznamujejo otrokov razvoj, njegovo predstavo o sebi, o drugih in o svetu, v katerega vstopa. Starši lahko razumejo njegove potrebe in se nanje odzovejo, otroka pomirijo, nahranijo, mu dajo občutek varnosti in prisotnosti, kadar jo potrebuje. Mnoge stiske, v katerih se znajdejo starši sami, utrujenost, težavni partnerski odnosi, bolezni, finančne težave ovirajo njihovo zmožnost

biti ljubeč in odziven starš. Hkrati vemo, da otroci sooblikujejo okolje, v katerem odrasčajo. Nekatere značilnosti otroka, kot so njegov karakter – zahtevnost, nepotrpežljivost, šibka zmožnost prilagajanja na spremembe kot tudi preobčutljivost na vsakodnevne dražljaje lahko predstavljajo velik izziv za njegove starše. Otroci, pri katerih se pojavi več teh dejavnikov, so pogostejše žrtve slabega ravnanja – telesnega, čustvenega nasilja, izpostavljenosti partnerskih nesoglasij, travmatskih ločitev, zanemarjanja in zlorab. Mnoge raziskave potrjujejo, da tovrstne izkušnje otroke zaznamujejo ne le v otroštvu, ampak tudi v odraslosti. Pogostejše kažejo šibko duševno in telesno zdravje že v obdobju odraščanja kot tudi v odraslosti. Pogostejše zbolevajo za kroničnimi telesnimi boleznimi, kot so rak, srčno žilne bolezni, revmatske bolezni, pogostejše imajo težave z debelostjo, sladkorno boleznijo, depresijo, več je med njimi samomorilnega vedenja in finančno nesamostojnih odraslih. Pogostejše ustvarjajo družine brez očetov in kar je posebej žalostno, brez pomoči kot starši pogosto prenašajo svojo izkušnjo zgodnjega otroštva naprej svojim otrokom.

Raziskave kažejo, da je za dolgoročno zdravo odraščanje poleg zgornjih dejavnikov zelo pomembna tudi zmožnost uravnavanja lastnih čustev. To je sposobnost, da otrok uspe umiriti lastno jezo, frustracijo in žalost. Otroci se sposobnosti uravnavanja čustev lahko naučijo, potrjujejo raziskave, zato je pomembno, da odrasle, starše, vzgojitelje, učitelje in rejnike izobražujemo, kako lahko otroku pomagajo okrepiti te sposobnosti.

Posebej je to pomembno za otroke, ki odraščajo v okoljih, ki so zaznamovani z nestabilnimi, zlorabljaljivimi odnosi, izbruhi jeze in nepredvidljivimi odzivi. Seveda so starši, ki sami podpornega okolja niso bili deležni, brez pomoči v tem težko zgled svojim otrokom. Zato je pomembno, da jim omogočimo dostopne in učinkovite oblike pomoči, v katerih lahko okrepijo učinkovite starševske veščine, s katerimi bodo ustvarjali nove temelje za čustven, socialni in tudi učni razvoj svojih otrok. Otroci iz najranljivejših družin potrebujejo posebno skrb družbe tudi na tem področju.

Motivacija in želja mnogih staršev, da pridobijo nove izkušnje in veščine, je velika, naloga družbe pa, da z občutljivostjo prepozna tiste otroke, ki tovrstne pomoči najbolj potrebujejo. Prav oni posebej potrebujejo varno, naklonjeno okolje, zaradi mnogih izzivov, ki jih prinašajo s seboj, pa potrebujejo podporo in pomoč tudi njihovi starši, rejniki in vzgojitelji.

Čustvene ter vedenjske težave in motnje

Vedenjske težave so v otroštvu najpogostejši razlog, zaradi katerega starši in skrbniki v službah za duševno zdravje iščejo strokovno pomoč (1). Kar 5–10 % otrok in mladostnikov kaže tako izražene in dolgotrajne težave, da jih strokovnjaki opredelimo z izrazom vedenjske motnje. Otroci z vedenjskimi motnjami kažejo ponavljajoče vzorce agresivnega vedenja, bistveno več izbruhov jeze, kot bi jih pričakovali za otrokovo starost, sovražno vedenje do drugih, zvrčanje krivde za svoja dejanja na druge in druge oblike razdiralnega vedenja.

Vedenjske motnje, ki se razvijejo v zgodnjem otroštvu, se zelo pogosto nadaljujejo v obdobje odraščanja in tudi odraslosti, ko s svojimi dejanji prihajajo v navskrižje z zakoni. Nastanek vedenjskih motenj je povezan s številnimi dejavniki, med katerimi so otrokove značilnosti, značilnosti družine, pomanjkanje vzgojnih veščin staršev, pregroba in nepredvidljiva vzgoja, izpostavljenost neprimernim zgledom in stresom, kot so nesoglasja med staršema, odraščanje v družini z mnogimi obremenitvami in depriviligiranim okoljem.

Otroci, ki kažejo vedenjsko motnjo v zgodnjem otroštvu, pogosteje predčasno zapuščajo šolanje ali so pri tem manj uspešni, kot bi bili lahko, v obdobju odraščanja pogosteje prihajajo v stik s policijo, v odraslosti so pogosteje finančno nesamostojni, pogosteje razvijejo delikventna vedenja in boleznir odvisnosti. Seveda predstavljajo tudi veliko obremenitev svojim staršem in bližnjim. Zato je pomembno, da razvijamo oblike pomoči, ki lahko tovrstna vedenja prekinjajo, vzpodbujajo prosocialno vedenje otrok, učijo izražanja svojih čustev in stisk z besedami ter otroku omogočijo drugačno pot odraščanja.

Kako lahko odrasli vzpodbujamo otroke k želenemu vedenju, medsebojnemu sodelovanju in razvijanju učnih strategij

Strukturirani programi starševstva, ki so bili razviti kot pomoč staršem otrok z vedenjskimi motnjami, učinkovito zmanjšujejo vedenjske težave otrok. Program starševstva Neverjetna leta, ki je v zadnjih letih na voljo tudi v Sloveniji, spremlja že štirideset let raziskav, ki potrjujejo njegovo učinkovitost v različnih državah in različnih socialnih okoljih. Programi starševstva temeljijo na krepitvi odnosa staršev, bližnjih z otrokom, na učenju strategij, ki krepijo želeno vedenje otrok, vzpodbujajo njihovo čustveno uravnavanje in krepijo njihovo prosocialno vedenje kot tudi njihove učne veščine (3).

Starši (in v podobnih programih za učitelje tudi vzgojitelji/učitelji) razvijajo veščine kot uporabna orodja, izurijo se v opazovanju otroka, njegovih čustvenih stanj, se učijo razumeti otrokova vedenja in prepoznavati, kako se v posameznih situacijah v življenju učinkovito odzvati. S spremembami v svojih pristopih starši spreminjajo ravnanja otrok, ki s tem napredujejo v čustvenem dozorevanju, razvijajo socialno želeno vedenja in krepijo pozitivno samopodobo.

Programi starševstva Neverjetna leta

V številnih krajih po Sloveniji se v zadnjih letih odvijajo programi starševstva, ki so namenjeni staršem otrok, starih 3–8 let. Izvajajo se v obliki tedenskih srečanj skupine 10–12 staršev in trajajo 14 do 18 tednov. Skupino vodita dva posebej

usposobljena voditelja. Starši izmenjujejo mnenja in izkušnje iz preteklega tedna, skupaj gledajo kratke posnetke drugih staršev v vsakdanjih situacijah in se o njih pogovarjajo, iz tedna v teden usvajajo nove veščine, jih najprej povadijo v skupini in jih nato preizkusijo v vsakodnevnem življenju z otrokom doma. Pomemben del srečanj zato predstavljajo prav delitve izkušenj o uporabi posameznih veščin s svojim otrokom tekom tedna. Starši odkrivajo, zakaj je potrebno, da so veščine prilagojene otrokovi starosti in njegovim razvojnim zmožnostim, izboljšujejo se v prepoznavanju otrokovih doživetij. Odkrivajo načine, kako njihovo vedenje deluje na otroke, in se naučijo učinkovitih načinov, kako vzpodbuditi otroke k sodelovanju z drugimi, sočutju in tudi k učenju. Veščine starševstva, ki se jih starši skupaj učijo, lahko predstavimo po sledečih področjih (4):

1. **Preživljati oseben čas z otrokom.** V prvih srečanjih se starši učijo o *igri in posebnem času, namenjenem otroku*. Otroka spremljajo, opazujejo in se vključujejo v njegovo dejavnost kot podporno občinstvo. Mnogi starši opažajo, kako vsakodnevnih deset minut take pozornosti začenja spremenjati njun odnos. Namesto dajanja navodil, učenja otrok, kako nekaj narediti ali neskončnega postavljanja vprašanj otroku, se starši urijo v opisovanju otrokovih dejavnosti, občutkov, vedenj in komentiranju tega, kar otrok počne. Otroka ovijajo v besede in s tem krepijo njegovo izražanje, besedni zaklad in razumevanje samega sebe.
2. **Spodbujanje primerne otrokovega vedenja z uporabo pohval in nagrad.** Starši se pogovarjajo o moči pohvale kot spodbude in o načinih, v katerih je ta lahko učinkovita pri krepitvi enostavnih in primernih vsakdanjih vedenj, kot je tiho igranje ali sledenje navodilom, ko jih postavijo prvič. Pogovarjajo se tudi o moči uporabe socialnih ali manjših materialnih nagrad.
3. **Postavljanje jasnih pričakovanj in zahtev.** Starši skupaj odkrivajo smiselnost ukazov in kako zmanjšati njihovo število ter kakšen način podajanja ukazov je najbolj učinkovit. Odkrivajo tudi, zakaj in kako otroku sporočati, kaj hočejo od otroka, in ne, česa nočejo. Na primer: »Prosim, govori tišje,« proti »Ne vpij.«
4. **Zmanjševanje neželenega vedenja prek uporabe posledic.** Pogosto se že ob redni uporabi zgornjih pristopov otrokovo vedenja začenja spremenjati. Če se otrokovo neprimerno vedenje še javlja kljub uporabi vseh načinov podpore otrokovega pozitivnega vedenja, se starši učijo pristopov, kako in kdaj uvesti posledice njihovih vedenj. Spoznavajo dve vrsti posledic otrokovega neustreznega vedenja: logične in naravne. Odkrivajo razloge, zakaj in kdaj so posledice pomembne, kot tudi kakšne posledice so lahko učinkovite. Na primer, če se voda poliva iz banje, se kopanje zaključi, ali če otrok noče jesti večerje, ne bo sledila sladica.

Starši odkrivajo še različne druge učinkovite pristope, kako in kdaj jih uporabljati, prepoznavajo pa tudi ključne principe učinkovite podpore otrokovega vedenja in sodelovanja. Med njimi so tudi, npr. kako ostati miren tudi v težkih trenutkih in kako pomembno je upoštevati otrokove razvojne zmožnosti, tako otrokovih motoričnih sposobnosti, njegove zmožnosti razumevanja navodil ali samonadzora, in kako to upoštevati tudi pri zastavljanju realnih ciljev. Eden od nepogrešljivih delov programa je tudi medsebojna pomoč in vzpodbuda med starši znotraj skupine. Mnogi starši poročajo, da jim je prav slednje, da so odkrili, da imajo podobne zahtevne izzive z otroki tudi drugi starši, in to, da so slišali za dobre izkušnje drugih pri uporabi priporočenih veščin, pomagalo do sprememb pri sebi in pri postopanju s svojimi otroki.

Vsako srečanje traja 2 uri do 2 uri 15 min in vsebuje krajši 15-minutni odmor s kavo in prigrizkom. Namen programa je, da se ga lahko udeležijo vsi starši/skrbniki, ki si to želijo, zato je udeležba brezplačna. Prav tako naj bi bilo zagotovljeno brezplačno parkirno mesto in varstvo otrok, vendar je slednje odvisno od same organizacije, ki srečanja izvaja, je pa to dolgoročni cilj vseh vključenih organizacij.

Programi starševstva Neverjetna leta v Sloveniji

V programe Neverjetna leta se je od leta 2015, odkar smo z izvajanjem začeli, **vključilo že 1.080 staršev, prek njih je bilo programa v Sloveniji deležnih že 1.348 otrok.** Več kot polovico udeležencev predstavljajo pari staršev, kjer sta se za udeležbo odločila oba starša/skrbnika, česar smo posebej veseli, saj so tako spremembe pri otrocih pogosto lažje dosegljive.

Programi starševstva se izvajajo na desetih lokacijah v šestih slovenskih regijah, vzpostavljajo se pa tudi novi centri, v katerih so bodo programi začeli izvajati v

letu 2020. Podrobnejše informacije o tem, kje so ti programi dostopni, so dosegljive na spletni strani www.neverjetna-leta.si.

Programi so se sprva začeli izvajati s podporo norveškega finančnega mehanizma (programi *Neverjetna leta* so že štirideset let izvajajo tudi v mnogih drugih državah, med njimi že več kot dvajset let tudi na Norveškem). Po koncu projekta so se skupine nadaljevale s finančno pomočjo Ministrstva za zdravje, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter s podporo nekaterih lokalnih skupnosti. Prizadevamo si, da bodo programi *Neverjetna leta* v prihodnje na voljo tudi iz sredstev zdravstvene blagajne. V štirih letih smo za izvajanje usposobili že 90 slovenskih strokovnjakov. V izvedbo programa so se vključile inštitucije iz treh sektorjev, in sicer iz socialnega (CSD Ajdovščina, CSD Ravne na Koroškem, CSD Radovljica) in zdravstvenega sektorja (Služba za otroško psihiatrijo in ambulantna za avtizem na Pediatrični kliniki v Ljubljani, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Maribor, CDZOM v Zdravstvenem domu Celje, Velenje in Nova Gorica) ter lokalna skupnost (Družinski center Mala ulica, Mestna občina Ljubljana).

Program *Neverjetna leta* je kot program s številnimi neodvisnimi dokazi uspešnosti v slovenskem prostoru novost. Skozi vse pilotno potekanje izvajamo njegovo evalvacijo, ki obsega opredelitev otrokovega vedenja, vzgojnega stila staršev pred udeležbo in po udeležbi v skupini treningov starševstva in tudi blagostanja staršev. Programi starševstva so statistično pomembno pomagali pri zmanjševanju vedenjskih težav, do statistično značilnih sprememb vzgojnih veščin staršev in izboljšanja počutja staršev.

Odziv slovenskih staršev je navdušujoč, izvajalske inštitucije poročajo o velikem odzivu staršev in čakalnih vrstah. Posebej navdušujoče je, da se v večjem deležu kot kjer koli v Evropi v program vključujeta oba starša.

Na podlagi izkušenj smo pripravili načrt dolgoročne implementacije teh programov v RS, ki vključuje izvajanje programov v regijah CSD in v Centrih za duševno zdravje kot del Nacionalnega programa duševnega zdravja. V prihodnosti bi želeli program prednostno omogočiti najbolj ogroženim družinam in otrokom, ki prihajajo iz teh družin. V Službi za otroško psihiatrijo pridobivamo dragocene izkušnje, kako program izvajati, kadar je to potrebno, tudi z manjšo skupino staršev. Program bo v prihodnje mogoče izvajati vsaj v začetnih srečanjih tudi na domu, posebej v primerih, kadar vključitev v skupino staršem ni enostavna ali ni možna. Vemo, da lahko pomoč staršem v najbolj težavnih trenutkih spremeni otrokovo vedenje in ključno pripomore k bolj kvalitetnemu družinskemu življenju. Starši iz izkušenj poročajo tudi o koristih, ki umirjanje težav z otrokom pomenijo za blagostanje in dobrobit staršev samih. Posebej pomembno je, da to pomoč skušamo omogočiti staršem, ki so se soočali z uporabo nasilja, zanemarjanjem otrokovih potreb, bodisi zaradi lastnih slabih izkušenj v svojih družinah ali zaradi zahtevnih situacij, v katerih so se znašli in ki jim otežujejo zmožnost drugačnega ravnanja. Prav tako verjamemo, da potrebujejo posebne podpore tudi rejniki in rejnice, ki vstopajo kot pomoč otrokom v težkih trenutkih in se pogosto srečujejo z zelo zahtevnimi otroci, pri vzgoji katerih sta podpora in pomoč posebej dobrodošli.

Vabimo vas, da se nam oglasite, prijavo ali vprašanja nam lahko posredujete prek spletne strani www.neverjetna-leta.si.

Viri:

1. Furlong, M. *et al.* Behavioural and cognitive-behavioural group-based parenting programmes for early-onset conduct problems in children aged 3 to 12 years. *Cochrane database Syst. Rev.* **2**, CD008225 (2012).
2. Scott, S., Knapp, M., Henderson, J. & Maughan, B. Financial cost of social exclusion: follow up study of antisocial children into adulthood. *BMJ* **323**, 191 (2001).
3. Hutchings, J. *et al.* Parenting intervention in Sure Start services for children at risk of developing conduct disorder: pragmatic randomised controlled trial. *BMJ* **334**, 678 (2007).

4. Webster-Stratton, C., Hancock, L., Briesmeister, J. M. & Schaefer, C. E. Training for parents of young children with conduct problems: Content, methods, and therapeutic processes. *Handbook of parent training: Parents as co-therapists for children's behavior problems* (2nd ed.). 98–152 (1998). Available at: <http://incredibleyears.com/article/training-for-parents-of-young-children-with-conduct-problems-content-methods-and-therapeutic-processes/>. (Accessed: 7th February 2016).

Še nekaj utrinkov staršev po programu:

Naučili smo se zelo koristnih tehnik vzgoje otrok brez razburjenja, jeze, negativnih čustev, torej mirno in z veliko manj stresa za vse.

Program izpostavi različne strategije in pristope za/pri odpravljanju vedenjskih težav. Pomembna se mi zdi povezanost skupine, kjer vlada zaupanje.

Izboljša odnos otrok-starš in znotraj družine kot celote.

Predstavljene so bile uporabne stvari, ki so mi prišle prav pri reševanju »težav« z otrokom.

Grajenje dobrega medsebojnega odnosa z otrokom, vzpostavitev pozitivne discipline.

Dobila sem čisto drugačen vpogled v vzgojo in prišla do ugotovitve, da dobro delam in da mi bo enkrat otrok za to hvaležen (upam😊) in da je moj otrok čisto normalen otrok, da je to le del odraščanja.

Preden sem prišla na treninge sem mislila, da se to dogaja le meni in da nekaj ni o.k.

Zanimiv in jasen pristop do reševanja problemov in situacij. Dejansko je veliko poudarka na pozitivnih odnosih in »spodnjemu delu« piramide, ki je dejansko osnova in je najbolj pomemben. V programu sem doživel miselni preobrat, za kar pa je pomembna zelo majhna sprememba. V bistvu so mi bile zadeve poznane že od prej, potreben je bil samo malo drugačen zorni kot gledanja na dogajanje in obnašanje mojih otrok.

Iz srca hvala.

Ana Mirković & Marija Anderluh

ZAGOVORNIŠTVO OTROK

Za vsakega mora obstajati nekdo,

ki ga razume in posluša,

ko mu je zmrznjena duša

in mu je v srcu slabo.

(Andrej Rozman Reza; odlomek iz pesmi Nekaj ti moram povedat)

Prav vsak med nami je vsaj enkrat doživel občutek, ko ne veš, kako naprej. Ali, še huje, ko vsi bolje od tebe vedo, kako ti je ravnati. Ali pa veš, česa si želiš, pa te nihče ne sliši. Žal se to prepogosto dogaja otrokom, majhnim ali že skoraj odraslim in vsem vmes. Tistim, ki se ujamejo v vrtinec burnih čustev ob ločitvi svojih staršev, ko se brez njihove vednosti odloča o njihovi prihodnosti, so žrtve nasilja svojih najbližjih, ko se ne morejo zanesti na svoje starše ali pa jih odrasli preslišijo kako drugače in jim s tem morda za vse življenje odvzamejo zaupanje tako vase kot v življenje.

»Otrokovo mnenje naj bo slišano,« je načelo, zapisano tudi v Konvenciji o otrokovih pravicah, ki ga uresničujejo zagovorniki otrok, ki delujejo v okviru Varuha človekovih pravic. Zagovornišтво ni noviteta, saj v takšni obliki obstaja že vsaj desetletje. Je pa v zadnjem času, predvsem po uveljavitvi Družinskega zakonika, ki priporoča, da se v vseh postopkih, ki se kakorkoli tičejo otroka, upošteva tudi njegovo mnenje, doživelo precejšen razmah.

KAKO POTEKA ZAGOVORNIŠTVO

Zagovorniki otrok so strokovno usposobljeni prostovoljci, ki otrokom na srečanjih prisluhnejo, jih čustveno podprejo, jim pomagajo razumeti dogajanje

okoli njih, postopke, v katere je vpleten otrok, jih seznanjajo z možnostmi izbire, jim pomagajo poiskati rešitve in izraziti svoje mnenje, brez vsakršnega pritiska ali posredovanja ostalih odraslih oseb. Zagovornik za čas zagovorništva (do tri mesece) postane otrokov zaupnik. Z njegovimi starši oz. skrbniki ne komunicira, tako sta zaupnost in nepristranskost zagotovljeni.

Zagovornik se s svojim mladim prijateljem srečuje enkrat tedensko. Za srečanja izbere varno, prijetno, otroku primerno okolje, ki ni preveč oddaljeno od njegovega doma. Prva srečanja so namenjena spoznavanju in ustvarjanju sproščenega in zaupnega vzdušja, ki sta pogoj za uspešnost procesa. Takrat se veliko igramo in klepetamo. Večinoma otrok kmalu začuti potrebo, da zagovorniku zaupa svoje stiske, pogovori postanejo resnejši in bolj poglobljeni. Zagovornik pomaga otroku graditi pozitivno samopodobo in ga čimbolj razbremeniti, saj pogosto v sebi skriva občutke krivde in veliko strahov.

Če se otrok sprosti in odpre do te mere, da je pripravljen svoje mnenje in želje deliti tudi z drugimi, s pomočjo zagovornika zapiše izjavo, ki se jo predstavi le osebam, ki jih izbere otrok. Običajno se izjava predstavi staršem ali skrbnikom na zaključnem srečanju. Predstavi jo otrok sam, če tega ne želi, jo z njegovim soglasjem prebere zagovornik.

Izjava je namenjena tudi sodišču, saj si sodnik z njeno pomočjo skuša ustvariti realno sliko dogajanja in sprejeti čim boljše odločitve. Če je potrebno, zagovornik otroka lahko spremlja na sodišče, če to otrok seveda želi.

Za to, da bo otrokovo mnenje slišano, je torej poskrbljeno. Ni pa nujno, da bodo njegove želje tudi upoštevane, saj se odločitve sprejemajo glede na to, kaj bo prineslo največjo korist za otroka. Tudi na to možnost zagovornik otroka pripravi.

Po zaključnem srečanju se poti zagovornika in njegovega varovanca razidejo. S tesnim objemom, včasih kakšno solzo, večinoma pa z zadovoljstvom v srcu.

KAKO DO ZAGOVORNIKA

Pisno pobudo za postavitve zagovornika lahko poda otrok sam, lahko pa se obrne na kogarkoli od odraslih: na starše, učitelje, policiste, svetovalne delavce ... Postavitev zagovornika odobri Varuh človekovih pravic, ki odloči o tem, ali je prošnja utemeljena ali ne. Soglasje staršev ni potrebno, če je otrok starejši od 15 let ali če za postavitve zaprosi sodišče ali Center za socialno delo. V vsakem primeru pa je pogoj, da si otrok zagovornika želi in ga sprejme. Čas, ki mine od pobude do postavitve zagovornika, je praviloma zelo kratek (teden dni, če ni težav s soglasji udeležencev), celoten proces pa je brezplačen.

»Skozi proces zagovorništva sem dobila novo prijateljico. Zdaj vem, da je vedno nekje nekdo, ki me bo poslušal, me slišal in mi pomagal, če bom spet potrebovala pomoč.« (deklica, 11 let)

Dobra praksa in pozitivni odzivi vseh vpletenih kažejo, da je zagovorništvo dobra rešitev. Zato kar pogumno. Če potrebujete pomoč ali poznate koga, ki bi mu prišla prav, se lahko obrnete na

- Varuha človekovih pravic RS: 080 15 30
- zagovornistvo-otrok@varuh-rs.si

Več o zagovorništvu pa si lahko preberete na <http://www.varuh-rs.si/projekti-in-promocija/projekti/zagovornik-glas-otroka-2007-do-2009/>.

Nataša Zidar, zagovornica otrok

KDAJ MI
ZAGOVORNIK
LAHKO
POMAGA?

S KOM BOM
ŽIVEL?

KJE BOM
ŽIVEL?

Kje in s kom boš živel,
s kom boš še preživeljal
svoj čas, koga želiš
srečevati in koga ne
ali v drugih postopkih
in zadevah, ki lahko
kakor koli drugače
spremenijo tvoje
življenje.

KVIZ

ALI POTREBUJEM
ZAGOVORNIKA?

1. Kakšno je
trenutno vreme v
tvojem lajfu?

- a. Večinoma jasno. (0 točk)
- b. Večinoma oblačno z občasnimi nevihtami. (3 točke)
- c. Orkan, tornado in poplave 24/7. (5 točk)

ODLOČAJO O
TEBI NA CENTRU
ZA SOCIALNO
DELO, SODIŠČU
ALI ŠOLI?

BI RAD
POVEDAL
SVOJE
MNENJE?

2. Tvoji najbližji odrasli
(starši ali skrbniki):

- a. So (večinoma) kul in me razumejo. (0 točk)
- b. 5 minut prijatelji, 5 minut sovražniki ... (3 točke)
- c. Me sploh ne razumejo in tega niti ne poskušajo. (5 točk)

5. Kako pogosto izraziš
mnenje o stvareh, ki so
zate pomembne?

- a. Pogosto in običajno me odrasli tudi poslušajo in upoštevajo. (0 točk)
- b. Občasno, saj me odrasli največkrat ne upoštevajo. (3 točke)
- c. Nikoli, saj me odrasli še nikoli niso upoštevali. (5 točk)

3. Kdo odloča o tvoji
prihodnosti?

- a. Jaz (po posvetovanju z odraslimi, ki jim zaupam). (0 točk)
- b. Rad bi večkrat odločal sam, pa me pogosto ne upoštevajo. (3 točke)
- c. Vedno odločajo drugi namesto mene. (5 točk)

6. Si se znašel v postopkih
(npr. ko se odloča o tem,
kaj bo s tabo v prihodnje,
kje in s kom boš živel, koga
želiš srečevati in koga ne
itd.), ki bodo vplivali na
tvojo prihodnost? Si že
povedal svoje mnenje?

- a. Ne, nisem v takšni situaciji. (0 točk)
- b. Sem, vendar mojega mnenja niso razumeli niti upoštevali. (3 točke)
- c. Sem, rad bi povedal svoje mnenje, pa me nihče nič ne vpraša. (5 točk)

4. Ali veš, kako je na
centru za socialno delo
ali na sodišču?

- a. Ne, še nikoli nisem bil tam. (0 točk)
- b. Da, vem, kako je. (3 točke)
- c. Ne, ampak najbrž bom moral kmalu tja. (5 točk)

Rezultati:

0-11 točk

Trdno sediš v svojem sedlu in zagovornika trenutno ne potrebuješ!

Trenutno v svojem življenju nimaš večjih težav z odraslimi okoli sebe, saj te: a. pustijo pri miru, kar je točno to, kar si želiš, b. te poslušajo, ko je pomembno, in c. te tudi upoštevajo!

Če se ne strinjaš, reši kviz še enkrat.

12-19 točk

Kje je kdo, ki ima rešilo vrv? Morda jo ima zagovornik! Nekaj je, kar ti ne da miru. Kar se trenutno dogaja v tvojem življenju, ni potrebno, da se do konca odvijte brez tebe. Pravico imaš, da v postopkih (npr. na centru za socialno delo, sodišču ali šoli) tudi ti poveš svoje mnenje o stvareh, ki so zate pomembne, in odločaš o svoji prihodnosti. Morda ti lahko pomaga zagovornik.

20-30 točk

Zdi se, da potrebuješ zagovornika! V tvojem življenju se verjetno dogajajo pomembne stvari. Tudi če še nisi polnoleten, imaš pravico, da v postopkih (npr. na centru za socialno delo, sodišču ali šoli) tudi ti poveš svoje mnenje o stvareh, ki so zate pomembne in vplivajo na tvojo prihodnost. Pri tem ti lahko pomaga zagovornik.

Če si zbral več kot 15 točk, predlagamo, da prebereš vprašanja in odgovore o zagovorništvu na drugi strani, za še več informacij pa pokliči na telefonsko številko 080 15 30 ali piši na e-naslov zagovornisivo-otrok@varuh-rs.si.

KAJ NAM POMENIJO NAŠI REJNIŠKI TABORI

Že nekaj časa v Rejniškem društvu Slovenije organiziramo rejniške tabore. Najprej smo jih izvajali le za otroke iz rejniških družin, zadnji dve leti pa smo se zaradi lažje organizacije odločili za tabore za rejniške družine in udeležba je vedno polnoštevilna. Izvedba taborov je toliko lažja, ker nam svoje prostore v Portorožu in Vrbju pri Žalcu prijazno odstopi Slovenska Karitas.

Kako zgleda začetek tabora? Ob dogovorjeni uri prihajajo udeleženci v dom, precej zaskrbljenih obrazov gledajo okrog, če koga poznajo, vsak se drži bolj zase. Razmišljajo, ali naj pozdravijo druge ali je bolje, da ostanejo v svojem kotu, skrbi jih, ali bodo imeli v redu sobo, ne vedo, kaj bo in kako bo tabor potekal.

Ko se družine namestijo po sobah, je vzdušje že bolj sproščeno. Vsekakor pa je živahno ob prvi skupni večerji, pomivanju posode, prvih družabnih igrah. In seveda se prvi večer usedemo skupaj v krog, se pozdravimo, predstavimo, začnemo spoznavati in se dogovorimo okvirno za pravila v času tabora.

Za skupinsko dogajanje so pomembne nekatere značilnosti, kot so:

- čustvena opora med udeleženi,
- vzorniki v skupini, po katerih se zgledujemo,
- skupna miselnost, v našem primeru izkušnja rejništva,
- možnost pomagati drugim,
- druženje v skupini, s posameznimi udeleženci,
- občutek lastnega nadzora in obvladovanja v skupini.

Vse te značilnosti skupinske dinamike se odražajo ves čas tabora in seveda še posebej v skupini za samopomoč rejniških staršev, ki jo imamo na vsakem taboru. Rejniki v skupini predstavijo svoje dileme, stiske, probleme in skupaj s člani skupine iščemo rešitve, pogled z drugega zornega kota, razumevanje. Veliko že pomaga to, da spregovorimo o svoji težavi med ljudmi, ki živijo v podobni življenjski situaciji. Pomembno je, da nas drugi razumejo, poslušajo.

Da nam nudijo čustveno oporo, nudijo pomoč z besedami, ki jih lahko sprejmemo. Potem predstavljena stiska postane manjša in mogoče tudi rešljiva. Skupine rejniških staršev trajajo tudi tri ure, saj ko smo slišani in razumljeni, bi kar govorili in se učili drug od drugega.

Popoldne je namenjeno rekreaciji, sprehodu po Portorožu, ogledu kakšne znamenitosti v Piranu. Na teh pohodih se hitro oblikujejo skupine najstnikov, manjši otroci se družijo med seboj, povežejo se mlajši in starejši. Rejniški starši pa tako ali tako ves čas izmenjujejo informacije, izkušnje, rešujejo konkretne težave, se vzpodbujajo med seboj.

Na vsakem taboru imamo vsaj eno strokovno predavanje in pogovor o predstavljeni temi. Zdravnica Jadranka nam je predavala o raku, življenju in smrti ter o jezi in zamerah. Obe temi smo poskušali razumeti vsak po svoje, ju uporabiti v svojem življenju in si vsak pri sebi zastavili cilje, kaj lahko spremenimo, da bo naše življenje bolj kvalitetno. Motivacijska delavnica ge. Dragice, uspešne poslovne ženske z izkušnjo rejništva, je bila zelo zanimiva. S svojim znanjem in življenjskimi izkušnjami nas je vse, predvsem pa otroke iz rejniških družin, spodbujala, da se učimo, delamo, da vstanemo, če pademo, in gremo naprej. Da si zastavljamo cilje in jih z delom tudi dosežemo. Da nismo race, ampak galebi, ki letijo v nebo. Z igro sestavljanja stolpa v skupini smo dokazali, da imamo večjo skupinsko moč kot nekateri managerji.

Na enem izmed taborov smo si vsi skupaj ogledali film Ivan, ki obravnava temo rejništva in v njem igrata tudi dve deklici iz rejniških družin. Film je kar pretresljiv, tematika težka in tudi čustva ter besede, ki so jih izrazili naši otroci po filmu, so bili zelo pomembni.

V času druženja na taboru postanemo ena velika družina, ki se zna pogovarjati, poslušati, igrati, sprehajati, jesti, pospravljati, si pomagati. Za to veliko družino

nam z ljubeznijo v velikih loncih kuha dobrote Majda in mi hvaležnost izrazimo tako, da vse hitro pojemo.

Učinki skupinskega rejniškega druženja so dobro vidni ob pospravljanju in poslavljanju od tabora. Hišo pospravimo vsi skupaj, vsak prime svojo krpo ali metlo, da je čim prej vse spet čisto. Še v zadnji uri se želimo še kaj pogovoriti, si izmenjati kakšno izkušnjo. In naši obrazi so sproščeni, vmes se veselo nasmejimo, kar težko se je posloviti oz. se že dogovarjamo, kdaj se bomo spet videli. Fizično se naš tabor tretji dan popoldne konča, a naše sodelovanje, medsebojna pomoč, izmenjava izkušenj se nadaljujejo tudi preko telefonov in majlov. Zavedanje, da imamo nekoga, ki nam bo pomagal, na kogar se lahko obrnemo, ko smo v stiski, ko imamo problem, je zelo pomembno v življenju vsakega človeka, še toliko bolj pa je pomembno za člane rejniških družin.

mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.

KROMPIRJEVE POČITNICE V PORTOROŽU

Tudi to leto 2019 smo se v krompirjevih počitnicah ponovno srečali v Sončni hiši v Portorožu. Otroci iz različnih krajev Slovenije smo se z veseljem srečali, se na novo spoznavali, se igrali in si podelili zanimive izkušnje. Tudi tokrat so bili z nami naši rejniški starši.

Prvi dan po skupni večerji je ga. Minka organizirala spoznavni večer, kjer nas je lepo pozdravila in nam zaželela dobrodošlico ter nas seznanila, kako bodo potekali naši naslednji dnevi v Portorožu.

Po uvodni dobrodošlici se je vsaka družina na kratko predstavila in povedala nekaj o sebi. Preostali del večera smo si starejši čas krajšali s petjem in igranjem kitare, mlajši pa so igrali družabne igre.

Preostali dnevi so bili zapolnjeni in živahni. Vsaka družina je opravljala dežurstvo v kuhinji, pripraviti in pospraviti mizo za določen obrok. Dežurstva so bila določena že prvi dan. Gospa Majda je prevzela skrb za hrano, tako nismo bili lačni. Razvajala nas je maksimalno, še nekaj preveč kilogramov smo nabrali. Čez dan smo se sprehajali po mestu in uživali ob morju.

Zvečer nas je obiskala ga. Korenjak in nam je v svojem sporočilu dala spodbudo za življenje. Ogledali smo si tudi film Ivan. V filmu je igrala tudi deklica, ki sva jo imela priložnost spoznati, saj je bila z nami na taboru že nekajkrat.

Veliko novega smo se naučili drug od drugega in se zabavali. Lepo je bilo spoznati tudi druge rejniške družine. Želiva si, da bi bilo takih taborov čim več in na različnih krajih.

Nena in Valentina

Ko posije prav poseben sončni žarek ...

Od nekdaj sem vedela, da bom nekoč v svoj dom sprejela otroka, ki ga je rodila druga mama, sama pa mu bom nudila vse tisto, kar mu ona ni mogla. Dolga leta sem odločitev prestavljala, saj sem vedela, da zaradi kariere in načina življenja nimam dovolj časa. In prav je bilo tako.

Lani so se življenjske okoliščine spremenile, spremenila sem svoje prioritete in se vključila v proces pridobivanja licence za rejnico. Decembra sem jo prejela in življenje se je zame začelo spreminjati v trenutku, saj so mi v tem času že dali možnost, da v moje življenje vstopi 5-letna deklica. Od trenutka, ko sem izvedela za to možnost ... je bilo moje življenje usmerjeno samo še v to, kako zaključiti in končati čim več projektov in sprostiti svoj urnik, da bom deklici lahko maksimalno na voljo.

Ko sem jo 30. decembra, ko je bila nameščena še v drugi rejniški družini, tudi spoznala, moram priznati, da je bila moja volja čisto vse spremeniti, še večja. Tri tedne sva se srečevali na obiskih in z vsakim obiskom je bilo slovo težje. Ko sem prejela odločbo sodišča, sem tisto noč spala le nekaj ur, komaj sem čakala, da drobna deklica z dvema kitkama, končno pride k meni.

Ko je prišla so bili občutki nepopisni – že to, da je pritekla k meni v objem, ko so jo pripeljali, da se je tudi ona veselila prihoda k meni, je bilo nepopisno. V trenutku so se pravila v najinem domu (ja, takoj je postal najin dom) spremenila. Stvari, ki so bile nekoč »dragocene«, ko so prišli otroci na obisk, naenkrat niso bile več samo moje, ampak najine. Priznam, v življenju še nikoli nisem tako zlahka podelila stvari z nekom. Po čudovitem vikendu je sicer sledilo nekaj težkih dni, ko je prišlo za njo, jaz pa sprva nisem znala reagirati na njen srce parajoči jok. Takrat sva obe jokali. A ko so tisti dnevi minili, ko sem se umirila tudi sama in začela premišljeno reagirati na njene lepe in manj lepe trenutke, je življenje z njo postalo preprosto čudovito.

Danes sva povezani, kot sem bila povezana z le malo ljudmi v svojem življenju. Večino stvari počneva skupaj, o vsem se pogovoriva, imava dogovor, da je ne kregam, pač pa ji stvari razložim, zakaj nekaj ni dovoljeno. Vse, kar argumentiram, sprejme in razume. Moje življenje se je popolnoma spremenilo. Njeno pa tudi. Umirila se je – to pomeni, da ne joka več, ne trmari in svoja čustva sprejema, četudi jih, kot večina otrok in marsikateri odrasel, včasih ne razume. Ve, da ni nič narobe, če je kdaj slabe volje, vsak človek je kdaj, sem ji razložila in takrat se potrudim in jo nasmejim. Če potrebuje čas zase, mi to pove in ga ima (običajno reče: rabim čas zase, ampak pridi z mano v sobo). Skupaj se vsak dan sproti dogovoriva, kaj bova jedli za zajtrk, kosilo in večerjo, zelo pogosto tudi kuhava skupaj. Skupaj ustvarjava, pečeva, bereva, pojeva, pleševa. Vsak dan pleševa!

Tudi v času korona krize nama ni bilo težko, sama bi prej rekla, da obratno. Še bolj sva se povezali, spoznali druga drugo, uživali v še več skupnih trenutkih. Premagali sva že številne njene strahove, skozi pogovor in prave argumente (ja, otroci jih potrebujejo, tako kot jih potrebujemo odrasli!) in ponosna sem, ko vsak dan znova vidim, da naša, zdaj 6-letnica, odrašča v čudovito osebo, damico, ki vsak dan bolj spoštuje tudi sebe. Pogovarjava se o tem, da mora imeti sebe rada (sprva ji je bilo to čudno), vsak dan si večkrat poveva, da se imava radi, rada poišče bližino in tolažbo, ko ju potrebuje, in rada je glasna. In to je nekaj najlepšega, kar odmeva v najinem domu – zadovoljen otrok, ki se smeji na ves glas, ki teka po stanovanju, se z mano lovi, smeji, poje, igra. V odraslem življenju se še nisem toliko naigrala, kot se zdaj, in uživam v čisto vsakem trenutku, tudi v zabavni igri vlog, s katerimi nama postreže njena domišljija.

Pogosto rečem, da sem v rejništvo dobila idealnega otroka, a če se spomnim besed, ki so me pospremile, preden je Miia prišla k meni, priznam, da me je bilo tudi malo strah. Predstavili so jo precej drugače, kot naporenega otroka, ki joka in trmari. Če pred tem ne bi prebrala določene literature (zelo priporočam

knjigo **Otroci z močno voljo**), se udeležila usposabljanja za otroke z močno voljo (ja, moja deklica jo definitivno ima!) in se naučila reagirati, pa tudi, če sama ne bi bila mirna, ko ona ni, bi bila najbrž še vedno nerazumljena, posledica česar so bile njene reakcije. Tako pa ve, da se lahko izrazi, kakor čuti, da je lahko ona, in predvsem, da ne glede na to, kaj se zgodi, pri meni najde tolažbo in nikoli zavračanja in oštevanja. Vsak dan znova sem začudena in srečna, kako čudovita oseba je.

Ob redni službi in še kakšnem projektu imava še vedno vsak dan najmanj 4 ure v kosu, ki so samo najine. To pomeni, da takrat ni službe, ni drugih, ampak sva samo midve, v igri, plesu ustvarjanju ali klepetu. In ja, živiva sami, a v najini bližini sta moji sestri (ena si je že ustvarila družino in njen sin in moja deklica sta najboljša prijatelja) in moji čudoviti starši, ki jih tudi ona obožuje, oni pa njo.

Moram pa priznati, da sem hvaležna tudi za to, da smo se lepo povezali z njeno biološko družino, ki se je sprva bala, ker je odhajala več kot 100 kilometrov stran. Že od prvega dne sem jih razumela in se z našo punčko pogovarjala o njih in njeni predhodni rejniški družini. Ta odprtost je pomagala meni, njej in njeni biološki družini ne samo, da smo se res lepo povezali, tako da stiki za nas niso ovira, ampak prijetno druženje – četudi v času korona krize samo preko kamere po telefonu. Res je pomembno, da ima otrok dovoljenje obeh družin za čustveno prehajanje.

Danes se sprašujem samo, zakaj sem toliko časa čakala, da v svoj dom sprejem otroka. A po drugi strani takoj ugotavljam, da najbrž zato, ker nama je bilo s sončico Miio namenjeno, da skupaj začneva to pot.

Mateja A. Kegel

Naključje ali usoda oz. kako je fant našel svojo družino

Po dolgem odločanju in spletu okoliščin se je izteklo tako, da smo se tudi mi udeležili tabora rejniških družin v Vrbju pri Žalcu decembra 2018, ki ga je tudi tokrat organiziralo Rejniško društvo Slovenije. Na začetku tabora je bilo izpostavljeno vprašanje, kako pomagati 13-letnemu fantu, ki ga je zapustila mama in odšla v Indijo. Za dečka je občasno skrbela hudo bolna babica, ki pa je zaradi težke bolezni zaprosila za pomoč v Društvu. Dogovorili smo se, da pripeljejo fanta k nam na tabor za kakšna dva dni, da mu polepšamo turobne dni.

Ko je prišel, je bil prost sedež poleg naše družine. Začel se je pogovarjati in se hitro navezal na nas. Iskali smo različne rešitve, kako mu pomagati. Fant je izrazil željo, da bi rad živel nekje na deželi, saj ima zelo rad živali. Povedal je, da mu življenje v mestu in na ulicah, kjer je bil dan za dnem prepuščen bolj sam sebi, ne ugaja. Po njegovi pripovedi smo ugotovili, da je bil ob večerih mnogokrat v strahu, kje bo prespal, kadar je bila njegova babica v bolnišnici. Velikokrat so se ga usmili starši sošolcev, ga povabili na svoj dom, mu dali jesti. Pri njih se je lahko tudi umil in preoblekel v oblačila njihovih otrok pa tudi prespal je tam. Kljub vsem težavam se je vedno trudil in redno hodil v šolo.

Na taboru nas je vse pretresla njegova zgodba in je bila nekako ves čas v naših mislih in pogovorih. Na koncu smo sklenili, da moramo pomagati najti rešitev za tega fanta. Dogovorili smo se, da se povežemo s CSD Celje, ki je bil pristojen zanj, čeprav povedal, da je že babica zaprosila za pomoč, pa so ji povedali, da zaenkrat nimajo na razpolago nobene rejniške družine. Edina rešitev bi bil zavod. Povedal je, da si ne želi živeti v zavodu, saj si želi družino, ki je nikoli ni imel.

Rejniško društvo Slovenije se je povezalo s CSD Celje. Po nekaj dneh je strokovna delavka poklicala v našo družino, počasi smo se začeli pogovarjati v tej smeri, čeprav prej o tej možnosti sploh nismo razmišljali. Doma smo imeli že dva manjša otroke in nikoli nismo razmišljali, da bi lahko pomagali tako velikemu fantu. Mogoče je prav vsak otrok dar za vsako družino, da se stvari razpletejo tako, kot je prav.

Kajti le mesec dni pred tem je bilo že vse dogovorjeno, da k nam pripelje naš pristojni center manjšega fantka, kar pa se ni zgodilo, saj še ni bilo izpolnjenih dovolj pogojev za rejništvo. Po skupni odločitvi so socialne delavke skupaj z babico in dedkom pripeljale fanta k nam, da vidi, kje bo živel, in da spozna še ostale družinske člane.

Ne moremo pozabiti njegovega nasmeha in sreče, ko smo mu pokazali sobo, ki ga je čakala. Sedel je na posteljo in rekel, da sedaj bi pa najrajši kar tu ostal! Skoraj ves mesec je trajalo, da so uredili vse potrebno za prešolanje v OŠ blizu našega kraja. Skoraj vsak dan je fant poklical, če še vedno drži, da bo lahko prišel k nam. Želel se je prepričati, da si nismo premislili. V življenju je bil že velikokrat razočaran, nobenemu dogovoru ni več verjel, vedno znova, ko je mama odhajala, ga je puščala v negotovosti in strahu.

Končno je prišel težko pričakovani dan, ko je k nam prišel deček, ki je kljub težkemu življenju prinesel v našo družino veliko smeha, sreče, dobre volje. Gal pravi, da se mu je uresničila velika želja, da je spoznal, kaj je družina. Vesel je, da si je lahko spremenil ime, spremenil je okolje, šolo; na sedanji manjši šoli je dobro sprejet. Njegovo življenje je pomembno in varno, sedaj ve, da so dogovori zato, da se jih držimo vsi, tudi odrasli, zato ni v negotovosti, kaj bo prinesel nov dan. Redno ima stike tudi z babico, ki je sedaj ozdravela in je zelo srečna zaradi vnuka, skupaj z dedkom in z Galovim polbratcem, ki je tudi velikokrat pri nas.

Za nami sta že več kot dve leti lepega skupnega družinskega življenja in sedaj je naš Gal na pragu novega prestopa, to je odhoda v srednjo šolo. Upamo in želimo, da nam s skupnimi močmi uspe najboljše tudi vnaprej.

Vesela sem tudi, da je bilo prav RDS tisto, ki je v tej zgodbi odigralo tako pomembno nalogo. In od takrat naprej se udeležujemo vseh rejniških taborov in drugih druženj v Društvu, saj nas srečanja obogatijo in nam dajejo novo energijo za vsakdanje življenje.

Družina Šuc

POT REKE LJUBEZNI

Na lep sončen dan, 12. 10. 2019, smo se z družino odpravili na izlet na Dolenjsko. Vse družine, ki smo se udeležile izleta, smo se zbrale v kraju Krka. Tam smo se dobili z gospo vodičko Majo, ki nas je odpeljala do izvira Krke. Ogledali smo si tudi zanimivo cerkev. Pot smo nadaljevali do Slakove domačije iz slovenske nadaljevanke Reka ljubezni. Na gospodarjevi domačiji smo si ogledali kratek film o tem, kako so snemali na njihovi domačiji. Pokazal nam je tudi svojo zbirko slik. Nato smo se odpravili v Mirno Peč, kjer smo obiskali muzej Lojzeta Slaka in veliko izvedeli o njegovem življenju in ustvarjanju. Odšli smo si ogledat tudi Pavčkov dom in njegov spomenik. Okoli spomenika je položenih toliko kamnitih plošč, kolikor zbirk je pesnik napisal. Da pa je bilo vse tako, kot mora biti, nam je sonce vztrajno sijalo do konca našega izleta. S seboj smo imeli malico – sendviče in sok, da nismo bili lačni. Izleta se je udeležilo 6 rejniških družin in skupaj nas je bilo 31 udeležencev.

Dušanka Visenjak

SOČA

Od 29. 7. do 2. 8. 2019 smo se z družino odpravili v Bovec. Tam smo se utaborili v podružnični šoli Soča. Že prvi dan, ko smo prispeli, smo naredili kratek pohod ob reki. Reka je prečudovite barve in zelo mrzla. Ko si potopil noge vanjo, so te začele boleti. Bila pa je ravno dovolj mrzla, da smo si v njej ohladili koka-kolo. Vsak dan oziroma večer, ko smo prišli domov, smo bili tako utrujeni, da smo lahko samo še padli v posteljo. Ogledali smo si tudi slapove in malo večja jezera. Odpravili smo se na malo daljši pohod in za nagrado dobili kosilo od atija v fini restavraciji. Nazaj iz restavracije pa smo se odpeljali z avtom. Kakšno olajšanje! V Bovcu smo bile le 3 rejniške družine. Imeli smo se lepo, saj smo videli veliko novega, čudovitega in vznemirljivega.

Dušanka Visenjak

Življenje 6-članske družine v obdobju karantene

Ustaljeni ritem življenja, ki je bil že tako zelo napet, se nam je čez noč obrnil na glavo.

V naši družini imamo štiri dekleta (rejenke). Od tega tri končujejo peto stopnjo izobraževanja in so letos maturantke. Ena pa obiskuje šesti razred. Torej štiri pubertetnice. V šoli so dokaj pridne, tako da so se vse tri starejše vpisale v višješolski program. Pripravljali smo se na maturantski ples. Opravile so plesne vaje, kupili smo tudi obleke, kar je bil velik podvig in finančni zalogaj. Toda žal je bil maturantski ples zaradi epidemije odpovedan ali prestavljen.

Čez noč se je zgodilo, da so otroci ostali doma, in šolanje poteka preko računalnikov za vse štiri punce. Pri hiši imamo samo dva računalnika in tu nastanejo veliki problemi, saj ga vse štiri potrebujejo, še posebej maturantke. Velikokrat se med sabo skregajo, katera ga bo prej imela, imajo pa tudi video predstavitev in reševanje nalog ali pa določeno, do katere ure morejo poslati posamezne naloge. To je res groza. Bojim se, da bomo prej zboleli od psihičnih obremenitev kot od virusa.

Naslednji problem je prehrana in sanitarni pripomočki, saj se vsega porabi dosti več kot po navadi. Otroci so kar naprej lačni, samo kuhamo, pečemo in jemo. Verjetno je nekaj lakote tudi psihološkega značaja. Vse skupaj pa je seveda povezano s financami. Hrana se je občutno, brez kakršne koli najave, podražila. Pa saj to je že znano, v vsaki stiski je nekaj dobičkarjev. Pomoči pa nobene od nikoder.

Srčno upam, da nam uspe to krizno situacijo prebroditi psihično in finančno. Verjamem, da je veliko družin v podobni situaciji.

Jožica Goričan, rejnica

Obdobje koronavirusa: prispevki otrok

Moja dom
kolange na dom mi se hat vřee
Lohko sem z svojjo družino.
A ne morem videti priznatelja
Dom se mi vřee.
Uživom ves dom. Nik

HOD COVID-19 DAN
 odram je koronavirus in po državi
 veljajo jarečni ukrepi dan po
 vsaki preživetem danu in v krajih
 države Veliko smo v neravi in vsakomur
 na smrtu. Kar se tice ide in ne
 spletenega je to, da uam včasih
 doide, da je vsaka preve breza
 sem tudi dovolj časa, da sem
 z bledino tudi po kuhinji razgrajeno
 in celi družini shvala, karilo je tudi
 ga hladice mi smagajo časa.
 Je vseno upam, da bo trmalo t
 zopre konec.

DNEVI DOMA

0) Posvetili smo je zelo važno, ker če ne bi bilo Covida 19 bi jo takrat imela biti v MDMB. Vse čisto me zelo na desno a me pravnomočno sarkoge. Zelo me skrbi za njuno, je boljše karadi karadi Covida 19 umre. Zelo je težje zaradi pripravodi vseh stvari, saj se ne morem niti pravih pripravah. Zelo pa je, da smo čisto pravnomočno bolj posvetiti.

03. 12. let

Dobra mi je, ker mi časa preživim.
 doma
 Vsi časa imam na igro.
 Lala no daljšo mi je vso.
 Lala mi je da me smem v trgovino.
 Ladij sem več na racarodniku.
 Tan ☺

PREJEMNICE PRIZNANJA ZA IZVAJANJE REJNIŠKE DEJAVNOSTI V LETU 2019

Ministrica je za leto 2019 podelila priznanja za dolgoletno in uspešno izvajanje rejniške dejavnosti navedenim rejnicam:

- *Janki Dolinšek,*
- *Ladi Klemen,*
- *Majdi Justinek Koban.*

Čestitam jim v svojem imenu in imenu vseh bralcev Rejniškega glasnika!

Rejniške družine tudi letos predstavljamo, kot so bile predstavljene na podelitvi, z rejnicami pa sem po elektronski pošti opravila tudi kratek intervju, da jih spoznamo še поблиže in na bolj osebni način. O vsaki rejniški družini in vsaki nagradjeni rejnici je posnet tudi kratek predstavitveni film, ki je objavljen na Facebook strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (kliknete pod videi).

Janka Dolinšek

je dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti pridobila leta 1994. V 25-letnem obdobju je v svoj dom sprejela devet otrok in mladostnikov, trenutno ima v rejništvu dva otroke. Oba sta otroke s posebnimi potrebami ter vedenjskimi in čustvenimi težavami. V skrbi za vsakega konkretnega otroka je zelo prizadevna in odgovorna, upošteva posebnosti in potrebe otrok, se vedno v prvi vrsti zavzema in prizadeva za njihovo največjo dobrobit, za njihovo dobro počutje in uživetje v njihovi družini ter tudi za njihov osebni razvoj, napredek, šolanje, pridobitev poklica in osamosvojitve. Sodeluje z vsemi udeleženi pri skrbi za otroka, podeli z njimi svoja razmišljanja, mnenja. Je rejnica, ki se v pravem trenutku zna postaviti za otroka in ne le tiho sprejemati kritik in obtoževanj, temveč predlaga drug način pristopa k otroku. Je konstruktivna in zanesljiva. Nekateri, sedaj že mlajši odrasli, imajo tudi po zaključenem rejništvu stike z rejniško družino, se v družino vračajo, nekateri tudi s svojimi družinami, in se na rejnico, ki jim je v otroštvu nudila varen in ljubeč dom, še vedno obračajo po nasvet in oporo v različnih življenjskih situacijah, kar potrjuje rejničin izjemen socialni čut. Predlagatelj sta Center za socialno delo Osredna Slovenija - vzhod, Enota Kamnik in Center za socialno delo Gorenjska, Enota Škofja Loka.

Takole pa je v najinem pogovoru gospa Janka razmišljala o svojih izkušnjah in pogledu na rejništvo ter seveda o priznanju za svoje delo.

Spoštovana ga. Janka Dolinšek, kako sprejemate priznanje za delo na področju rejniške dejavnosti in kaj vam pomeni?

Zelo sem počaščena in hkrati ponosna, da sem dobila priznanje. To je velika nagrada za delo, ki ga opravljam, in je dobra spodbuda za v bodoče. Je priznanje celotni družini, da delamo dobro.

Kako so priznanje komentirali vaši ožji družinski člani in vaši rejniški otroci?

Vsi so bili nad priznanjem navdušeni in veseli. Čestitke so prišle tudi od bivših rejniških otrok.

Kakšne odzive dobivate v vašem ožjem okolju kot rejniška družina (npr. med prijatelji, med ljudmi v kraju vašega bivanja, med sorodniki): pozitivne ali negativne?

Lahko rečem, da kot rejniška družina v domačem kraju dobivamo dokaj pozitivne odzive. Vsa leta se ukvarjamo z otroki s posebnimi potrebami in kot take pa okolica ne sprejema vedno najbolje. Hitro se najde posameznik, ki bi te otroke najraje »strpal« v kakšen zavod.

Kaj je moto v vašem življenju in glavna smernica pri vašem delu?

Vsak najmanjši napredek, ki ga doseže otrok v rejništvu, je uspeh in ta ti kljub vsem težavam daje moč, voljo in zadovoljstvo, da z njim vztrajaš. Moj cilj je, da vsakega otroka pripravim na čim bolj samostojno življenje.

Kaj pomeni za vas dobro opravljati rejniško dejavnost? Katere sposobnosti naj bi imela rejnik in rejnica ter kakšna družina je po vaši oceni dobra rejniška družina?

Rejništvo je poseben poklic. Imeti moraš čut za otroka, da ga lahko sprejmeš takšnega, kot je, saj so ti otroci na nek način »drugačni«. Potrebno je imeti veliko razumevanja, biti potrpežljiv in se z njimi veliko pogovarjati. Otroci iz matične družine namreč prinesejo »težko prtljago«. Ni dovolj, da ga sprejme rejnica, sprejeti ga mora celotna družina, le tako je možen uspeh in napredek.

Kako vam je rejništvo spremenilo življenje?

Z vsakim otrokom, ki pride v hišo, se na nek način spremeni družinsko življenje. Zase lahko rečem, odkar sem rejnica, se bolj pogosto in poglobljeno ukvarjam

z medsebojnimi odnosi. Skušam najti vzroke za težave, iščem rešitve, kako te težave odpraviti, oziroma jih vsaj omiliti, da kot družina, preprosto, lažje živimo.

Kašno je vaše mnenje o statusu rejniške dejavnosti: ali je rejništvo v naši družbi priznana in spoštovana dejavnost? Kaj bi pohvalili v sistemu rejništva in kaj bi spremenili ali izboljšali?

Hiter tempo življenja, ki ga živimo v današnjem času, na splošno ni najbolj naklonjen družinskemu življenju, še manj rejniški dejavnosti. Moram pa reči, da so kar velike spremembe v sistemu rejništva. Pohvalila bi dobro sodelovanje s centri za socialno delo, na katere se vedno lahko obrnem za pomoč in nasvet. Prav tako sta mi v veliko pomoč psihologinja in psihiatrinja, h katerima oba otroka hodita na obravnave.

Morda še kakšna misel, ki bi jo želeli sporočiti bralcem Rejniškega glasnika?

Prepričana sem, da vse, kar daš otroku, se ti bo prej ali slej obrestovalo.

Mislím predvsem na sočutje, varnost, naklonjenost, razumevanje ... Nič ni »vrženo stran«, je dolgoročna naložba ...

Hvala gospa Janka! Strinjam se z vami, da so vsa vaša (naša) prizadevanja za otroke dolgoročna naložba v njihovo prihodnost, ki se bo tudi nam obrestovala pozitivno! Vse dobro tudi v prihodnje!

Ladi Klemen

je dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti pridobila leta 2004, od leta 2006 je poklicna rejnica. Doslej je njihova družina sprejela devet otrok, več otrok je bilo s hudimi motnjami čustvovanja, tudi hudo bolnih otrok. Rejništvo

ima v družini gospe Ladi že dolgo tradicijo, saj je tudi sama odraščala ob mami, ki je bila 18 let rejnica. Soočanje z vsemi izzivi rejništva lahko deli tudi s svojo sestro, ki je prav tako rejnica. V domačem kraju je aktivna v različnih organizacijah in Društvu rejnikov Domžale. V okviru krajevnih skupnosti organizira tudi srečanja in načrtuje kulturni program, kamor vključuje rejniške in ostale otroke iz skupnosti. Vsem otrokom s svojo pozitivnostjo in zavzetostjo omogoča celovit razvoj, polno življenje ter vzpodbuja samostojnost in vključenost v družbeno življenje. Rejnica in njen mož sta s svojim altruizmom, življenjskimi odločitvami in konkretnim angažiranjem močno presešla naloge, ki jih rejnikom nalaga zakonodaja. Pri svojem delu je gospa Ladi samoiniciativna, aktivna, nobena ovira ji ni previsoka, vseh izzivov pa se loti z nasmehom. Predlagatelj je Center za socialno delo Zasavje, Enota Zagorje ob Savi.

Tudi ge. Ladi Klemen sem postavila enaka vprašnja z željo, da nam razgrne svoj pogled na doživljanje svojega dela in seveda, da nam izrazi svoje občutke ob pridobitvi priznanja.

Kako sprejemate to priznanje in kaj vam pomeni?

To priznanje sem sprejela z veseljem, saj ga nisem pričakovala. Pomeni mi res veliko, saj dokazuje, da so moje prizadevanje in delo na področju rejništva opazili tako bližnji kot CSD Zagorje, ki me je predlagal za pridobitev priznanja. To je moje drugo večje priznanje, prvo sem prejela na področju kmetijstva, ki je drugo moje priljubljeno delovno področje. Vsako priznanje mi pomeni tudi novo obvezo in nov izziv za prihodnost.

Kako so priznanje komentirali vaši ožji družinski člani in vaši rejniški otroci?

Priznanja so bili prav tako veseli. Vsi otroci so si večkrat ogledali kratek predstavitveni prispevek, ki so ga predvajali tudi na slavnostni podelitvi.

Kakšne odzive dobivate v vašem ožjem okolju kot rejniška družina (npr. med prijatelji, med ljudmi v kraju vašega bivanja, med sorodniki): pozitivne ali negativne?

Okolica nas kot rejniško družino sprejema z mešanimi odzivi. Večkrat kdo reče, da še svojega otroka komaj obvlada in je včasih težko z enim ali le dvema otrokoma. Ljudje si ne znajo predstavljati, kako uspemo vse obvladovati, ker imamo več otrok. Sicer pa so večinoma odzivi pozitivni. Nemalokrat pa je naša družina deležna kakšnih opazk, ko se oglasi kdo, ki sprašuje, zakaj nas je toliko, kaj mi je tega treba, širijo o tem tudi negativne stereotipe.

V največjo podporo so mi mož, starši, ožji družinski člani, socialni delavci, specialisti in ožji prijatelji.

Kaj je moto v vašem življenju in glavna smernica pri vašem delu?

Moj moto v življenju je pomagati ljudem in otrokom, saj rada delam z njimi. Rada sem tudi v stiku z naravo, ji prisluhnem in potem to tudi ona vrača. Vedno sem želela, da bi živela v pisani veliki družini in v središču prelepe narave, kar za nas trenutno velja. Naš najstarejši otrok je star 17 let, najmlajša sta oba 7-letnika in obiskujeta 1. razred. Rada imam dogajanje, samo da ni tišine.

Kuhanje, pranje, pomivanje, pospravljanje, ukvarjanje z otroki, vse me izpolnjuje, še najraje pa delam zunaj. Delo mi daje energijo, čeprav delavnik traja od petih do poznega večera. Ob vikendih si privoščim kakšno minuto tudi za tek.

Poleg rejništva sem vključena v društvo kmetic Izlake-Mlinše-Kolovrat, kar obiskujem za dušo, saj nasvete in nova znanja, ki jih pridobim iz kulinarike, vrtnarstva, skušam uporabiti v vsakdanjem življenju.

Veliko mi pomenijo dobri sosede, saj so najbližji za kakšno pomoč, hkrati pa sem vesela, da lepo sprejemajo otroke, ne glede na spol in rasno pripadnost. Otroke želim lepo vzgojiti in jih pripraviti na samostojno pot. Otroci mi prinesejo veselje, zadovoljstvo, zapolnijo praznino. Otroci radi sodelujejo pri gospodinjskih opravilih; peki kruha, peciva, izdelavi testenin ... Znamo se tudi zabavati, pogledamo kakšen film, igramo družabne igre ali odidemo na bližnji hrib. Imam občutek, da mi je poslanstvo delati z otroki že od nekdaj namenjeno.

Kaj pomeni za vas dobro opravljati rejniško dejavnost? Katere sposobnosti naj bi imela rejnik in rejnica ter kakšna družina je po vaši oceni dobra rejniška družina?

Prisluhnila naj bi otroku, mu nudila ljubezen, sprejetost in omogočila povezanost z njegovo biološko družino. Prav tako naj bi ga pripravila na samostojno življenje, ko odraste.

Kako vam je rejništvo spremenilo življenje?

Pravzaprav mi ga ni spremenilo, saj je bilo rejništvo vpeto že v mojo mladost. Ko sem odraščala s sestro dvojčico, je bila tudi moja mami rejnica. Zato mi je bilo že nekako samo po sebi umevno, da nas je v družini več otrok, s katerimi si stvari delimo in pomagamo eden drugemu.

Kašno pa je vaše mnenje o statusu rejniške dejavnosti: ali je rejništvo v naši družbi priznana in spoštovana dejavnost? Kaj bi pohvalili v sistemu rejništva in kaj bi spremenili ali izboljšali?

Rejništvo je spoštovana dejavnost, a ne dovolj. Namreč na primer mimoidoči, ki jih srečamo na kakšni prireditvi ali ob drugi priliki, komentirajo, da je lepo, da imamo toliko otrok in da je to sočutno in spoštovanja vredno delo. Po drugi strani pa se velikokrat soočamo tudi z negativnimi komentarji.

Rejnice nujno potrebujemo medsebojno povezanost in podporo v smislu izmenjave medsebojnih izkušenj, ključna pa je podpora strokovne delavke CSD. Rejnice nimamo omejenega urnika dela, naš delavnik je 24-urni, zato bi se lahko izboljšale nekatere pravice rejnic v primeru nezgod ali bolezni, tudi pokojnine rejnic so nizke. Dopusta nimamo nikoli.

So pa tudi lepi trenutki, ko je konec šolskega leta in vidiš, da so otroci uspešni. Takrat se v očeh prikažejo solze sreče in se omili spomin na celodnevni delavnik in težke trenutke. Tako je vse poplačano in mislim si: »Hvala Bogu, da smo zdravi in lahko skrbimo za naše otroke.«

Morda še kakšna misel, ki bi jo želeli sporočiti bralcem Rejniškega glasnika?

Na kratko bi sporočila: Ne glede na to, da je poklic težaven, ima mnogo lepih trenutkov!

Tudi vam hvala, gospa Ladi, za vaše misli in odkritosrčno razmišljanje. Ostanite še naprej polni energije in uživajte v okviru vaše velike družine, z otroki in v naravi!

Majda Justinek Koban

je dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti pridobila leta 2004. V rejništvu ima tri najstnike, prav tako je mati dveh odraslih sinov, soproga in babica. Je oseba z visokim socialnim čutom in čustveno inteligenco. Otroci v družini živijo z vedenjem, da so, kot pravi rejnica,

najsrečnejši na svetu, ker imajo dve mami in dva očeta ter svojo življenjsko situacijo sprejemajo kot del svoje življenjske poti. Odraščajo s prepričanjem, da so enaki ostalim otrokom ter nimajo zadržkov, da glasno in odkrito spregovorijo o rejništvu. Rejnica aktivno zasleduje prepoznavanje lastnih potencialov otrok, ki se potrjujejo tako na glasbenem in filmskem področju.

Je aktivna članica in podpredsednica Rejniškega društva Slovenije. V okviru Društva se zavzeto udeležuje promocije in prepoznavanja rejništva na državni ravni, s svojim entuziazmom motivira tudi druge člane in nečlane k pridobivanju aktualnih informacij v okviru rejništva ter promocij rejništva na sploh. Sodeluje pri oblikovanju Rejniškega glasnika ter v njem pogosto objavlja članke. Zaradi svojih bogatih življenjskih izkušenj izstopa njeno preudarno in učinkovito odločanje v kompleksnejših situacijah. Z aktivno prisotnostjo v različnih društvih in organizacijah v lokalni in širši skupnosti ter udejstvovanjem in predstavitev v različnih medijih je celotna rejniška družina prispevala k ozaveščanju in vrednotenju pravega pomena rejniške dejavnosti. Predlagatelj

je Center za socialno delo Maribor, Enota Slovenska Bistrica s podporo vseh enot predlagatelja, Rejniškega društva Slovenije ter skupine rejnic in rejnikov.

Spoštovana gospa Majda Koban Justinek na vas in vaše priznanje smo še posebej ponosni, saj ste aktivna članica Rejniškega društva Slovenije, njegova podpredsednica in duša dogajanja v Društvu. Iz srca vam čestitamo za priznanje!

Kako sprejemate to priznanje in kaj vam pomeni?

Priznanje mi res veliko pomeni. Z nagrado, ki sem jo dobila, ni konec mojega dela in se bo kaj hitro znova začel utrip vsakdana. Zaradi priznanja ga bom lažje premagovala, saj sem dobila sporočilo in potrditev, da sem dobra rejnica in da delam prav. Ni lepšega, bolj emotivnega in močnejšega od mojega super poslanstva. V čast mi je, da sem lahko rejnica! Da lahko dajem brezpogojno ljubezen otroku, ki ne more živeti pri bioloških starših, me napolnjuje s srečo, veseljem in zadovoljstvom.

Kako so priznanje komentirali vaši rejniški otroci?

Naši otroci so se veselili z mano. Od mojih deklic sem dobila pisma, da sem najboljša rejniška mama. Na to sem zelo ponosna in mi je toplo pri srcu, saj so to res iskrena sporočila.

Kakšne odzive dobivate v vašem kraju (na primer od prijateljev in znancev)?

V našem kraju, občini, šolah itd. me zelo spoštujejo in cenijo. Prijatelji in znanci mi vedno znova povedo, da me občudujejo, kako vse zmorem. Nama obema z možem izražajo veliko spoštovanje in občudovanje zaradi najinega dela. Veliko lepih sporočil, pohval in daril sem prejela prav zaradi moje rejniške dejavnosti.

Kaj je moto v vašem življenju in glavna smernica pri vašem delu?

Moja največja želja je, da bi uspela vzgojiti naše rejniške otroke tako, kot sva vzgojila najina sinova – v dobre, poštene, delovne slovenske državljane.

Kaj pomeni za vas dobro opravljati rejniško dejavnost?

Dobro opravljati rejniško dejavnost POMENI, da moraš imeti veliko srce, sedmi čut za otroke in veliko znanja o tem, kaj je družina in kako družina deluje. Rejniške dejavnosti ne more opravljati vsak, kajti tukaj je pomembna cela družina, sorodniki, prijatelji, njihovo razumevanje otroka, njegovih potreb, pripravljenost prilagajanja in nenehnega učenja ... Otrok, ki pride v rejniško družino, prihaja iz biološke družine, kjer je bilo večinoma res veliko težav. Od rejniške družine se pričakuje, da znamo otroku dati zaupanje, ljubezen, varnost, toplino, spoštovanje itd. Osebnost se kot rejnica počutim kot nadomestna mama 24 ur, sedem dni v tednu, vse mesece v letu v dobrem in slabem.

Otroku dajem brezpogojno ljubezen in sem vedno njegova: v joku, smehu, bolezni in ob vsakodnevnih rutinah ...

Kako vam je rejništvo spremenilo življenje?

Postali smo še bolj srečna družina, saj nas je več članov. Več je skrbi, več se je potrebno prilagajati. Sprejeti moraš znati tudi starše otrok in njihove sorodnike, čeprav ti lahko povzročajo veliko težav. Velikokrat rejništvo razumejo tako, da smo mi krivci za to, da so njihovi otroci pri nas.

Najbolj se mi je spremenilo življenje zaradi moje velike odgovornosti do otrok in do rejniškega dela: kajti od takrat naprej nisem imela nikoli bolniške, otroci me rabijo vedno, vsak trenutek, zdravo ali bolno.

Kakšno je vaše mnenje o statusu rejniške dejavnosti, ali je rejništvo v naši družbi priznana in spoštovana dejavnost?

Veliko let smo rejniška družina in se prav nič ni spremenilo. Nisem se odločila za poklicno rejnico, ker s pogoji in plačilom nisem bila zadovoljna. Poklicna rejnica bi morala imeti večjo varnost (plačane višje prispevke, bolniško, letni dopust, regres itd.) Država vedno znova pozabi na pomembnost rejniških družin in na to, da bi jim dajala več podpore in pomoči, na primer: dodatek za veliko družino, enkratno socialno pomoč, če se znajdemo v stiski ali moramo izvesti večje investicije zaradi številčne družine, več strokovne pomoči in podobno; predolga je čakalna doba pri specialistih. Saj gre vendar za otroke!

Kar me žalosti je tudi to, da se še večkrat zgodi, da smo stigmatizirani in na nas letijo zbadljivke na račun rejniških otrok. Rada bi povedala, da smo rejniški starši tisti, ki otrokom dajemo vzgled in jih učimo spoštovanja do drugih, zato smo tudi mi vredni, da smo spoštovani.

Morda še kakšna misel, ki bi jo želeli sporočiti bralcem Rejniškega glasnika?
NI MOČNEJŠEGA OD SPOMINOV IN LEPIH OBČUTKOV, DA TE OBDARJAJO OTROCI IN ZRAVEN ČUDOVITI LJUDJE, KOT STE VI, KI STE V ISTEM POSLANSTVU KOT MI.
HVALA VSEM, KI STE BILI Z MANO NA PODELITVI NAGRADE.
RADA VAS IMAM.

Spoštovana gospa Majda, hvala tudi vam za vaše misli, ki ste jih zaključili s tako lepo mislijo, da smo vsi bogatejši. Še obilo energije za delo z vašimi otroki in v Rejniškem društvu Slovenije vam želim tudi v prihodnje.

Intervjuje pripravila:
Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.

SKRB ZA OTROKE MIGRANTE

Projekt FORUM – prenos znanja za strokovnjake z namenom krepitev rejništva – nameščanje otrok in mladoletnikov brez spremstva v rejniške družine

Skupnost centrov za socialno delo Slovenije je v letih 2018 in 2019 sodelovala v projektu Forum – projektu za otroke in mladoletnike brez spremstva.

Projekt Forum je sofinancirala Evropska unija (EU) iz sredstev Programa za pravice, enakost in državljanstvo. Trajal je dve leti, od avgusta 2017 do avgusta 2019. Vodilni partner projekta v Sloveniji je bila Slovenska filantropija, ki nas je tudi povabila k sodelovanju. Cilj in namen projekta je bil prenos znanja za strokovnjake z namenom krepitev rejništva (Forum: For Unaccompanied Minors: transfer of knowledge for professionals to increase foster care). S projektom smo okrepili obstoječi rejniški sistem s prenosom znanja iz tujine na strokovnjake v Sloveniji za izboljšanje možnosti nameščanja otrok in mladoletnikov brez spremstva v rejniške družine. Projekt je vključeval prenos znanja in dobrih praks iz držav z več izkušnjami v države, ki imajo manj izkušenj

na področju nameščanja otrok in mladoletnikov brez spremstva v rejniške družine.

V letu 2019 smo aktivno sodelovali v nacionalni svetovalni skupini, ki je pripravila končni dokument: Smernice za zagotavljanje minimalnih standardov na področju rejništva za otroke brez spremstva. Mednarodne smernice za zagotavljanje minimalnih standardov je razvila strokovna skupina, ki je bila ustanovljena v okviru projekta FORUM, v sodelovanju s partnerskimi organizacijami. Na podlagi mednarodnih smernic za zagotavljanje minimalnih standardov je slovenska nacionalna svetovalna skupina standarde prilagodila nacionalnemu kontekstu. Nacionalno svetovalno skupino so sestavljali:

mag. Ružica Boškić (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti),

Sonja Gole Ašanin (Urad Vlade RS za oskrbo in integracijo migrantov),

Irena Zemljič (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije),

prof. dr. Darja Zaviršek (Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo),

Barbara Čož (Center za socialno delo Ljubljana, enota Ljubljana Vič-Rudnik),

Maksimiljana Mali (Rejniško društvo Slovenije),

Irena Zajc (Društvo Odnos),

Adriana Aralica (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC) in

Marina Uzelac (Slovenska filantropija).

Izdelane smernice so bile posredovane vsem centrom za socialno delo oziroma strokovnim delavcem na področju rejništva.

Smernice predstavljajo minimalne standarde za delo z otroki brez spremstva, ki k nam prihajajo kot migranti, in sicer naj bi rejniško delo potekalo podobno, kot že poteka naše ustaljeno rejniško delo, s tem da bi se rejniki usposobili za specifične potrebe teh otrok, kot so razumevanje stisk, ki so posledice migracije, razumevanje kulture naroda, od koder prihaja otrok, sposobnost za komunikacijo v drugem jeziku, sposobnost nuditi pomoč otroku s specifičnimi težavami, ki so pogosto posledica migracije (spolna zloraba, prostitucija, trgovina z otroki ...)

Smernice za zagotavljanje minimalnih standardov na področju rejništva za otroke brez spremstva odsevajo ključna načela, zapisana v Konvenciji Združenih narodov (ZN) o otrokovih pravicah:

- prepoved diskriminacije (2. člen),
- otrokove koristi kot glavno vodilo pri vseh dejavnostih, ki jih zadevajo (3. člen),
- pravica do življenja, preživetja in razvoja (6. člen),
- pravica otroka do svobodnega izražanja mnenja (12. člen).

Smernice se nanašajo na naslednje temeljne kategorije:

- skrb za otrokov čustveni in socialni razvoj ter razvoj na področju izobraževanja,
- pridobivanje, ocena primernosti in usposabljanje rejnic-kov,
- namestitev otroka,
- izobraževanje, krepitev in razvoj usposobljenosti ter kontinuirana podpora,
- spremljanje in nadzor,

- spodbujanje samostojnosti in prehod v odraslost.

Celovit pristop k oskrbi otrok brez spremstva se bo vzpostavil z oblikovanjem večtirnega sistema nastanitve in oskrbe otrok brez spremstva, kar vključuje tudi rejništvo za otroke brez spremstva, v primerih, ko se ugotovi, da je to v otrokovo največjo korist. Podatki za Slovenijo kažejo, da se tudi pri nas število otrok brez spremstva skozi leta povečuje. Leta 2018 je za mednarodno zaščito zaprosilo 556 otrok brez spremstva, leta 2017 388, leta 2016 244 in leta 2015 44 otrok brez spremstva. Za mlajše in ranljivejše otroke brez spremstva se ne priporoča namestitve v skupinske oblike namestitev, saj je za njihov razvoj in obravnavo primernejša skrb v družinskem okolju. Seveda je potrebno pri sprejemu otrok brez spremstva opraviti celostno in individualno oceno situacije in potreb za vsakega posameznega otroka ter na podlagi ugotovitve, kaj je v otrokovo največjo korist, zagotoviti primerno obliko nastanitve in oskrbe.

Usposabljanje in izobraževanje strokovnjakov za sprejem otrok brez spremstva v rejništvo

V okviru projekta Forum je potekalo več izobraževalnih seminarjev za strokovnjake na področju rejništva v Sloveniji. Prvo dvodnevno strokovno usposabljanje na temo otrok brez spremstva in rejništva je bilo izvedeno za dve skupini udeležencev, in sicer za prvo skupino 23. in 24. aprila 2019 ter za drugo skupino 7. in 8. maja 2019. Usposabljanje je organizirala in izvedla Slovenska filantropija, udeležili so se ga strokovni delavci centrov za socialno delo na področju rejništva in drugi strokovnjaki.

V okviru projekta Forum je nizozemska organizacija NIDOS izvedla dvodnevno usposabljanje na temo sprejema otrok brez spremstva v rejništvo.

Usposabljanje je potekalo 6. in 7. junija 2019 v obliki predstavitve izkušenj nizozemskega modela sprejema mladoletnih tujcev – otrok v rejništvo.

Usposabljanje je bilo izvedeno kot trening za pridobivanje znanj in veščin za sprejem mladoletnih migrantov brez spremstva v rejniške družine. Namen usposabljanja je bil spoznati njihovo prakso in jo umestiti v slovenski prostor. Določene vsebine in smernice programa NIDOS, ki smo ga spoznali na usposabljanju, smo vključili v nacionalni dokument »Smernice za zagotavljanje minimalnih standardov na področju rejništva za otroke brez spremstva«, ki jo je pripravila nacionalna svetovalna skupina v okviru projekta FORUM.

Izkušnje z nameščanjem otrok brez spremstva v rejniške družine v Sloveniji

Skupnost centrov za socialno delo Slovenije je v letu 2016 kot odziv države na takratni množični pojav migrantskega oz. begunskega vala v Sloveniji pripravila in izvedla usposabljanje za rejnice in rejnike z namenom predpriprave in usposobljenosti rejnic in rejnikov na sprejem mladoletnih tujcev brez spremstva v rejniške družine. Vsebinski sklop z naslovom »Posebnosti doživljanja in čustvovanja otrok ob travmatskih dogodkih, načini komuniciranja in sporazumevanja z otroki drugih kultur« smo izvedli 28. maja 2016 za rejnice in rejnike, ki so bili pripravljeni sprejeti v rejništvo mladoletne tujce brez spremstva. Usposabljanja se je udeležilo 43 rejnic in rejnikov.

V Sloveniji imamo nekaj primerov, ko so mladoletni tujci brez spremstva nameščeni v rejniške družine. Potrebno pa je okrepiti zavedanje strokovnih delavcev in rejniških družin, da bo v prihodnosti potreba po tovrstni obliki skrbi za mladoletne tujce naraščala, zato bo potrebno nameščanju mladoletnih tujcev brez spremstva v rejniške družine nameniti več pozornosti ter še bolj krepiti prenos izkušenj in znanj iz drugih držav v slovenski prostor.

Priloga: Smernice za zagotavljanje minimalnih standardov na področju rejništva za otroke brez spremstva, ki si jih lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.filantropija.org/wp-content/uploads/2019/08/Smernice-za-zagotavljanje-minimalnih-standardov-rejni%C5%A1tvo-za-otroke-brez-spremvstva.pdf>

Več o projektu na: <https://www.filantropija.org/projekt-forum/>

Irena Zemljič, univ. dipl. soc. del.

Skupnost centrov za socialno delo Slovenije

Vili Resnik, pevec, glasbenik, umetnik

Intervju

Vili Resnik je eden od zelo ustvarjalnih in popularnih slovenskih glasbenikov zabavne glasbe. Rodil se je leta 1963 v Ljubljani. Mladost je preživel v Ljubljani, nekaj časa je bil tudi v rejniški družini.

Z glasbo se je pričel ukvarjati kot mladostnik in je sprva želel postati kitarist. Sodeloval je v več rokovskih skupinah.

Leta 1990 je pomembno prelomnico v njegovi glasbeni karieri pomenila pridružitve skupini Pop Design, in sicer kot pevec. Z njimi je posnel nekatere izmed največjih uspešnic skupine (Ne bom ti lagal, Ko si na tleh, Potepuh).

Leta 1995 se je podal na samostojno glasbeno pot.

Do sedaj je izdal 5 samostojnih albumov: Zdaj živim, Rad bi bil s teboj, Zadnji žigolo, Odiseja in Reka želja.

Prva leta njegove solo kariere so zaznamovale udeležbe na vseh večjih slovenskih glasbenih festivalih (Melodije morja in sonca, Slovenska popevka, Orion, Ema).

Največji festivalski uspeh je doživel leta 1998, ko je s pesmijo Naj bogovi slišijo zmagal na Emi. Tako je Slovenijo zastopal na Pesmi Evrovizije 1998 v Birminghamu in zasedel 18. mesto med 25 državami. Istega leta ga je Nedeljski dnevnik imenoval za pevca leta. Uspešno je bilo tudi sodelovanje na Melodijah morja in sonca 1997, kjer je prejel nagrado za najboljšo interpretacijo za pesem Ko vrbe jokajo. Ta mu je pozneje prinesla še zlatega petelina za naj pop pesem.

Velika uspešnica je bila pesem Na fuzbal me pust, ki jo je posnel ob uvrstitvi slovenske reprezentance na svetovno nogometno prvenstvo leta 2002.

Še vedno nastopa na koncertih in izdaja nove pesmi in plošče. Težko bi rekli, katera je njegova največja uspešnica, ali so to uspešnice iz časa v skupini Pop Design ali katera izmed pesmi na solistični poti. Razveseljivo je, da večina Slovencev pozna glas in melodije Vilija Resnika in da nas njegove pesmi razveseljujejo ali zasanjajo v romantiko in čustva.

Intervju sva pripravljala v času korona virusa in žal se nisva mogla srečati v živo. Našla pa sva izviren način za pogovor. Po elektronski pošti sem mu posredovala vprašanja, g. Resnik pa mi je odgovore posredoval v avdio obliki, ki je mnogo bolj izvirna in identična kot pisna. Dobili smo res iskrene in zelo osebne odgovore, iz katerih se lahko vsi marsikaj naučimo o življenju.

Hvala, g. Vili Resnik!

Spoštovani g. Resnik, veliko vaših skladb in pesmi poznam in mi zvenijo domače in toplo. Tako verjetno čuti večina malo starejše in srednje generacije Slovencev, ki smo odraščali in se starali ob vašem petju, verjetno pa vas poznajo tudi mladi. Ko sem se pripravljala za ta intervju, sem bolj sistematično prebrskala vaš ustvarjalni opus in lahko rečem, da je neizmerno bogat.

Kdo vam je stal ob strani in vas podpiral, da ste se iz nemirnega fantiča s težko mladostjo izoblikovali v tako uspešnega glasbenika, ki ga pozna vsa Slovenija in požvižgava njegove pesmi? Ste se v glasbo zaljubili že kot otrok in vam je ta začrtala življenjsko pot že v zgodnjih mladostniških letih?

Hvala lepa za vašo oceno moje glasbene kariere. Po tridesetih letih se že nekaj izlušči in ostane. In če je dobro, ostane za več generacij. Štejem si v veliko čast, da ljudje še po 30 letih pojejo moje pesmi in so jih vzeli za svoje. Ponosen sem na to.

V naši družini nikoli ni nihče pel, mogoče oče, ko je kaj spil. Ne vem, kako se je razvil moj pevski talent. V družini ni nihče razmišljal o petju ali me spodbujal, naj postanem pevec. Spominjam se, da sem menda pri šestih letih enkrat rekel, da bom nekoč pevec in bom imel veliko denarja. Ampak to je bila verjetna bolj neka frustracija, ki je nastala, ker je morala moja mama vedno zelo veliko delati in smo živeli zelo skromno.

Ko sem bil otrok, še sam nisem vedel, da imam posluh. Le ena učiteljica v tretjem razredu OŠ je rekla, da imam zelo lep in močen glas. V začetku sem bil slab učenec in se nisem rad učil. Ko pa me je ta učiteljica pohvalila, me je to zelo povzdignilo, postal sem bolj samozavesten in se začel tudi učiti in sem postal dober učenec. Takrat sem se prvič zavedel, da imam dober glas, vendar sem se začel ukvarjati s petjem in glasbo veliko kasneje.

»Včasih narobe ti gre in čudno se križajo ti poti, ne najdeš tople dlani ... Prehodiš mnogo puščav, nikjer ne najdeš oaze, pa vendar veš, da nekje spet ti boš doma ...« Iz vaših skladb vejejo vedno močna čustva, senzibilnost, malo nostalgije, romantike, vendar zbujajo upanje, kažejo pozitivno smer in dober konec ... Priказujejo vas kot zelo čustveno, romantično dušo, ki ni obupala in vedno najde pozitiven izhod. Kot bi bilo v večini skladb malo tistega dečka iz mladosti, ki ima veliko željo in tudi veliko energije, da premaga težave in uspe.

Kdo vam piše glasbo in tekste; je to vaše avtorsko delo ali pa za vas piše glasbo in tekste nekdo, ki vas pozna v dušo in ve, kakšno glasbo lahko vrhunsko interpretirate?

Vedno rečem fantom, s katerimi igram: »Fantje, glasba so čustva!« Če tega nimaš in samo odigraš, potem je to »brez veze«. Ko imamo tremo pred nastopom, se je potrebno sprostiti, da lahko dobro igramo. Samega sebe moraš dati v glasbo in tudi svoja čustva. Priznam, da sem zelo čustvena oseba in včasih imam zaradi tega tudi probleme. Ampak če si umetnik, moraš doživljati svet s čustvi, brez tega ne moreš delati glasbe niti drugih umetnosti. Ko poješ in snemaš pesem, se morajo začutiti vsa čustva, ki zaznamujejo pesem in glasbo: veselje, radost, žalost, iskrenost, trpljenje ... Ali sem zadel interpretacijo pesmi v vseh ozirih, preverim tudi pri poslušalcih. Npr. ko poješ o ljubezni do nekega dekleta, ne moreš peti kar tako v tri dni. Biti moraš tudi malo igralca, da ujameš pravi občutek in da znaš s pesmijo povedati tisto, kar želiš. V tem je razlika med izvajalci: nekateri zapojejo le zato, da imajo posnetek, drugi pa pademo v situacijo in pokažemo, da je to tisto, za kar živiš tisti trenutek in to tudi izraziš s pesmijo in petjem.

Romantika: kaj naj rečem ... Ko sem imel prvo solo ploščo, sem jo imel narejeno v petih minutah. Kako sem ujel čustva in romantiko: zaprl sem oči in se vživel v vlogo punc, ki so poslušale mojo glasbo. Skušal sem jih razumeti in začutiti kot one, čutiti, kako me doživljajo, kakšne občutke jim vzbuja moja glasba ... in tako je nastala moja prva avtorska glasba in v njej sem ujel tudi precej romantike.

Glasbo mi pišejo različni ljudje, predvsem pa ljudje, ki me zelo zelo dobro poznajo. Vedno rečem, da v glasbi moraš uživati in jo delati z veseljem. Zadnje čase mi piše glasbo Rok Lunaček, ki ima podobno življenjsko zgodbo kot jaz. Povem mu, kaj si želim, v kakšnem kontekstu in potem to on da na papir. Vsak, ki dela glasbo in predvsem besedilo zame, mora vedeti, kakšen človek je Vili

Resnik, v čem sem močen. Tudi producenti in pisci besedil vedo, da sem pevec, ki zna dobro interpretirati balade in nežne ljubezenske pesmi.

Poleg romantike znate na odru ustvarjati zelo dobro vzdušje, znate biti tudi navihani in humorni, celo kakšno vragolijo ste ušpičili, ko ste bili še bolj na začetku svoje glasbene poti. Nekje sem našla podatek, da ste med nastopom včasih splezali na mizo, enkrat pa celo na streho hiše. Od kod črpate to neverjetno energijo in moč ter veselje do življenja? Kaj v vas ohranja neugnanega veselega dečka? Ali ste to energijo v sebi prepoznavali že kot otrok in ste že takrat čutili, da boste v življenju uspeli z optimizmom, humorjem in pozitivnim pogledom v prihodnost?

Ljudje me veliko sprašujejo, od kod imam toliko energije, sploh pri petju in na odru. O tem ne razmišljam in se pošalim: »Povejte, kje je ta energija, pokažite mi jo, da jo primemo in ujamemo!«

Stvar je v tem, da se s tem rodiš. Si tak človek! Včasih se pošalim in rečem, da so to posledice, ker sem prebolel virusni meningitis in dobil še dodatno energijo. Vendar, če bi bil »normalen« resen

človek, takšen, kot pričakuje okolica, bi hodil osem ur v službo. Ker pa sem drugačen, ker rad uživam v svobodi in živim svobodno, se lahko ukvarjam z glasbo. Smo drugačni ljudje, včasih skačemo preko meja. To mi je večinoma všeč, včasih pa tudi ni dobro ali primerno. Ko skačem po mizi ali delam kakšno drugo neugnanost, se šalim ali kako drugače skušam zabavati ljudi, me »moja« (partnerka) velikokrat opozarja in reče: »Vili, nehaj, ljudje te gledajo!«

... in me prizemlji ... Všeč mi je, da ljudi razveseljujem, jih presenetim in da so ljudje okrog mene srečni! To je zame največ!

Pa še ena stvar je. Všeč mi je in zadovoljen sem, da imam lahko v svoji starosti še vedno nagajivost in spontanost, uživam v presenečenjih in določenih neresnih stvareh. Če ne bi bil glasbenik, si teh stvari sploh ne bi mogel privoščiti. In dokler bom tak, vem, da sem še dovolj mlad in da v meni še vedno živi tisti mali otrok, ki mi daje energijo in spontanost in zaradi tega bom še lahko delal tisto, kar delam najraje, in to je glasba.

Vedno rečem: »V glasbi moraš uživati!« To rečejo vsi glasbeniki, vendar se prej ko slej izkaže iskrenost. Leto, dve se lahko pretvarjaš, da uživaš v glasbi, 30 let pa tega ne moreš. Ko izvajam glasbo, ki mi je všeč in jo želim predstaviti ljudem, zares uživam in začnem dobesedno skakati po odru. Skakati, res! Čeprav si pred nastopom rečem: Vili, danes bodi možakar, zadrži se in bodi bolj resen in se lepše obnašaj, pa ne gre. Potem pride trenutek in me nekaj vzdigne: ritem ali reakcije množic in potem se razživim. Uživam v glasbi in taki so tudi moji nastopi. Tega ne delam zato, da bi ugajal. To pride spontano in če se tako obnašam, vidim, da se ljudje sprostijo in tudi oni uživajo. Malo za šalo, malo za res pravim, da moram gledati svoje gledalce z vrha in jih kontrolirati, da vidim, kako se imajo, in zato grem na kakšno mizo. Posebno rad naredim to takrat, kadar je navzoča morda bolj elitna publika, ki je malo bolj zavrta ... V veselje mi je, da se ljudje sprostijo in na koncu ugotovijo, da je bil koncert super in je bila glasba trenutek sprostitve.

Prebrala sem nekaj o vaši življenjski poti. Vaša družina je imela socialne, materialne in stanovanjske težave, oče je pil. Nekaj časa ste živeli pri stari mami v kmečkem okolju, potem ste bili nameščeni za dve leti v rejniško družino. Na tisto obdobje imate travmatične spomine. Namestili so vas v povsem neustrezno rejniško družino. Rejnica vas je dobesedno mučila in poniževala.

Potem vas je mama vzela ponovno k sebi in osnovno šolo ste zaključevali že v okolju svoje družine. Mama je stežka skrbela za življenje družine in se verjetno tudi ni zmogla in znala poglobiti v želje, talente in sposobnosti svojih otrok. Velikokrat ste ji vi pomagali pri njenem delu čistilke, dejali pa ste, da ona ni verjela v vaše petje in vam je za to dala pohvalo šele ob vašem abrahamu.

Kako čutite v sebi to zgodnje otroštvo, vas velikokrat spremlja, se prebuja v vas?

Oče je pil. Imel je stanovanje, vendar se pri njem takrat ni dalo živeti. Velikokrat je razbijal in smo bežali. Veliko noči sem prespal ob Ljubljani ob kostanjih, navadno poleti in, hvala bogu, je bilo toplo in me ni zeblo. Potem sem moral v šolo. Sošolci so imeli narejene naloge, jaz pa nič, ker se ni dalo. Ali kadar je prišel oče sredi noči in začel razbijati po vratih, mama pa mu je morala odpreti, ker se ga je bala. Do treh zjutraj je bilo razgrajanje in glasba, jaz pa sem moral ob sedmi uri vstati in v šolo. To je bil hud stres in zelo težko zame. V šoli sem bil zaspan, nepripravljen in nerazumljen, saj sošolci in učitelji niso vedeli, kaj se dogaja pri nas doma. Imel sem občutek, da to pravzaprav nikogar ni zanimalo. Življenje je teklo in nekako sem to premagoval. Le enkrat mi je oče naredil res veliko sramoto v šoli, ko je z ribo v roki prišel v šolo in vpil v razredu in po šoli. Takrat me je bilo res sram, najraje bi se pogreznil v zemljo. Ne vem, kako sem preživel! Na koncu sem imel občutek, da sem manj vreden. Res sem bil v hudi stiski. Potem pa sem po mojem občutku to počasi nekako kompenziral s športom, kjer sem bil kar uspešen.

Ampak takšno je življenje. Nikogar ne obsojam.

No, še en primer. Za mladostnika je bil tudi slab občutek, ko sva z bratom pomagala mami ribati lesene stopnice po hišah in ko so naju videli sošolci in se nama smejali.

Ampak ravno zato sem si vedno rekel: uspel bom, ker moram in ker sem sposoben. Takšni dogodki so me še bolj krepili in spodbujali k želji in odločitvi, da moram uspeti v življenju.

Je pa tudi res, da nama mama ni znala dati samozavesti v smislu, kako uspeti. Ves čas je govorila, da sva z bratom samo za kopanje jarkov; mi smo ustvarjeni za delavce. Vendar si je na tiho vedno želela, da bi oba z bratom imela takšna poklica, da bi bila v pisarni, ker so tam lahko pili kavo in bili na toplem. Kajti vedno jo je zebljo, ker je bila čistilka in je morala delati zunaj, ribati stopnice. Želela si je, da bi postal arhitekt ali inženir. Ne toliko zaradi poklica, bolj zato, da bi bil na toplem. Ko sem se odločil za srednjo šolo za medicinskega tehnika, ni imela nič proti. Kar lep poklic si si izbral, je dejala.

Mame nikoli nisem obsojal ali ji kdaj kaj slabega rekel, ker doma ni bilo vse tako, kot je treba, in nismo imeli urejenih družinskih razmer. Bolj sem pogrešal očeta, očetovsko moč in besedo, da bi me vodil in usmerjal. Mama se je vedno trudila, delala od jutra do večera in govorila: »Edino če bosta delala in bosta pridna, bosta nekaj imela!« Bila je izredno varčna in je privarčevala za dva nova fička: takrat je bilo to strašno veliko. In res ga je kupila. Bil je parkiran pred hišo v Križankah in z bratom sva se takrat v tem fičku igrala in bila strašno ponosna, da imamo avto. Takrat v Ljubljani še ni bilo veliko avtomobilov.

Mama naju je naučila, da sva hodila po pravi poti. Bilo je veliko možnosti, da bi zašla na stranpot, vendar naju je mama s svojim zgledom uspela usmerjati po pravi poti. V bistvu naju je dobro pripravila za življenje. Vedno se je trudila, da smo imeli red, pospravljeno in čisto v hiši in tudi midva sva skrbela zanjo. Predno je zvečer prišla domov, sva zakurila peč in kaj skuhala, vse pospravila in ji skušala s tem pomagati in prihraniti kakšno delo, ji izkazati naklonjenost in spoštovanje. Ker se je ona trudila za naju, sva se tega naučila in se tudi midva potrudila zanjo.

O rejništvu pravzaprav nisem hotel javno govoriti in tega posebej izpostavljati, ker je to moja osebna zgodba. Z bratom sva bila v takšni situaciji, da sva pač morala v rejništvo.

Spominjam se, da sta naju mama in tata peljala s kolesom preko travnikov in takrat sta povedala, da bom ostal pri neki teti. Skočil sem s kolesa in se skril v njivah in začel jokati. Potem so me ujeli in peljali do tiste tete, jaz sem jo tako klical. Ona je imela drugačen odnos do otrok in vzgoje, kot ga imajo danes. Mislim, da se je takrat tako živelo. Ni se preverjalo rejniške družine, kako funkcionira in kakšni ljudje so, ali so primerni za rejništvo. Verjetno je bilo bolj pomembno, kako je urejena hiša, da imajo kopalnico, ločene spalnice in da je čisto.

Zakaj se je rejnica obnašala tako neprimerno do mene, da sem moral delati stvari, ki so danes nepojmljive, neverjetne, ponižujoče ... Bila je pač takšna! Morda zato, da me ne bi udarila ali pretepla, me je kaznovala drugače. Tak način se mi še danes ne zdi pravi. Vendar teh doživetij nisem ohranil kot zamero, večino sem pozabil, ostali so le neki izseki, spomini na določene dogodke ... Morda so ostali ti dogodki nekje v podzavesti, vendar tega nisem občutil kot breme. To sem prerasel in nisem teti niti staršem nič zameril. To je bilo takrat moje življenje, takšno je bilo in sprejel sem ga.

Eden teh je dogodkov, ki sem si ga res zapomnil, je bil ob božiču. Mama je prišla na obisk in prinesla za darilo avtomobilček na baterije, džip na baterije. To je bilo takrat res nekaj posebnega. Z bratom sva bila vesela tako posebnega darila, res navdušena. Ko je bila mama na obisku, sva se igrala z avtomobilčki in uživala. Takoj, ko je mama odšla, nama je teta vzela avtomobilčka in ju dala svojemu sinu. Od takrat dalje avtomobilčka nista bila več najina in nisva se smela z njima igrati niti se ju dotakniti. *To sem si močno zapomnil, saj sem bil*

kot otrok očitno močno prizadet in še huje je bilo, da nisem imel nobene možnosti, da bi kaj rekel, kaj spremenil, da bi me kdo sploh slišal.

Pa vendar ste kot mlad fant našli svojo pozitivno, optimistično smer. Zaključili ste srednjo šolo, ste zdravstveni tehnik, našli ste svoj hobi, ki je postal tudi vaš poklic, in pravijo, če znaš hobi in poklic uspešno združiti, je to lahko velika sreča za človeka. To ste znali združiti že, ko ste še delali kot zdravstveni tehnik na Onkološkem inštitutu, je res? Od neke bolnice sem slišala navdušeno pripovedovanje, kako ste bolnikom polepšali dneve s svojim humorjem, optimizmom in tudi s pesmijo. Vsi so se veselili, ko ste vi prišli v službo. Kako se spominjate teh časov?

V OŠ nisem bil nič kaj poseben učenec, mogoče bolj slab. Vedel pa sem, da bom uspel drugače. *V sebi sem vedno nosil neko iskro. Rekel sem si, če sem že rojen pod nesrečno zvezdo, bom naredil vse, da bom uspel. Vedno sem izhajal iz tega: »Če si pošten in priden, ti mora uspeti!« In uspel sem.*

Mama je kupila bratu kitaro, vendar on ni igral, potem pa sem začel igrati jaz. Kar šlo je, hitro sem osvojil prve akorde in kaj zapel. To je bilo v petem razredu OŠ.

Ko sem zaključeval OŠ in da bi se lahko vpisal na zdravstveno šolo, sem malo pogoljufal pri biologiji, ki je bila pomembna za vpis na to šolo. Takrat so me učitelji, ravnatelj in socialna delavka usmerjali na poklicno šolo v Litostroju v Ljubljani za ključavničarja. »Kakšna zdravstvena!« so dejali. »Ti nisi sposoben za srednjo šolo, ti narediš lahko samo poklicno šolo!« V šolo so klicali tudi mamó, da bi me prepričala. Nisem ji dovolil iti in jo prosil, naj stvari pusti pri miru, da se bom sam odločil po svoje. Na skrivaj sem se vpisal na zdravstveno šolo in bil tam uspešen. Bil sem povprečen učenec, bolj malo sem se učil, tudi nalog nisem pisal doma, bolj med odmorom v šoli, vendar sem šolo naredil in uspel.

Življenje niso samo ocene v šoli, pač pa je zelo pomembno, kako se znaš v življenju obrniti v danem okolju. Jaz sem se znal in uspelo mi je. Verjel sem vase in v svoje sanje. Tudi kasneje v drugih življenjskih situacijah sem bil vedno optimističen in prepričan, da bom uspel ali rešil krizo. Ena takšnih izkušenj je bil razhod s Pop Designom. Vedel sem, da bom uspel tudi v svoji solo karieri.

Ko sem zaključil srednjo šolo, sem dobil prakso na Onkološkem inštitutu in skoraj sedem let delal tam. Prav tam sem spoznal, kaj je življenje, življenje z veliko začetnico. Bil sem prisoten, ko so ljudje umirali, in tudi, ko so premagali bolezen. Hudo mi je, ko ljudje trpijo. Hudo mi je, če se prepirajo za neumnosti in nepomembne stvari, saj je življenje tako krhko. Zato je potrebno v življenju uživati, živeti za trenutek. Prav je, da smo ponosni na to, kar ustvarjamo, živimo v trenutku in to zame pomeni pravo življenje.

Pri delu na Onkološkem inštitutu sem tudi spoznal, da imam občutek za ljudi. Tega prej nisem vedel. Bolnikom sem skušal polepšati dneve, nekaterim zadnje trenutke življenja. Vem, kako doživljajo ljudje, ki izvedo za najhujšo diagnozo. Takrat vsaka pozitivna beseda daje moč, zato sem ljudi spodbujal. V tistem času sem se že ukvarjal z glasbo in nastopal in velikokrat po nastopu pozno v noč zjutraj prišel v službo, pa sem vseeno z dobro voljo delal najtežja dela. Če ste že bili na onkološkem inštitutu, ste morda že ob vstopu občutili poseben vonj in ta mi ni bil prijeten, vendar sem kljub temu delal z veseljem. Včasih sem tudi kaj zapel in bolnikom skušal tudi tako dajati moč in upanje v življenje.

V vaših intervjujih vedno omenjate, da vam zelo veliko pomeni družina, vaši najbližji, otroci. Ali je to tako pomembno za vas, ker želite doseči ravno obratno, kot se je dogajalo vam v otroštvu? Kaj vam je v partnerskem in družinskem življenju najpomembnejše? Ali je mogoče uspešno združevati družinsko življenje in glasbo?

Priznam, družina in otroci mi pomenijo največ. Otroci so mi vse. Ko sem jih izgubil, ko sem se ločil, priznam, sem pomislil tudi na najhujše. Življenje je tako čudno. Ves čas se odrekaš, da nekaj zgradiš, potem pa pride do prepira in se ti začne vse podirati. Kako je to boleče. Težko sem sprejel razhod družine. Bilo je res nekaj časa zelo hudo, vendar sem se pobral tudi po tej krizi in danes živim mirno družinsko življenje z drugo partnerko in otroki.

Če gre skupaj družina in glasbeno udejstvovanje? Gre, seveda gre, potrebno pa je veliko partneričinega potrpljenja in prilagajanja. Naša družina ima drugačen vsakodnevni ritem kot ostale običajne družine, vendar se na to navadiš in potem je to normalno. Glasbeniki smo javne osebe in temu je potrebno prilagoditi tudi družinsko življenje.

Dotakniva se znova rejništva, ki je tako močno, travmatično zaznamovalo vaše življenje. Izjavili ste, da ste se še kot odrasel človek ustrašili rejnice, ko ste jo nekoč srečali. In o tej svoji travmi ste javno spregovorili lani, potem ko ste izgubili mamo. Ali vam je to, da ste o tem javno spregovorili, pomenilo neke vrste terapijo za vašo otroško travmo? Vse prevečkrat se namreč ljudem dogaja, da hude in težke stvari potlačimo v podzavest, ne govorimo o njih, vendar nas bremenijo celo življenje. Mislim, da je prav, da ste o tej izkušnji spregovorili tudi zaradi rejniške dejavnosti. Menim, da v njej ne sme biti tabujev in se takšne stvari ne smejo nikoli, nikoli več zgoditi kakšnemu otroku ... Rejništvo danes je zelo drugačno kot v času vašega odraščanja, bolj kontrolirano, vendar je morda še kaj skritega, kar socialni delavci ne vidijo, morda si otroci ne upajo povedati ... In rejniki morajo vedeti, da enkrat vse pride na dan – pa naj bo to ljubezen ali trpljenje ...

Rejništvo je zgodba mojega življenja in o tem pravzaprav nisem želel govoriti javnosti in medijem, pa je vendarle prišlo do tega. Tako se je zgodilo, da sem moral v rejništvo. Nikogar ne obsojam zaradi tega.

Upam, da danes odgovorni ljudje bolj preverijo družine, ki se želijo ukvarjati z rejništvom. Prepričan sem o tem. Rejništvo nikoli ne more biti enako življenju v svoji lastni družini, sploh če je to urejena, normalna družina. Tvoj starš drugače gleda nate, kot gleda tujec. V to sem prepričan. Vendar ni nič slabega, če si bil v rejništvu. Nisi sam kriv za to! Si otrok, kot vsi drugi otroci! Samo ti si tisti, ki imaš neke posebne lastnosti in sposobnosti, ki jih lahko in jih moraš izkoristiti. Samo ti si tista posebna oseba s posebnim talentom in sposobnostmi in to je tisto, kar šteje! Samo ti lahko narediš kaj iz svojega življenja, ne glede na to, ali si bil v rejništvu ali ne! Morda lahko iz te izkušnje narediš še kaj več, saj imaš več življenjskih izkušenj, mogoče znaš bolje oceniti situacijo! Na koncu odrasteš, zgradiš si svojo lastno življenjsko zgodbo in od tebe je odvisno, v katero smer se bo obrnilo tvoje življenje.

Upam, da s temi stališči tudi komu pomagam, da bo premagal kakšen slab občutek, če je bil v rejništvu ali je še vedno tam. Sploh to velja za mlade, ki so v obdobju iskanja samega sebe, ki so najbolj občutljivi in se še usmerjajo na svojo pot. Nikogar ne obsojam za mojo drugačno življenjsko zgodbo, to se mi zdi brez pomena. Postavil sem se na stališče, da je od mene odvisno, kako bom vse skupaj vgradil v svoje življenje in kako bom tudi ta del življenja izkoristil sebi v prid.

Ne vem, ali sem kakšne travmatične občutke potisnil v podzavest, mene nič ne bremeni. Lahko pa dodam še kakšen občutek iz rejništva, in sicer, da sem vedno hrepenel po mami. Veliko sem razmišljal o tem občutku. To je prišlo na dan pozno, o tem sem razmišljal šele kot odrasel in ta občutek zapuščenosti od mame se mi včasih še vedno prikrađa v dušo in me nekako zlomi. Spominjam se, da sem ves čas rejništva čakal mamo. Ali bo prišla, zakaj je še ni? Saj bo prišla mama, kmalu?

Zakaj nisem o tem nikoli govoril javno? To je bila želja moje mame. Spoštoval sem jo, po smrti pa je nekako nepredvideno to prišlo v javnost in sem o tem več govoril. Ali mi je zaradi tega lažje? Ne vem, morda, ampak s tem se ne ukvarjam. To je bil del mojega življenja, ki ga sprejemam, in te zgodbe ne morem spremeniti.

Ali poznate rejniško dejavnost danes? Kakšna je danes vaše mnenje o rejništvu, mu je vaša osebna izkušnja za vedno dala negativen predznak?

Vem, da je rejništvo danes organizirano drugače, kot je bilo v mojih časih. Verjetno odgovorni bolj preverjajo družine in so za to delo tudi strožji pogoji.

Vendar za otroka življenje v rejništvu ni nikoli takšno, kot je doma s svojimi starši. To je moje mnenje. Mislim, da je otrok, ki živi v rejništvu, na nek način obremenjen z občutkom, da je drugačen. Vendar nikoli ne sme obupati. Treba se je boriti naprej! Če bodo to brali mladi, jim sporočam: Poiščite in razvijajte pri sebi tisto, kar imate radi, v čemer ste najboljši! To je najpomembnejše v življenju, tu je možnost za uspeh in zadovoljno življenje. Treba je krepiti tisto, v čemer si najboljši in te sposobnosti izkoristiti, izkoristiti sebi v prid! To sem sam izkoristil in sem zelo zadovoljen, da sem uspel. Konec koncev ni pomembna tvoja zgodovina, v največji meri si sam odgovoren za svoje življenje.

Menim, da je prav, da otroci živijo s starši, dokler je le mogoče, ker kri ni voda. Menim, da so tudi sorodniki boljši skrbniki otrok kot rejniki, ki so popolni tujci. Nisem ravno navdušen nad rejništvom. Vem pa, da je v mnogih primerih situacija takšna, da morajo otroci od doma, in takrat potrebujemo rejniške družine. Po mojem mnenju je rejniška družina primerna, če imajo otroka radi, ga sprejmejo in predvsem, če ga naučijo poštenosti in delavnosti. Potem bo tudi otrok dobil temelj, da bo uspešno vstopil v življenje.

Gospod Vili Resnik, hvala za vaše iskrene odgovore! S svojimi stališči in odkritostjo ste se mi še bolj približali, me marsikaj naučili za življenje in še raje bom prisluhnila tudi vaši pesmi. Upam, da bodo tako začutili tudi naši bralci. Še naprej vam želim veliko ustvarjalnega navdiha, veliko nastopov in osebne sreče. Ko bo minil čas korona virusa, Vas vabim v našo družbo rejnikov, rejnic, otrok in drugih na vseslovensko srečanje rejniških družin, da boste spoznali današnje rejnike.

Intervju pripravila:

Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.

Občina Brežice

Mestna občina Velenje

Mestna občina Koper

**Občina Dolenjske
Toplice**

Občina Straža

Občina Lendava

Občina Bovec

Občina Novo mesto

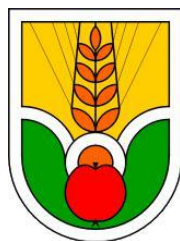
**Občina Slovenske
Konjice**

**Mestna občina
Maribor**

Občina Ajdovščina

Občina Puconci

Občina Trebnje

Občina Tržič

Občina Šoštanj

**Občina Gorenja vas -
Poljane**

**Mestna občina
Murska Sobota**

**Mestna občina
Slovenj Gradec**

Občina Ormož

Občina Beltinci

Občina Sveti Tomaž

Občina Šmarje pri
Jelšah

Občina Šenčur

Občina Dobrovnik

Občina Kamnik

Občina Gorje

Občina Ig

**Občina Gornja
Radgona**

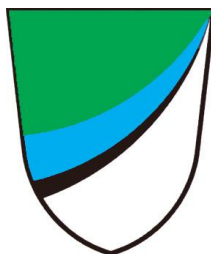
Občina Radlje ob Dravi

Občina Vojnik

Občina Radenci

Občina Zagorje ob Savi

Občina Litija

Zahvaljujemo se tudi vsem donatorjem in sponzorjem, ki na različne načine podpirajo delovanje našega Društva.

REJNIŠKI GLASNIK

Številka 54, junij 2020

Kontakti:

rejniskodrustvoslovenije@gmail.com

Uredniški odbor:

Urednica: Maksimiljana Mali

Člani: Katja Dunaj, Jožica Goričan

Lektorici: Majda Vračko Zanič, Darja Kepec

Naklada: 800 izvodov

Tisk: Dravski tisk d.o.o.

Izhaja: občasno

